

TÄISKASVANUTE HINGAMISPÄEVAKOOLI
ÕPPETÜKID

JESAJA:
"TRÖÖSTIGE MINU RAHVAST"

Roy E. Gane

SPA Koguduste Eesti Liidu Hingamispäevakooli osakond
2004

Täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükid valmistab ette SPA Peakonverentsi täiskasvanute hingamispäevakooli osakond. Õppetükkide ettevalmistus kulgeb ülemaailmse hingamispäevakooli käsikirjade hindamise komitee üldjuhtimisel. Selliselt peegeldavad väljaantud õppetükid ka komiteepoolset panust.

Sissejuhatus

Alates päevast, mil prohvet Jesaja sõnu esmakordselt kuuldi, on need olnud kui kriibitud või lausa söövitatud meie teadvusesse. Tema raamatus on unustamatud sõnad, mis pole üksnes raskelt koormatud sügava tähenduse, vaid ka lootuse ja töotustega, näiteks “Jumal meiega” (Js 7:14), “Sest meile sünnib laps” (Js 9:5), “Kõik orud ülendatakse” (Js 40:4) ja “Ent teda haavati meie üleastumiste pärast, löödi meie süütegude tõttu! Karistus oli tema peal, et meil oleks rahu, ja tema vermete läbi on meile tervis tulnud!” (Js 53:5).

Sõnad loovad meie ettekujutuses pilte, kujundeid, kajasid – nõrgad, hädised sõnad loovad nõrku ja hädiseid pilte, samas kui vägevad, selged, hästi läbimõeldud sõnad loovad vägevaid, selgeid kujundeid ning valju ja selgejoonelist kaja. See omakorda loomulikult põhjendab, miks kõnelevad Jesaja sõnad nii valjusti ja selgelt meile veel ka 27 sajandit hiljem.

Näiteks kannatava Sulase kirjelduses (Js 52:13 - 53:12) muudavad Jesaja sõnad pildi Messiast selgemaks kui ükskõik kus mujal Vanas Testamendis. Juba ainuüksi see osa õigustab Jesaja nimetamist “evangeeliumiprohvetiks”.

Peale selle, tema ettekuulutus Küüroset, nimetades nimepidi kuningat poolteist sajandit enne, kui see Pärsia valitseja Babüloonia vallutas (Js 44:28 - 45:6), on nii hämmastavalt üksikasjalik, et mõned õpetlased omistavad suure osa Jesaja ettekuulutustest “hilisemale Jesajale” – olematule inimesele, kelle on välja mõelnud need, kes ei suuda näha kaugemale inimese kujutlusvõime piiratusest.

Ainulaadsete eredate kujutluspiltide, võrratu luulerütmi ja tasakaalus-tatuse, beethovenlike dramaatiliste kontrastide ja sügavate teemade rikkaliku koega, mis kordustena esinevad hoolikalt viimistletud ja jätkuvas arengus olevas keerukas sümfoonilises protsessis, on Jesaja raamat väärtuslik kirjanduslik vahend jumalike mõtete edasiandmiseks, mis on samavõrd kõrgemad maistest kuivõrd kõrgem on taevas maast (vt Js 55:9). Isegi

tõlgituna, kaotades seeläbi heebrea keelele omase peene sõnademängu ja alliteratsiooni [sama kaashääliku kordumine värsis või lauses kahe või enama sõna alguses], leidub Jesaja raamatul vähe võrdseid kirjandusajaloost, olgu siis ilmalike või vaimulike kirjutiste hulgast.

Me tunneme tema sõnu – viimistletuid, poetilisi, tundelisi ja võimsaid, kuid kas me tunneme Jesajat inimesena, ja kas me tunneme maailma, milles ta kirjutas, palvetas ja kuulutas prohvetlikult? Halastamatu Assüüria impeeriumi tõus oma vägevuse tippu tähistas purustava ohu ajastu algust. Veelgi halvem oli aga see, et juuda rahvas, valitud rahvas, oli vajumas järjest sügavamasse moraalsesse jõuetusse. Ahnus ja viletsus sõdisid omavahel tänavail. Võitluses jõukuse või ellujäämise eest joobusid ühed alusetu eufooria joovastavaist aurudest, samas kui teised kuhtusid meeleheites. Püüdes säilitada oma rahva identiteeti, paludes ülejäänuil hüljata pole-hädamidagi mentaliteet ja sidudes neid reaalsusega, kutsus Jesaja oma rahvast vaatama nende Jumalale, Iisraeli Pühale, taeva ja maa Loojale – Temale, kes tundis neid nimepidi ja oli töötanud neid päästa tulest, kui nad vaid kuulaksid ... ja kuuletuksid.

Jesaja andis nõu kuningaille. Ajal, mil Jumala väike jääk oli kogunenud ühte linna, mille Assüüria leegionid olid otsustanud hävitada, julgustasid just Jesaja prohvetlikud sõnad kuningas Hiskijat ootama imet, mis oli Jeruusalemma ainus lootus (Js 36. - 37. ptk). Kui Jeruusalemm oleks langenud tollal ja mitte babüloonlastele, oleks assüürlaste vallutatud rahvaste laialipillutamise poliitika hävitanud Juuda rahvusliku identiteedi. Seega poleks enam olnud juudi rahvust, kellest Messias, maailma Lunastaja, oleks saanud sündida.

Jesaja Jumal ütles: “Trööstige minu rahvast!” (Js 40:1), ja see pidi tungima läbi meeleheitlikult süvenevate varjude süngest orust selgemasse ja meeldivamasse maailma. Selles peitus lootus, mis hoidis usukogukonna elusana valulikes, isegi usku hävitada püüdva aja katsumustes.

Sel veerandil heidame pilgu Jesajale, tema sõnadele, tema ajastule, tema hädaohtudele, ent kõige enam tema Jumalale, kes nagu tollal nii ka täna hüüab meile: “Ära karda, sest ma olen sind lunastanud, ma olen sind nimepidi kutsunud, sa oled minu päralt!” (Js 43:1).

Milline on Jesaja sõnum? Mida ta kirjutas tollal sellist, mis tänagi meie vastu nii võimsalt räägib? Ja mida räägib ta meile meie Jumalast sellist, mida me täna, kes me ka poleks ja kus me ka ei elaks, ääretult vajame?

Selle veerandi õppetükid on kirjutanud Dr Roy Gane, heebrea keele

asjatundja ja Vana Testamendi õpetaja Andrews'i Ülikooli Seminaris Berrien Springs'is, Michigani osariigis. Roy on kätkenud neisse õppetükkidesse mitte ainult oma lingvistilised ja ajaloo-alased teadmised, vaid ka oma ilmselge armastuse Piibli ja (veelgi enam) Issanda vastu, kelle Püha Vaim on inspireerinud selle loomist. Meie palvemeelne soov on, et uurides neid õppetükke, õhutaks Dr Gane'i sügav armastus Issanda vastu ka teie armastust. Ja kas vastupidine olekski võimalik, sest need sõnad ilmutavad meile Teda, kes nii tollal kui praegu kuulutab samasuguse igatseva sooviga: "Trööstige, trööstige minu rahvast!" (Js 40:1).

Sisukord

1. Identiteedikriis
2. Valitsemiskriis
3. Kui su maailm variseb kokku
4. Raske tee
5. Üllas rahuvürst
6. Mängides Jumalat
7. Assüurlaste lüüasaamine
8. "Trööstige minu rahvast"
9. Et teenida ja päästa
10. Teostades mõeldamatu
11. Teeniv armastus
12. Rahvaste igatsus
13. Planeet Maa taassünd

Lühendid

- AA - EGW: Apostlite teod
BC - SPA Piibli kommentaarid
CD - EGW: Nõuandeid dieedi ja toitlustamise kohta
COL - EGW: Kristuse tähendamissõnad
DA - EGW: Ajastute igatsus
Ed - EGW: Kasvatus
GC - EGW: Suur võitlus
GW - EGW: Evangeeliumi teenrid
MB - EGW: Mõtteid õndsakskiitmise mäelt
PK - EGW: Prohvetid ja kuningad
PP - EGW: Patriarhid ja prohvetid
SC - EGW: Tee Kristuse juurde
(1...3)SM - EGW: Valitud kuulutused
(1...9)T - EGW: Tunnistused kogudusele

1. õppetükk — 27. märts - 2. aprill

IDENTITEEDIKRIIS

Hingamispäeva pärastlõuna

Eksinud Unustusemaal. Kui juhtute sõitma Iirimaal mööda kitsast külateed, mida palistavad hekid, võib juhtuda, et ühel hetkel tuleb teil anda teed peale maitsvat söömaaega koju suunduvale lehmakarjale. Ja isegi, kui nendega pole kaasas karjust, astuvad nad eksimatult oma peremehe lauda suunas. Nad teavad, kuhu ja kellele nad kuuluvad.

Kui väike jõmpsikas kaotab poes silmist oma ema ja pistab karjuma: “Kus mu ema on?!” , siis ta ei pruugi küll täpselt teada, kus ta ise asub või kus on ta ema, kuid terve hulga emade seast, keda poes leida võib, teab laps täpselt, milline on nimelt tema ema.

Kurb küll, kuid erinevalt iiri lehmadest (rääkimata kadunud poisi-jõmpsikast), unustasid juudid, et nad kuulusid Issandale, oma Taevasale Lapsevanemale ja kaotasid seetõttu oma tõelise identiteedi lepingurahvana. “Mina kasvasin lapsi ja lasksin sirguda suureks, aga nemad astusid üles mu vastu! Härg tunneb oma peremeest ja eesel oma isanda söime, aga Iisrael ei tunne, mu rahvas ei taha mõista!” (Js 1:2, 3).

Pilk nädalale: Milline oli Juuda rahva vaimulik olukord Jesaja raamatu kirjutamise ajal? Kas me saame tõeliselt kummardada Issandat, kui meie süda ei ole Tema suhtes aus? Millises mõttes on valikud, millega juudalased silmitsi seisid, sarnased meie valikutega täna?

Meelespeetav tekst: “Tulge nüüd ja seletagem isekeskis, ütleb Jehoova! Kuigi teie patud on helepunased, saavad need lumivalgeks; kuigi need on purpurpunased, saavad need villa sarnaseks!” (Js 1:18).

KUULGE, TAEVAD! (Js 1:1-9)

Jesaja raamatu lühike sissejuhatus määratleb autori (“Aamotsi poeg”), sõnumi allika (“nägemus”) ja teema (Juuda ja selle pealinn Jeruusalemm nelja kuninga valitsusajal). Teema määratleb ühtlasi Jesaja otsese kuulajas-konnana, kelleks on tema enda rahvas tema enese eluajal. Prohvet räägib rahvale tema seisukorrast ja saatusest.

Mainides nelja kuningat, kelle valitsemisajal ta tegutses, piiritleb Jesaja oma kuulajaskonna ja seob raamatu kindla ajastu ajalooliste ja poliitiliste sündmustega. Nimetatud ajaraamistus juhatab meid 2 Ku 15. - 20. peatükis ja 2 Aj 26. - 32. peatükis kirjeldatud sündmuste juurde.

Loe Js 1:2. Mis on selle sõnumi peamine mõte? Mida tahab Issand öelda? Mil moel on seesama mõte nähtav kogu püha ajaloo vältel? Kas seda võib öelda ka tänase kristliku koguduse kohta? Põhjenda oma vastust.

Pane tähele, et Jesaja kuulutus algab sõnadega: “Kuulge, taevad, ja maa, pane tähele” (vrd 5Ms 30:19; 31:28). Issand ei viita sellele, et taevas ja maa ise võiksid kuulda ja mõista. Pigem soovib Ta näidata, kui tähtis on Ta sõnum.

Kui vanaaja Lähis-Ida kuningas, näiteks hetitide ainuvalitseja, sõlmis poliitilise kokkuleppe endast väiksema valitsejaga, kutsus ta oma jumalad tunnistajaiks, rõhutamaks, et iga lepingust üleastumist otsemaid märgatakse ja karistatakse. Ent, kui kuningate Kuningas sõlmis lepingu iisraellastega Moosese päevil, ei osutanud Ta teistele jumalatele kui oma tunnistajatele. Ainsa tõelise Jumalana kutsub Ta taevaid ja maad täitma seda osa (vt ka 5Ms 4:26).

Loe tähelepanelikult Js 1:1-9. Allolevail ridadel võta kokku Juuda patud. Pööra erilist tähelepanu nende pattude tagajärgedele. Milles oli Juuda süüdi ja mis selle tõttu juhtus? Millist lootust kannab samas 9. salm?

MÄÄNDUNUD RITUAALID (Js 1:10-17)

Loe Js 1:10. Miks kasutatakse siin sinu arvates Soodoma ja Gomorra kujundit? Mida tahab Issand rõhutada?

Loe Js 1:11-15. Millest räägib Issand rahvale siin? Miks lükkab Jumal tagasi kõik selle, mida rahvas Talle pakub?

Needsamad käed, mis tõid ohvreid ja tõsteti üles palves, olid “täis verd” – süüdi vägivallas ja rõhumises (Js 1:15; 58:3, 4). Koheldes vääralt teisi lepingurahva kogukonna liikmeid, näitasid nad põlgust kõigi iisraellaste Kaitsja vastu. Patud teiste inimeste vastu olid patud Issanda vastu.

Muidugi oli Jumal ise rajanud rituaalidel põhineva jumalateenistuse süsteemi (3 Ms 1. - 16. ptk) ja määranud Jeruusalemma templi sellele sobivaks kohaks (1 Ku 8:10, 11). Ent rituaalid olid mõeldud toimima Jumala lepingu kontekstis, mille Ta selle rahvaga oli sõlminud. Just Jumala leping Iisraeliga tegi võimalikuks Tema elamaasumise rahva keskele pühamusse/templisse. Seega, templis toimetatud rituaalid ja palved olid arvestatavad üksnes juhul, kui need väljendasid ustavust Jumalale ja Tema lepingule. Inimesed, kes tõid ohvreid, tundmata seejuures kahetsust ebaõiglaste tegude pärast teiste lepingukogukonna liikmete suhtes, valetasid oma rituaale toimetades. Järelikult – nende ohvrid ei olnud mitte lihtsalt kehtetud – need olid patud! Oma rituaalsete toimingutega väitsid nad enese olevat ustavad, kuid nende käitumine rääkis lepingust üleastumisest.

Loe Js 1:16, 17. Mida käsib Issand oma rahval teha? Millises mõttes on need salmid antud kontekstis paralleelid Jeesuse ütlustele Mt 23:23-28-s? Missugust sõnumit kannavad need tekstid meie jaoks täna, arvestades öeldu konteksti?

ANDESTUSE TÖÖTUS (Js 1:18)

Loe Js 1:18 (võimalusel erinevates tõlgetes). Peale mitmekordset lugemist kirjuta üles, mida sinu arvates Issand siin ütleb (kogu konteksti haaramiseks loe ka mõned järgnevad salmid).

Jumal on toonud välja arvestatavad tõendid selle kohta, et juudamaalased, süüdistatavad, on süüdi lepingu rikkumises (salmid 2-15) ja Ta kutsub neid meeleparandusele (salmid 16, 17). See üleskutse kinnitab, et on lootust. Lõppude lõpuks, milleks ärgitada surmanuhtlust väärivat kurjategijat end parandama? Kuidas saaks surmamõistetute kambris istuv vang “laita rõhujat, teha vaeslapsel head, lahendada lesknaiste kohtuasju”? Aga kui Jumal ütleb: “Tulge nüüd ja seletagem isekeskis” (18. s), näeme, et Issand ikka veel püüab oma rahvaga rääkida, ikka veel otsib võimalusi tuua neid patukahetsusele ja pöörata nad nende kurjadelt teedelt, olenemata sellest, kui madalale nad ka laskunud poleks.

Issand ütleb neile, et nende “helepunased patud saavad lumivalgeks”. Miks on patud punased? Sest punast värvi on “veri” (veresüü), mis rahva käsi katab (15. s). Valge on ilmselgelt puhtuse, veresüü puudumise värv. Jumal pakub vahetust. Samasuguseid kujundeid kasutas kuningas Taavet, paludes Jumalalt andestust Batseba omastamise ja tema abikaasa tapmise pärast (loe L 51:7, 14). Js 1:18-s pakub Jumal oma rahvale andestust!

Mil moel annab Jumala poolne andestuse pakkumine rahvale põhjust oma kurjadelt teedelt pöörduda? Vrd Js 1:18 ja Js 44:22.

Siin näeme Jumala teravate hoiatussõnade eesmärki. Need pole mõeldud Tema rahva eemaletõukamiseks, vaid tagasitoomiseks Tema juurde. Tema andestuse pakkumine on võimas tõend, mis toetab Tema üleskutset rahva moraalsele puhastumisele (16., 17. s). Tema andestus võimaldab neil muutuda Tema väe abil. Siin näeme “uue lepingu” seemneid, millest kuulutas ette Jeremija 31:31-34-s, kus andestus paneb aluse uueks loodud südame suhtele Jumalaga. Me alustame “punases”, kandes võlga, mida me ei suuda eales tagasi maksta. Tunnistades alanduses oma vajadust andestuse järele, oleme valmis vastu võtma kõike, mida Jumalal on meile pakkuda.

SÜÜA VÕI SAADA ÄRASÖÖDUD (Js 1:19-31)

Loe Js 1:19-31. Milline sinne teema on jälgitav läbi kogu Piibli?

Pööra tähelepanu Js 1:19, 20 loogilisele ülesehitusele: *Kui* rahvas valib kuulekuse Jumalale, saavad nad süüa maa parimat (19. s). Vastandina, *kui* nad keelduvad Tema andestuse ja taastamise pakkumisest ning valivad mässumeelsuse, sööb neid mõõk (20. s). Valik on nende. Seega kätkevad need salmid tingimuslikku õnnistust ja needust.

Js 1. peatükk kordab Moosese sõnu 5 Ms 30:19, 20-s, mil pandi alus lepingule Iisraeli rahvaga: “Ma kutsun täna tunnistajaiks teie vastu taeva ja maa: ma olen pannud su ette elu ja surma, õnnistuse ja needuse...”

Otsi üles need salmid Moosese 5. raamatust. Pööra tähelepanu sellele, et vahepealset võimalust ei pakuta. On vaid elu või surm, õnnistused või needused. Miks on sinu arvates meile antud vaid kaks võimalust? Miks ei võiks olla mingit kompromissivõimalust?

Need Moosese sõnad võtavad kokku terve hulga hoiatusi, õnnistusi ja needusi, mis lõpetavad lepingu vormistamise 5 Ms 27.-30. ptk-s (vrd 3 Ms 26. ptk). Selle lepingu osadeks on: 1) Jumala poolt rahvale tehtud heategude meenutamine; 2) tingimused/ käsud, mille pidamine on lepingu alalhoidmiseks vajalik; 3) viited tunnistajatele; ja 4) õnnistused ja needused hoiatamaks rahvast, mis juhtub, kui lepingutingimusi rikutakse.

Ajaloost on teada, et sarnased lepinguelemendid esinevad samas järjekorras ka mitte-iisraellaste, näiteks hetitide poliitilistes lepingutes. Seega, sõlmides lepingut iisraellastega, kasutas Jumal vormi, mida nad mõistsid ja mis samas võimaldas neil igakülgsest aru saada selle lepingu vastastikku kohustava suhte olemusest ja tagajärgedest. Lepingust tõusev võimalik kasu oli vapustav, ent kui Iisrael oma kokkulepet rikuks, satuksid nad kujuteldamatult hullemasse seisukorda.

Kuidas oled oma isiklikus kristlikus elus kogenud ülalpool kirjeldatud õnnistusi ja needusi?

KURJAKUULUTAV ARMASTUSLAUL (Js 5:1-7)**Loe ülaltoodud laulu. Milline on selle tähendamissõna mõte?**

Jumal selgitab seda tähendamissõna alles lõpus, 7. salmis. Tähendamissõna abil aitab Ta inimestel heita enestele objektiivne pilk, et näha oma tegelikku olukorda. Jumal kasutas edukalt sarnast lähenemisviisi kuningas Taaveti puhul (vrd 2 Sm 12:1-13). Nimetades seda “armastuslauluks”, ilmutab Jumal alguses oma suhtumist oma rahvasse. Tema suhe nendega rajaneb Tema iseloomule, mis on armastus (1 Jh 4:8). Ta ootab omakorda vastuarmastust. Ent “viinamarjakobarate” asemel leiab Ta vaid “roiskunud”, heebrea keeles “haisvaid” kobaraid.

Mida peab Issand silmas sõnadega Js 5:4-s: “Kas oleks olnud vaja teha mu viinamäega veel midagi, mida olin jätnud tegemata?”

Järgmistes salmides ütleb Jumal: “Aga nüüd ma tahan ometi teha teile teatavaks, mida ma teen oma viinamäega: ma kisun maha ta aia, ja ta jääb põletatavaks, ma lammutan ta müüri, ja ta jääb tallatavaks!” (Js 5: 5, 6).

Kui me patustame, ei lükka Jumal meid otsemaid enda juurest ära, võttes meilt oma kaitse ja meid hävitades. Ta annab meile kannatlikult võimaluse võtta vastu andestus (vrd 2 Pt 3:9). Ta ei lõika endast ära mitte kedagi, kes Talle mingilgi moel vastab. Ta kutsub inimest nii kaua, kuni on lootust vastusele. Ta ei võta esimest “Ei-d” kohe vastusena, sest Ta teab, et me oleme teadmatuses ja patust pimestatud. Ent, kui Ta ei jõua meie juures kaugemale, aktsepteerib Ta lõpuks meie valikut ja lubab meil jääda teele, mille oleme valinud (vrd Ilm 22:11).

Kui me järjekindlalt lükkame tagasi Jumala kutse, mida meile edastab Tema Vaim, võime lõpuks jõuda punkti, kust tagasipöördumist enam ei ole (Mt 12:31, 32). Kristusest ära pöördumine on ohtlik (Hbr 6:4-6). Jumal ei saa teha enam, sest Ta austab meie vaba valikut.

Vaata Js 5:4 valguses, “Kas oleks olnud vaja teha mu viinamäega veel midagi...” ristile, kus Jumal ise ohverdas end meie pattude eest, makstes oma ihuga meie sõnakuulmatuse eest Tema käsule. Kas oleks saanud meie heaks teha veel midagi rohkemat? Mil moel kinnitab meie usku päästesse mõtisklemine Ristist ja kuidas motiveerib see meid kahetsema ja end muutma?

Edasiseks uurimiseks: Js 1:4 kontekstis kirjutas Ellen White: “End Jumala rahvaks nimetavad inimesed olid Jumalast eemaldunud, kaotanud oma tarkuse ja rikkunud oma arusaamise. Nad ei suutnud näha kaugemale, sest olid unustanud, et nad olid oma vanadest pattudest puhastatud. Nad liikusid püsimatult ja ebakindlalt pimeduses, püüdes kustutada oma mälust mälestust vabadusest, turvalisusest ja õnnest, mida oli pakkunud nende varasem seisukord. Nad söötsid kõikvõimalikesse enesekesketesse, riskantsetesse meeletustesse, vastandasid end Jumala plaaniga ja süvendasid sellega süüd, mis niigi juba nende peal oli. Nad võtsid kuulda Saatana süüdistusi jumaliku iseloomu vastu ning kujutasid Jumalat halastuse ja andestusega valitsejana.” 4BC, lk 1137.

Küsimusi aruteluks:

1. Kuidas saad “end pesta”? Mida see väljend tähendab? (vt Fl 2:12, 13).
2. Kuidas Jeesus kohandas, laiendas ja kasutas armastuslaulu viinamäest? Mt 21:33-45; Mrk 12:1-12; Lk 20:9-19. Mida õpetlikku on siin meile kui seitsmenda päeva adventistidele?
3. Milline on Jumala poolt pakutava andestuse ja Tema poolt meie elus läbiviidava muutuse vahekord? Kumb tuleb esimesena? Miks on oluline teada nende asjade õiget järjestust?
4. Ellen White'i ülaltoodud tsitaadis öeldakse, et inimesed vastandasid end “Jumala plaaniga”. Mida see tähendab?

Kokkuvõte: Kui Jumala rahvas unustab Tema ja võtab Tema õnnistusi enesestmõistetavaina, meenutab Ta neile, et nad vastutavad Tema ees Temaga sõlmitud lepingu tõttu. Halastusrikkalt osutab Ta nende olukorrale, hoiatab neid Tema kaitsest loobumise hävitavate tagajärgede eest ja kutsub neid tungivalt lubama Temal neid ravida ja puhastada.

2. õppetükk — 3. - 9. aprill

VALITSEMISKRIIS

Hingamispäeva pärastlõuna

Usaldusväärsed juhid. Kunagi küsis üks Konfutsiuse järgitest, millised on hea valitsuse koostisosad. Konfutsius vastas: “Piisavalt toitu, piisavalt relvi ja lihtrahva usaldus.”

“Aga,” küsis jänger, “oletame, et tuleks ühest neist loobuda – millest?”

“Relvad,” vastas Konfutsius.

Tema jänger jätkas: “Oletame, et seejärel tuleks loobuda veel ühest, kumma valiksid?”

Konfutsius vastas: “Toidust. Sest aegade algusest on nälg olnud kõigi inimeste pärisosa. Kuid rahvas, kes ei usalda oma juhte, on kadunud rahvas.” — Raamatust Michael P. Green, *1500 Illustrations for Biblical Reading* (Grand Rapids, Mich.: Baker Books, 1989), lk 215.

Inimesed soovivad tõepoolest, et nende juhid oleksid tugevad ja usaldusväärsed. Kui üks sõdur avaldas soovi teistkordseks sõjaväeteenistuseks, küsis vastutav ohvitser, miks ta tahab tulla tagasi sõjaväeteenistusse. “Ma proovisin tsiviilelu,” vastas mees, “kuid selle eest ei vastuta mitte keegi.”

Käesoleval nädalal vaatleme Juuda valitsemiskriisi ja selle kurbi tagajärgi.

Pilk nädalale: Millised vaimulikud ohud kaasnevad eduga? Milline sündmus Jesaja elus aitas tal valmistuda oma teenistuseks? Kuidas mõista arusaama, et Jumal “paadutab” inimeste südameid?

Meelespeetav tekst: “Sel aastal, mil kuningas Ussija suri, ma nägin Issandat istuvat suurel ja kõrgel aujärjel, ja tema kuuepalistused täitsid templi.” (Js 6:1).

KUNINGAS ON SURNUD. ELAGU KUNINGAS!

Js 6:1 räägib kuningas Ussija surmast. Loe 2 Aj 26. ptk. ja vasta küsimusele: milline tähtsus oli kuningas Ussija surmal?

Seoses kuninga surmaga võib analüüsida selle sündmuse eri tahke.

1. Ehkki Ussija valitsusaeg oli pikk ja õitsenguline, “kui ta oli saanud vägevaks, läks ta süda ülbeks tema hukatuseks” ja ta üritas tuua suitsutusohvrit templis (2 Aj 26:16, NRSV). Kui preestrid teda õigustatult peatasid, sest tal polnud õigust seda teha olemata Aaroni järeltulija (18. s), sai kuningas vihaseks. Selsamal hetkel, mil kuningas ei võtnud noomitust kuulda, lõi Issand teda pidalitõvega, mida ta põdes “kuni oma surmapäevani ning elas pidalitõbisena omaette kajas, sest teda hoiti Jehoova kojast eemal” (21. s). On mõnevõrra irooniline, et samal aastal, mil suri ebapuhas inimkuningas, nägi Jesaja nägemust puhtast, surematust, jumalikust Kuningast oma kajas/templis.

2. Ussija ja Jesaja vahel valitseb tohutu erinevus. Ussija otsis pühadust enesekindlalt, vael ajendil (uhkus) ja puhtuse asemel muutus rituaalselt ebapuhtaks, mille tõttu lõigati ära pühadusest. Teisalt, Jesaja lubas Jumala pühadusel end puudutada. Ta tunnistas alandlikult oma nõrkust ja igatses moraalse puhtuse järele, mille ta ka sai (Js 6:5-7). Sarnaselt tõlneriga Jeesuse tähendamissõnast, läks ta ära õigeks mõistetuna: “sest igaüht, kes ennast ise ülendab, alandatakse; aga kes ennast ise alandab, seda ülendatakse!” (Lk 18:14).

3. Ussija pidalitõvest haaratud ihu ja tema rahva moraalse seisundi vahel valitseb tohutu sarnasus: “... ei ole midagi tervet: aina haavad, muhud ja värsked vorbid” (Js 1:6).

4. Ussija surm 740. aasta paiku e. Kr. märgib Jumala rahva juhtimises suure kriisiperioodi algust. Igasuguse ainuvalitseja surm muudab tema riigi võimu ülemineku perioodil haavatavaks. Kuid Juuda oli eriliselt ohustatud, kuna Tiglat-Pileser III oli asunud Assüüria troonile mõned aastad enne seda – 745. a. e Kr ja astus otsemaid sõjateele, muutes selle abil oma riigi võitmatuks üliriigiks, mis ohustas kõigi Lähis-Ida sõltumatute riikide olemasolu. Niisugusel kriisiajal julgustas Jumal Jesajat, näidates prohvetile, et kõigele vaatamata omab Tema endiselt kontrolli sündmuste kulu üle.

Loe hoolikalt 2 Aj 26:16. Mil moel seisab igaüks meist silmitsi samasuguse ohuga? Kuidas suudab keskendumine Ristile kaitsta meid sellesse lõksu langemast?

“PÜHA, PÜHA, PÜHA” (Js 6:1-4)

Pööra tähelepanu Js 6. ptk-i esimeses neljas salmis toimuva. Kuningas sureb ohtlike poliitiliste sündmuste ajal (assüürlased on sõjateel) ja Jesaja jaoks võinuks olla tegu ebakindlust tekitava hetkega, mis sundis juurdlema – kes juhib sündmuste kulgu?

Ja mis juhtub? Nägemuses näeb Jesaja Jumala tohutut auhiilgust, kuuleb säravate seeravite hüüdeid: “Püha, püha, püha”, kogeb maa vappumist enda all ja üritab vaadata läbi templit täitva suitsu. Prohveti jaoks pidi olema tegu vapustava kogemusega. Päris kindlasti teadis Jesaja nüüd, kes juhib sündmuste kulgu, olenemata sellest, kuidas asjad väljastpoolt paistsid.

Kus asub Issand selles nägemuses (vt Js 6:1)? Miks ilmub Issand Jesajale just siin ja mitte mujal? Vt 2 Ms 25:8; 40:34-38.

Hs 1. ptk-s, Tn 7:9, 10-s, Ilm 4. - 5. ptk-s said Heseziel, Taaniel ja Johannes oma nägemused pagenduses olles. Sarnaselt Jesajaga vajasid nad erilist tröösti ja julgustust selles, et vaatamata nende maailma kokkuvajumisele omab Jumal ikkagi kogu kontrolli toimuva üle (Taaniel ja Heseziel olid vangid paganrahva juures, kes oli hävitanud nende riigi ja Johannese oli saatnud üksildasele saarele vaenulik poliitiline võim). Pole kahtlustki, et need nägemused aitasid neil jääda ustavaiks ka kriisiolukorras.

Johannese kirjeldus Jumala templist sarnaneb eriti Jesaja poolt nähtuga. Vt Ilm 4:8, kus neli elavat olendit, igäüks neist kuue tiivaga, laulavad samuti “Püha, püha, püha” (vrd Js 6:2, 3).

Jumala kõikeületav pühadus, mida rõhutatakse Jesaja nägemuses, on tema kuulutuse põhialus. Jumal on püha Jumal ja Ta nõuab pühadust ka oma rahvalt – mida Ta saab neile anda vaid siis, kui nad kahetsevad, pöörduvad ära oma kurjadelt teedelt ja alistuvad Talle usus ja kuulekuses.

Igäüks meist on olnud heidutavates olukordades, kus väliselt näib kõik olevat kadunud. Ja kui sulle ei antud ka nägemust “Issanda auhiilgusest,” nagu Jesajale, meenuta, mil moel suutis Issand alal hoida nii sind kui sinu usku kriisiolukorras. Mida oled niisugustest olukordadest õppinud sellist, mida võiksid teistega jagada?

UUS ISIKSUS (Js 6:5-7)

Pühamus/ templis võis üksnes ülempreester minna Suurel Lepituspäeval Jumala ette kõige pühamasse paika, kandes kaasas suitsutusrohtu, mis kaitses teda surma eest (3 Ms 16:2, 12, 13). Jesaja nägi Issandat, olemata ülempreester ja omamata suitsutusrohtusid! Tempel täitus suitsuga (Js 6:4), mis meenutab meile pilve, milles Jumala auhiilgus Suurel Lepituspäeval ilmus (3 Ms 16:2). Tundes tohutut aukartust ja arvates, et ta on määratud surmale (vrd 2 Ms 33:20; Ko 6:22, 23), tunnistab Jesaja valju häälega omaenda ja oma rahva pattu (Js 6:5), mis meenutab ülempreestri patukahetsust Suurel Lepituspäeval (3 Ms 16:21). Olles kuulnud Jumalale toodavat austust taevaste olendite suust, tajub Jesaja surelike, eksivate inimolendite huulilt tõusvate kiidusõnade ääretut puudulikkust.

Miks kasutas seerav elavat, põlevat tukki altarilt Jesaja huulte puhastamiseks? Js 6:6, 7.

Seerav selgitas, et prohveti huulte puudutamisega eemaldati tema süü ja patt (7. s). Ja kuigi siin ei täpsustata, millist pattu silmas on peetud, ei tohiks kindlasti seda piiritleda üksnes väärate sõnadega, kuna huuled ei tähenda ainult kõnet, vaid kogu kõnelevat isiksust. Läbides moraalse puhastuse, sai Jesaja nüüd tuua puhast kiitust Jumalale.

Tuli on vahend kogu ebapuhtuse kõrvaldamiseks (vrd 4 Ms 31:23). Seeravi kasutatud tukk pärines erilisest tuleasemest – pühast altaritulest, mille oli süüdanud Jumal ise ja mis põles kustumatult (3 Ms 6:12). Seega tegi seerav Jesaja pühaks ja puhtaks. Aga see pole veel kõik. Pühamu ja templiteenistuses oli altarilt tuki võtmise eesmärgiks süüdata suitsutusrohi. Vrd 3 Ms 16:12, 13, kus ülempreester pidi võtma sütepannitäie tuliseid süsi altarilt ja kasutama neid suitsutusrohu süütamiseks. Kuid Js 6. ptk-s kasutab seerav süsi Jesaja, mitte suitsutusrohu tarvis. Sel ajal, kui Ussija tahtis tuua suitsutusohvrit, sai Jesaja ise suitsutusrohu sarnaseks! Nii nagu püha tuli süütab suitsutusrohu, et täita Jumala koda püha lõhnaga, süütab see prohveti, et levitada püha kuulutust. Pole seega mingi juhus, et järgmistes Jesaja raaamatu 6. ptk-i salmides (8. ja järgmised) saadab Jumal Jesaja kuulutama Tema rahvale.

Loe palvemeelselt Jesaja vastust (5. s) nägemusele Jumalast. Mil moel väljendub selles inimkonna põhiprobleem – patuste inimeste eksistents universumis, mille loojaks on “Püha, püha, püha” Jumal? Miks oli Kristus ristil ainsaks võimalikuks vastuseks sellele probleemile? Mis toimus Ristil, mis selle probleemi lahendas?

KUNINGLIK ÜLESANNE (Js 6:8)

“Ja ma kuulsin Issanda häält küsivat: “Keda ma läkitan? Kes meilt läheks?” Ja ma ütlesin: “Vaata, siin ma olen, läkita mind!” (Js 6:8).

Peale puhtakssaamist vastab Jesaja otsemaid Jumala kutsele olla Tema poolt läkitatud saadikuks. Uues Testamendis oleks Jesajat nimetatud apostliks – läkitatuks.

Huvitav on seegi, et erinevalt mõnest teisest prohvetlikust raamatust ei alga Jesaja raamat kirjeldusega tema prohvetiks kutsumisest (vrd Jr 1:4-10; Hs 1. - 3. ptk). Teisisõnu, ta pidi olema prohvetiks kutsutud juba enne 6. peatükis kirjeldatud sündmusi. Piibel näitab, et kohtumine Jumalaga võib prohvetit julgustada ka peale prohvetitöö algust (Mooses: 2 Ms 34. ptk; Eelija: 1 Ku 19. ptk). Vastandina teistele näidetele, kus tavaliselt Jumal ütleb inimesele, et temast peab saama prohvet, pakub Js 6. ptk-is prohvet ise end vabatahtlikuna sellele tööle. Näib, et Js 1. - 5. ptk räägivad olukorrast ajal, mil Jesaja esmakordselt sai kutse prohvetiks. Peale seda annab Jumal tema teenistusele hoo sisse, julgustades Jesajat templis ja kinnitades temale määratud volitusi Issanda prohvetliku kõnemehena.

Jumal julgustas Jesajat oma templis. Kas Piiblis on ka mujal tõendeid sellest, et Jumala pühamu on julgustamise paik? L 73 (vt 17. s); Hbr 4:14-16; 10:19-23; Ilm 5. ptk. Mida need kirjakohtad meile räägivad?

Jumala pühamu ei ole üksnes täidetud aukartustäratava väega – see on koht, kus nõrgad ja ekslikud inimesed, sellised nagu meie, võivad leida varjupaika. Meid peaks kinnitama teadmine Jumalast, kes tegutseb, et meid Kristuse, meie Ülempreestri kaudu päästa.

Johannes nägi ka Kristust ohvritallena, kes oli just tapetud (Ilm 5:6). Tegu polnud sugugi kauni vaatepildiga. Selle kirjelduse mõte seisneb selles, et kuigi Kristus tõusis üles surnuist ja läks üles taevasse, kannab Ta jätkuvalt Ristil toimunut enesega. Ta on endiselt üles tõstetud, et tõmmata kõik inimesed enda altari juurde.

Kuidas on sind julgustanud sisenemine Jumala taevasesse pühamusse usus, palves? Hbr 4:16 kutsub meid lähenema julgusega Jumala aujärjele, et “saaksime halastust ja leiaksime armu oma abiks õigeks ajaks.” Mida vastaksid inimesele, kes küsib, kuidas sina oled leidnud armu ja halastust endale rasketel aegadel?

HIRMUTAV ÜLESKUTSE (Js 6:9-13)

Miks annab Jumal peale Jesaja kinnitamist talle niisuguse kummalise sõnumi Tema rahvale edastamiseks? (Js 6:9, 10).

Et me ei arvaks, et Jesaja sai millestki valesti aru või et tegu on ebaolulise sõnumiga, tsiteerib Jeesus sama kirjakohta selgitades, miks Ta õpetab tähendamissõnade kaudu (Mt 13:13-15).

Jumal ei taha, et ükski hukkuks (2 Pt 3:9), mis selgitab ka Jesaja läkitamist juuda rahva juurde ja Jeesus saadmist maailma. Jumal ei soovi mitte hävitada, vaid igavesti päästa. Ent samal ajal, kui ühed võtavad Tema kutset kuulda, muutub teiste äraütlev seisukoht veelgi kindlamaks. Sellele vaatamata jätkab Jumal nende kutsumist, et anda neile ikka ja jälle võimalusi kahetsuseks. Paraku, mida enam nad Temale vastu panevad, seda enam nad paaduvad. Seega, selles mõttes ajendab Jumala tegutsemine niisuguste inimeste suhtes nende südame paadumist, kuigi Tema igatseb oma tegudega neid pehmen-dada. Jumala armastus meie vastu on muutumatu – meie isiklik vastus Tema armastusele on määrava tähtsusega muutuja.

Sellise kuulutaja nagu Mooses, Jesaja, Jeremija, Hesekiel või ka Kristuse ülesanne on jätkuvalt inimesi kutsuda, isegi juhul, kui inimesed kuulutuse hülgavad. Jumal ütles Hesekielile: “Ja kuulaku nad või ärgu kuulaku, sest nad on vastupanija sugu, nad peavad siiski teadma, et nende keskel on olnud prohvet!” (Hs 2:5). Jumala ja Tema sulaste osaks on anda inimestele valikuvõimalus – hoiatades neid ka siis, kui nad otsustavad lõpuks hävingu ja väljasaatmise poolt.

Kuidas mõistame selliste arusaamade valguses Jumala osa vaarao südame paadutamisel?

2 Ms 4:21-s ütleb Jumal: “Aga mina teen ta südame kõvaks.” See on esimene kord üheksast, mil Jumal ütleb, et Ta paadutab vaarao südame. Ometi paadutas vaarao ise oma südant üheksal korral (näit vt 2 Ms 8:15).

Ilmselt omas vaarao vaba tahet, sest vastasel juhul poleks ta saanud oma südant paadutada. Jumala osa vaarao südame paadutamisel piirdus vaarao asetamisega olukordadesse, millele ta pidi reageerima ja kus ta oma valikute tulemusel hülgas talle Jumala poolt antud märgid. Olnuks vaarao neile märkidele avatud, oleks tema süda pehmenenud, mitte paadunud.

Kas oled isiklikus usuelus mõnikord kogenud oma südame paadutamist Pühale Vaimule? Mõtle põhjustele, mis seda ajendasid. Kui see sind tollal ei hirmutanud (lõppude lõpuks kuulub see ju paadunud südame juurde), kuidas vaatad asjale praegu? Milline on pääsetee? Vt 1 Kr 10:13.

Edasiseks uurimiseks: “Ülekohtuteod olid kõigi ühiskonnaklasside seas muutunud niivõrd valdavaks, et need vähesed, kes jäid ustavaks Jumalale, olid sageli julguse kaotamise äärel, andes maad masendusele ja meeleheitele. Näis, et Jumala poolt Iisraelile seatud eesmärgid on nurjumas ja mässumeelset rahvust tabab Soodoma ja Gomorra saatus.

Niisuguste olukordade tõttu ei ole üllatav, et Ussija valitsuse viimasel aastal, mil Jesajat kutsutakse viima Juudale Jumala hoiatus- ja noomitus-sõnumit, vajub prohvet vastutuse koorma all maani. Ta teab väga hästi, et tal tuleb kokku puutuda visa vastupanuga. Mõistes oma võimetust toime-tulekuks sellises olukorras ja mõeldes selle rahva kangekaelsusest ja uskmatuses, kelle heaks ta töötama pidi, näis tema ülesanne lootusetu. Kas ta peaks meeleheites loobuma oma ülesandest ja jätma Juuda segamatult ebajumalaid teenima? Kas Niinive jumalad pidid jätkama maa valitsemist, vaatamata taeva Jumala olemasolule?” PK, orig lk 306, 307.

Küsimusi aruteluks:

1. Mida vastaksid skeptiku või ateisti küsimusele: “Millega sa tõestad, et sinu Jumal kõike juhib?”

2. Kui Jumal juhib kõike siin maailmas, miks siis kannatavad süüitud inimesed? Kas Js 1:19, 20 tähendab, et *käesolevas elus* sünnib Jumala ustavale rahvale ainult head ja mässumeelseile ainult halba? Vrd Ii 1. - 2. ptk; L 37; L 73. Kas me saame lepitada oma arusaama Jumala iseloomust halvaga, mis inimestega juhtub? Kas me peame seda tegema?

3. Miks on Js 6. ptk-s nii palju seoseid Suure Lepituspäevaga? Ära unusta tõsiasi, et sellel iga-aastaselt kohtupäeval puhastas Jumal oma rahva, võttes ära patu ustavailt (3 Ms 16:30) ja hävitades need, kes ei olnud ustavad (3 Ms 23:29, 30).

Kokkuvõte: Ebakindluse ajastul, mil ilmnes valulikult inimliku juhtimise nõrkus, antakse Jesajale võimas nägemus ülimast universumi Juhist. Üdini tajudes oma puudulikkust, kuid halastuse kaudu puhastatuna ja julgustatuna, on Jesaja valmis minema Jumala saadikuna vaenulikkude maailma.

3. õppetükk — 10. - 16. aprill

KUI SU MAAILM VARISEB KOKKU

Hingamispäeva pärastlõuna

Beethoveni esimene. Ühel hingamispäeval kirikust koju jõudes tormas Connie'le ja Roy'le vastu hullunud tõukana. Midagi pidi olema halvasti. Lemmiklinnud elasid turvalises aedikus, kuid mingil põhjusel olid nad sealt välja pääsenud. Kiire olukorraga tutvumine tõi avalikuks toimunud tragöödia. Beethoven, naabrite väike koer oli samuti oma aiast välja pääsenud ja lamas tiigi ääres suus Daisy – kohevate valgete sabasulgedega ilus muneja kana. Connie'l õnnestus küll Daisy koera hammaste vahelt päästa, kuid õnnetuseks liiga hilja. Tema kallis lemmik suri murtud kaelaga peagi ta käte vahel. Ta istus oma aias, surnud lind süles, ja nuttis.

Sündmus häiris sügavalt veel üht kodulindu. Suurekasvuline valge isahani Waddlesworth nägi Connie't hoidmas süles Daisy't ja ilmselt järeldas, et nimelt Connie oli linnu tapnud. Seetõttu ründas ta järgneva paari nädala jooksul Connie't iga kord, kui nad kohtusid, näpistades teda valusalt oma tugeva nokaga. Mõnikord on raske aru saada, kes on sinu sõbrad ja kes vaenlased.

Sel nädalal uurime üht Juuda kuningat, kellel oli samasugune probleem, ja püüame mõista, miks ta tegi oma elus valed valikud.

Pilk nädalale: Milliste ohtudega seisis Juuda silmitsi ja miks? Kuidas reageeris kuningas Ahas nendele ohtudele ja miks? Millise suure töotuse andis Issand talle, kui ta vaid näitab üles usku? Mida tähendab, et “Jumal on meiega”?

Meelespeetav tekst: “Kui te ei seisa usus kindlalt, siis ei püsi te üldse” (Js 7:9, NRSV).

OHT PÕHJAST (Js 7:1-9)

Millise hirmutava kriisiolukorraga seisis kuningas Ahas silmitsi oma valitsuse algaastail? 2 Ku 15:37, 38; 16: 5, 6; Js 7:1, 2.

Põhja, Iisraeli, kuningriik (Efraim) ja Süüria (Aram) liitsid oma jõu neist väiksema, lõunas asuva Juuda riigi vastu. See juhtus ajal, mil Juudat olid nõrgestanud edomlaste ja vilistite rünnakud. Minevikus oli Juuda riik sõdinud koos Iisraeliga, kuid liit Iisraeli ja Süüria vahel kujunes Juudale tohutuks ohuallikaks. On tõenäoline, et Iisrael ja Süüria tahtsid sundida Juudat jõuga moodustama nendega koalitsiooni, et astuda välja Assüüria võimsa valitseja, Tiglat-Pileser III vastu (2 Ku 15:19 mainitud “Puul”), kes jätkuvalt oli ähvardavaks ohuks oma laieneva impeeriumiga. Suurema ohu ilmunisel olid Iisrael ja Süüria pannud kõrvale pikaajalise vastastikuse vaenu. Kui neil õnnestunuks vallutada Juuda ja panna selle valitsejaks endale kuulekas marionett-kuningas, võinuksid nad kasutada Juuda ressursse ja inimjõudu.

Milline oli Ahase lahendus olukorras, kui tema maailm hakkas kokku varisema? 2 Ku 16:7-9; 2 Aj 28:16.

Selle asemel, et mõista, et Jumal on ainus sõber, kes suudab päästa nii teda kui tema maad, püüab Ahas saada sõbraks Tiglat-Pileser III-a, oma vaenlaste vaenlasega. Assüüria kuningas oli rõõmuga nõus andma Ahasele abi Süüria ja Iisraeli vastu. Tiglat-Pileser ei saanud Ahaselt mitte ainult rikkalikku altkäemaksu, vaid ta leidis ka vabanduse vallutamaks Süüria, mida ta otsekohe tegigi (2 Ku 16:9). Süüria-Iisraeli liit oli murtud. Lühikese ajaga selgus, et Ahas oli Juuda päästnud.

Ahase niisugune tegutsemine ei peaks siiski olema meile üllatuseks. Tema oli üks Juuda halvimaist tolleaegseist kuningaist. (Vt 2 Ku 16:3, 4; 2 Aj 28:2-4).

Lugedes Ahase iseloomustust, on arusaadav, miks käitus ta ohuolukorras just niimoodi. Mida õpetlikku on selles meile isiklikult? Kui me ei ole sõnakuulelikud Issandale praegu, mille alusel me arvame, et meil on piisavalt usku Teda usaldada kriisiolukorras? (Vt Jk 2:22; Jr 12:5).

VAHELESEKKUMISE KATSE (Js 7:3-9)

Samal ajal, kui Ahas kaalus oma poliitilisi võimalusi vastu astuda ähvardavale ohule Iisraeli ja Süüria poolt, teadis Jumal asju, millest temal polnud aimugi. Esiteks, oli Jumal see, kes oli lubanud hädadel tulla tema peale, et teda korrale ja mõistusele kutsuda (2 Aj 28:5, 19). Veelgi enam, ehkki abi otsimine Tiglat-Pileser'ilt näis loogilise ja ahvatleva sammuna inimlikust vaatenurgast, teadis Jumal, et see viib Taaveti Juuda kuningriigi võõramaalaste kontrolli alla, millest ta enam eal ei vabane.

Panused olid kõrged. Ja seepärast saatis Issand Jesaja peatamaks kuningat (ilmselt ajal, mil too kontrollis Jeruusalemma veevarusid, valmistudes piiramiseks), et veenda teda mitte astuma ühendusse Assüüria juhiga.

Miks käskis Issand Jesajal võtta oma poeg, Sear-Jaasub, endaga kaasa (Js 7:3)?

Ahast ehmataks tutvumine Jesaja pojaga, kelle nimi tähendas “Jääk pöördub tagasi.” Kelle jääk? Pöördub tagasi kustkohast? Kuna poisi isa oli prohvet, kõlas tema nimi pahaendelise kuulutusena Jumalalt, kandes endas sõnumit võimalikust vangipõlvest. Või tähendas see tagasipöördumist Jumala juurde patukahetsuse mõttes (verb “tagasipöörduma” kannab endas ka patukahetsuse tähendust)? Jumala sõnum Ahasele oli: “See tähendab seda, milliseks *sina* selle valiku muuda! Pöördu oma pattudest või vali vangistus, millest jääk tagasi pöördub. Valik on sinu!”

Milline oli Jumala sõnum kuningale tema olukorras? S. 4-9.

Oht Süüria ja Iisraeli poolt möödub ja Juudat säästetakse. Riigid, mis näisid Ahasele tohutute, tuld purskavate vulkaanidena, olid Jumala silmis vaid “kaks suitsevat tukiotsakest” (4. s). Ahasel polnud vähimatki põhjust Assüürialt abi otsida.

Ent selleks, et teha õige valik, pidi Ahas usaldama Issandat ja Tema töotusi. Ta pidi uskuma, et leida kindlust (9. s). Sõnad “uskuma” ja “kindel olema” pärinevad samast heebreakeelsest juurest, millest on tuletatud ka sõna “tõde” (see, mis on usaldusväärne) ja sõna “aamen” (millega kinnitatakse seda, mis on tõde/usaldusväärne). Ahas pidi olema kindel, et omandada kindlustunne; ta pidi usaldama, et olla ise usaldusväärne.

Loe Js 7:9 viimane lõik. Miks on usaldus ja usk “püsima jäämisele” niivõrd olulised? Püsima jäämisele milles? Kuidas kehtib see põhimõte kristlase elus?

TEINE VÕIMALUS (Js 7:10-13)

Ahas ei võtnud kuulda Jesaja kutset usule. Ja Jumal andis oma halastuses kuningale veel ühe võimaluse, käskides tal paluda märki, mis oleks “tunnustäht alt sügavusest või ülalt kõrgusest” (11. s). See on üks suuremaid üleskutseid usule, mida inimesele eales antud. Erinevalt loteriidest ja kihlvedudest oli Jumala pakkumine piiramatu. Ta ei piiritlenud oma pakkumist poole kuningriigiga nagu seda tegid inimvalitsejad, jõudes oma suuremeelsuse ülempiirini (vrd Ester 5:6; 7:2; Mrk 6:23). Ta oli kõigiti valmis andma kõike taevas ja maa peal leiduvat, kui vaid sõnakuulmatu kuningas usuks! Ahas oleks võinud paluda Jumala märgiks kasvõi mäetäit kulda või sõdureid, keda olnuks nii palju kui liivateri Vahemere kaldal.

Miks vastas Ahas Jumala üleskutsele just nii (12. s)?

Esmapilgul näib Ahase vastus olevat vaga ja aupaklik. Ta ei pane Jumalat proovile nii nagu iisraellased olid sajandeid varem teinud oma kõrberännaku kestel (2 Ms 17:2; 5 Ms 6:16). Paraku seisnes erinevus selles, et Jumal *kutsus teda üles* Teda proovile panema (vrd Mal 3:10). Tema määratult suuremeelse pakkumise tõsiselt võtmine oleks Jumalat rõõmustanud, mitte pannud proovile Tema kannatlikkust. Ent Ahas ei tahtnud, et Jumal aitaks tal uskuda. Ta sulges ja riivistas oma südameukse, et usk sisse ei pääseks.

Loe Js 7:13. Mida ütleb siin Jesaja?

Jesaja osutab, et oma keeldumisega Jumalat proovile panna, tuues ettekäändeks soovi Jumalat mitte tülitada, Ahas nimelt just vaevab Jumalat. Ent selle salmi kõige murettekitavam külg on see, et Jesaja viitab siin “minu Jumalale” selge vastandina 11. salmile, kus prohvet palub kuningal küsida märki Issandalt, “sinu Jumalalt”. Kui Ahas keeldub jumalikust pakkumisest, lükkab ta tagasi Issanda kui oma Jumala. Issand on küll Jesaja, aga mitte Ahase Jumal.

Mida õpetab tänane osa Jumala kannatlikkusest ja soovist meid kõiki päästa? Mida räägib see ka inimsüdame pimedusest ja paadumusest, kui seda pole täielikult Issandale alistatud? Ja lõpuks, kui Jumal oleks ikkagi Ahasele mõne tema poolt nõutud märgi andnud, kas Ahas oleks seda sinu arvates uskuma jäänud? Põhjenda.

TUNNUSTÄHT – POEG (Js 7:14)

“Alt sügavusest või ülalt kõrgusest” (11. s) tunnustähe pakkumine jättis Ahase külmaks. Seega, kui Jumal ise lubab meile märki (14. s), ootame me märki, mis oma olemuselt oleks nii tohutu, et üksnes jumalik kujutlusvõime oleks suuteline seda välja mõtlema (vrd Js 55:9; 1 Kr 2:9).

Üllatus! Märgiks on poeg. Kuidas saab aga ühe noore naise poolt lapse kandmine ja teda “Immaanueliks” nimetamine olla piibellike mõõtmetega märgiks?

Kes on naine ja kes on tema Laps?

Vana Testament ei räägi kusagil selle olulise märgi täitumisest, erinevalt märkidest, mis anti teistele inimestele, nagu näiteks Giideon (Ko 6:36-40). Seepärast on siin mõned võimalikud täitumised, mis põhinevad ainuüksi Vanal Testamendil:

1. Kuna “noort naist” märkiv sõna viitab abiellumisealisele noorele naisele, on paljud oletanud, et tegu on Jeruusalemmas elava abielunaisega, võib-olla Jesaja abikaasaga. Js 8:3-s räägitakse Jesaja poja sünnist, kelle toob ilmale “prohvetinaine.” Samas pandi sellele lapsele nimeks Maher-Saalal, Haas-Bas (Js 8:1-4), mitte Immaanuel. Ometigi on mõlema poisi märgid sarnased selles, et enne kui nad jõuavad ikka, kus oskaksid teha vahet hea ja kurja vahel, hävitatakse nii Süüria kui Põhja, Iisraeli, kuningriik (Js 7:16; 8:4).

2. Mõned arvavad, et Immaanuel on Hiskija, Ahase poeg, kellest sai järgmine kuningas. Samas ei kasutata tema kohta mitte kordagi nime Immaanuel.

3. Kuna Immaanuel on mõnevõrra salapärane ja tema nimi, mida tavaliselt tõlgitakse “Jumal meiega” viitab Jumala kohalolekule, võib olla tegu selle erilise Pojaga, kellest kuulutatakse ette Js 9. ja 11. peatükis. Kui nii, siis on tegu jumaliku päritolu isikuga (Js 9:6) ja nimetus “Jesse juur” (11:10) ületab kõik selle, mida võiks omistada isegi heale kuningale Hiskijale.

4. Lapse sünd *vallalisele* abiellumiseas olevale naisele tähendaks vallaslast abieluvälisest suhtest (vt 5 Ms 22:20, 21). Miks peaks Jumal viitama sellisele lapsele kui usku kinnitavale märgile?

Vastandina sellele määratleb Uus Testament Jeesuse Immaanuelina (Mt 1:21-23), kes sünnib ime läbi abielus mitte olevale, kuid kihlatud neitsile. Jeesus on ka jumalik Poeg (Js 9:6; Mt 3:17) ja “Jesse” “võsu” ning “juur” (Js 11:1, 10; Ilm 22:16). Võib-olla varasem “Immaanuel”, kelle kasv tõestas Ahasele prohvetikuulutuste täitumist lubatud ajal, oli Kristuse eelkäijaks. Me ei tea seda. Aga me teame, mida meil on vaja teada: “Aga kui aeg täis sai, läkitas Jumal oma Poja, kes sündis naisest” (Gl 4:4), et Jumal saaks olla meiega.

Mõtiskle Kristuse saamisest inimeseks. Mida lohutavat pakub niisugune tegelikkus külmas, ebaturvalises ja hoolimatus maailmas?

“JUMAL ON MEIEGA!” (Js 7:14)

Sarnaselt Jesaja laste nimedega (Sear-Jaasub, “jääk pöördub tagasi” ja Maher-Saalal, Haas-Bas, “Saak tõttab, rüüste ruttab”) on ka nimel Immaanuel tähendus. Sõnasõnalt tähendab see “Jumal meiega”. Kuid üldiselt tunnustatud tõlge, “Jumal meiega” jätab midagi olulist kahe silma vahele. Nii nagu teistegi sedalaadi heebrea nimede puhul, tuleb sinna lisada tegusõna “on”, sest seda heebrea keeles välja ei öelda. Seega peaks Immaanueli tõlkima “Jumal *on* meiega” (võrdle samu sõnu Js 8:10-s) niisamuti nagu nimi “Jeesus” (kreekakeelne variant, mis on lühend heebreakeelsest Yehoshua ehk Joshua) tähendab “Issand *on* pääste” ja kuhu tegusõna “on” on lisatud (vrd Jesaja, mis tähendab “Issanda pääste”).

Kuid nimi “Immaanuel” ei ole lihtsalt abstraktne väljend, vaid kinnitus töotusele, mis praeguseks on täitunud: “Jumal *on* meiega”!

Milline tähtsus on töotusel, et Jumal on meiega?

Pole olemas suuremat kinnitust ega tröösti. “Jumal ei tööta, et Tema rahvas ei pea kogema raskusi ega valu, kuid Ta töötab olla nendega koos. Laulja ütleb: “Ka kui ma kõnniksin surmavarju orus, ei karda ma kurja, sest sina oled minuga; su kepp ja su sau, need trööstivad mind” (L 23:4).

Jumal ütleb: “Kui sa lähed läbi vee, siis olen mina sinuga, ja kui sa lähed läbi jõgede, siis ei uputa need sind; kui sa käid tules, siis sa ei põle ja leek ei kõrveta sind” (Js 43:2).

Kus oli Issand, kui babüloomlased heitsid Taanieli kolm sõpra tulle? Koos nendega (Tn 3:23-25). Ja kus oli Issand Jaakobi ahastuse ajal, kui ta heitles kuni päevatõusuni? Jaakobi käte vahel, nii lähedal, kui võimalik (2 Ms 32:24-30).

Isegi kui Issand ei ilmu maa peale füüsilisel kujul, läheb Ta koos oma rahvaga läbi nende katsumustest. Kus oli Issand, kui rahvahulk mõistis surma Stefanose? “Seismas Jumala paremal käel” (Ap t 7:55). Ent kui Jeesus läks taevasse, “istus ta Ausuuruse paremale käele kõrguses” (Hbr 1:3). Miks seisis Ta püsti, kui Stefanos oli kriitilises olukorras, silmitsi kividega surnuksviskamisega? Nagu on öelnud Morris Venden: “Jeesus ei kavatsenud seda istudes pealt vaadata!” – Roy Gane, “God’s Faulty Heroes”, lk 66.

Mida muudab töotus, et “Jumal on meiega”, kui meil tuleb sellele vaatamata seista silmitsi katsumuste ja kannatustega? Mida annab meile teadmine Tema kohalolekust? Põhjenda oma vastust.

Edasiseks uurimiseks: “”Temale peab pandama nimeks Immaanuel, ... “Jumal meiega”. “Jumala auhiilguse tundmise valgust” nähakse “Jeesuses Kristuses”. Igaviku aegadest on Issand Jeesus Kristus üks Isaga: Ta oli “Jumala kuju,” Tema suuruse ja ülevuse kuju, “Tema auhiilguse paistus.” Selle auhiilguse nähtavaks saamiseks tuli Ta meie maailma. Ta tuli patust pimestatud maale selleks, et näidata Jumala armastuse valgust, et olla “Jumal meiega.” Sellepärast oli kuulutatud ette, et Temale peab pandama nimeks Immaanuel.” – DA 19.

“Juuda kuningriigi käsi oleks käinud hästi, kui Ahas oleks võtnud seda sõnumit taevase märgina. Ent otsustades toetuda inimlikule käsivarrele, otsis ta abi paganailt. Meeleheites saatis ta sõna Tiglat-Pileserile, Assüüria kuningale: “ Mina olen su sulane ja su poeg! Tule ja päästa mind Süüria kuninga ja Iisraeli kuninga käest, kes mulle kallale kipuvad!” 2 Ku 16:7. Palvega käis kaasas rikkalik kingitus kuninga varakambrist ja templi varade seast.” PK, orig lk 329.

Küsimusi aruteluks:

- Kui sul tuleb teha oma elus mingi otsus, kas on õige küsida Jumalalt märki? Millised ohud võivad niisuguse nõudega kaasneda?
- Alati on hea omada inimlikku tuge, kuid mismoodi ära tunda selle piire?
- Vene kirjanik Lev Tolstoi kirjutas kunagi oma sõbrale: “Kui oled kord tajunud, et kõige lõpp on surm, siis avastad, et pole midagi hullemat elust enesest.” Mida vastab meie teadmine, et “Jumal on meiega” sellele seisukohale?

Kokkuvõte: Jumal lubas mitteustavale kuningas Ahasele olukorra, kus tal tuli teha raske valik: “Uskuda või mitte uskuda - selles on küsimus.” Ja kuigi Issand pakkus talle tema enese valikul ükskõik millist märki, keeldus ta Jumala pakkumisest näidata kasvõi üht põhjendust, miks ta peaks uskuma. Ja valis endale “sõbraks” hoopis Assüüria kuninga.

4. õppetükk — 17. - 23. aprill

RASKE TEE

Hingamispäeva pärastlõuna

Leebe võim. “New Yorgis toimunud Harlemi tulekahju ajal seisis üks pime tüdruk neljanda korruse aknal ja ootas abi. Tuletõrjujad olid meeleheitel. Neil polnud võimalik autoga ehitisele piisavalt ligi pääseda, et redel aknani ulatunuks. Samuti polnud õnnestunud ka tüdrukut veenda hüppama päästevõrgule, mida ta loomulikult ei näinud.

Lõpuks jõudis kohale tema isa ja ruuporisse karjudes veenis tüdrukut tema käsu peale hüppama. Tüdruk hüppas oma isa sõna peale ja oli nii lõtv, et neljandalt korruselt päästevõrgule hüpatas ei murdnud ta ühtki luud ega vigastanud ühtki lihast. Usaldades täielikult oma isa, kuuletus ta tema käsule ja tänu sellele pääses eluga.” – Michael P. Green’i raamatust “1500 Illustrations for Biblical Preaching”, lk 135.

Sarnaselt selle looga, kinnitas Jumal võimsate tõenditega soovi pakkuda oma lastele parimat, kuid need lükkasid tagasi Tema armastust kandvad vaikselt voolavad veed. Seepärast pidi Ta rääkima nendega häält tõstes, kõike ülejutava veetulva kaudu.

Mida õpetavad meile täna nende vead?

Pilk nädalale: Missugused õnnetused tabasid Põhja kuningriiki? Milline oli Ahase ja assüürlaste vahelise liidu tagajärg? Millist lootust pakkus Issand ka kõigi nende õnnetuste ja kannatuste keskel? Mida tähendab Jumalat armastada ja karta? Mida räägib Sõna spiritismi ohtudest?

Meesespeetav tekst: “Mina aga ootan Jehoovat, kes peidab oma palge Jaakobi soo eest, ja loodan tema peale!” (Js 8:17).

TÄITUNUD PROHVETIKUULUTUS (Js 7:14-16)

Js 7:14-16 on Immaanueli märk ühendatud Ahase ees seisnud dilemma: enne kui laps Immaanuel saab piisavalt vanaks, et teha vahet erinevate toitute vahel, “on see mahajäetud maa, mille kahe kuninga ees sa tunned hirmu” (16. s). Siin viidatakse Süüria ja Iisraeli Põhja kuningriikidele ja kuningatele (vrd 1., 2., 4.-9.s) ja korratakse Jumala töötust, et nad kaotavad pea oma võimu.

Miks mainib Jesaja “võid ja mett”, mida poiss sööb? Js 7:15.

Juuda põlluvilja hävitavad assüürlased (23. - 25. s). Seega on rahvas, kaasa arvatud Vana Testamendi Immaanuel, kes ta ka polnud (14., 15. s), sunnitud pöörduma tagasi rändkarjuste toidusedeli juurde (21., 22. s). Ent elades küll vaeselt, saab neil olema piisavalt toitu ellujäämiseks.

Millal täitus ettekuulutus Süüria ja Iisraeli Põhjakingriigi kohta?

See Jesaja prohvetikuulutus anti umbes aastal 734 e Kr. Ahase kingituse vastuvõtmise märgiks tegi Tiglat-Pileser seda, mida ta tõenäoliselt oleks teinud ka muidu: purustas põhjapoolse liidu, vallutas Galilea ja Jordani tagused maad, mis kuulusid Iisraeli Põhjakingriigile, pagendas osa rahvastikust ja muutis nimetatud piirkonna Assüüria provintsiks (734 – 733 e Kr). Iisraeli jäänused päästeti, kui Hoosea, pärast kuningas Pekahi mõrvamist, andis alla ja maksis andamit. Aastail 733 ja 732 e Kr vallutas Tiglat-Pileser Damaskuse, Süüria pealinna. Seejärel muutis ta ka Süüria Assüüria provintsiks. Seega aastaks 732 e Kr, Jesaja poolt ettekuulutatud ajaperioodil, olid Süüria ja Iisrael lõplikult lüüa saanud ja Ahast ähvardanud kuningate jaoks oli kõik lõppenud.

Varsti peale seda, kui Salmaneser V asus Tiglat-Pileser'i asemel valitsema aastal 727 e Kr, sooritas Iisraeli kuningas Hoosea poliitilise enesetapu, tõstes mässu Assüüria vastu. Assüürlased vallutasid Samaaria pealinna 722. a e Kr ning pagendasid tuhandeid iisraellasi Mesopotaamiasse ja Meediasse, kus nad lõpuks sulandusid kohaliku elanikkonnaga ja kaotasid oma identiteedi (vrd Js 7:8 – 65 aastaga kaob Eefraimi rahvas). Jumal oli ennustanud Juuda vaenlaste saatust ette, kuid Ta tahtis Ahasele rõhutada, et see sünnib nagunii, vajaduseta Assüüria abi järele.

Kujutle, et elad Põhja kuningriigis nende sündmuste toimumise ajal. Mõtiskle, kuivõrd kerge on niisuguses olukorras usk kaotada. Kuidas õppida täna hoidma oma usku puutumatusena, et võiksite homsetes hädades oma usus kindlaks jääda? Vt 1 Pt 1:13-25.

ETTEKUULUTATUD TAGAJÄRJED (Js 7:17-25)

Loe ülaltoodud salmid. Mida kuulutab Issand ette maa kohta? Miks ei tohiks see tagajärg meid üllatama?

Ahase, pigem argpüksi kui usumehe jaoks oli Jumala hea kuulutus see, et Süüria ja Iisrael hävitatakse. Halb uudis aga oli see, et Assüüria, liitlane ja “sõber”, kellel ta oli palunud end aidata, kujuneb palju ohtlikumaks vaenlaseks kui Süüria ja Iisrael. Lükates kõrvale vabastamise, mida Jumal tasuta pakkus, oli Ahas määratud langema. Ja kui Ahasele tundus tol hetkel, et tema maailm on kokku varisemas, siis edasine olukord halvenes veelgi!

“Parem on pelgupaika otsida Jehoova juures kui loota õilsate peale!” (L 118:9). Kuidas võis Ahas nii kindel olla selles, et Tiglat-Pileser III rahuldub üksnes põhjapoolsete riikide vallutamisega ja jätab Juuda rahule? Assüürlaste kirjutised, näiteks assüüria kuningate endi ülestähendused, tunnistavad tõsiasjast, et nende iha võimu järele oli kustumatu.

Loe 2 Ku 16:10-18 ja 2 Aj 28:20-25. Mis juhtus Ahasega? Milline vaimulik põhimõte siin avaneb? Miks ei peaks meid tema teod üllatama?

2 Aj 28:20-23 võtab jõuliselt kokku sündmused, mille ajendajaks oli Ahase pöördumine Assüüria poole abi saamiseks, mitte aga Issanda abile lootma jäämine.

Meil on loomupärane kalduvus usaldada asju, mida me võime näha, tunnetada, maitsta, puudutada – kõike seda, mis kuulub maailma juurde. Ometi me teame, et maailma asjad kaovad. Vt 2 Kr 4:18. Mida ütleb see kirjakoht meile? Kuidas kohandada öeldut enda ellu? Mida see niisugusel juhul meie elus muudab?

MIDA KANNAB ENDAS NIMI? (Js 8:1-10)

Kas kujutad end ette mängimas palli Jesaja teise pojaga? Ajaks, mil suudad välja öelda: “Maher-Saalal, Haas-Bas, viska pall mulle!” oleks mäng juba läbi. Pikal nimel on veelgi pikem tähendus: “saak tõttab, rüüste ruttab” või “kiirsaak, välkrööv”.

Nime sõnum kannab selget viidet kiirele vallutusele, kuid küsimus on selles – kes vallutab kelle? Js 8:4.

Js 8:1-10 võimendab 7. ptk-i sõnumit. Enne, kui laps jõuab kindlasse ikka, röövib Assüüria juba sõjasaaki Süüria ja Iisraeli Põhjakuningriigi pealinnadest. Veelgi enam, kuna Juuda oli keeldunud Jumala julgustava sõnumi vastuvõtmisest, mida kujutas Jeruusalemmas vaikselt voolav Siiloo veesoon, ujutab selle üle Assüüria võimas vägi, mida kujutas suure Eufrati jõe ülejutus.

Kuna Ahas pöördus Assüüria poole, viitavad Jesaja poegade nimed nii Juudale kui põhjapoolsele Iisraelile: “Saak tõttab, rüüste ruttab”, aga ka “Jääk pöördub tagasi.” Miks oli ikka veel lootust? Sellepärast, et ehkki Assüüria täidab Immaanueli maa (Js 8:8), jäi neile ikka veel tõotus, et “Jumal on meiega” (10. s). Tõepoolest, siin näeme teemat, mis läbib kogu Jesaja raamatut – ehkki Jumal mõistab kohut oma vaenlaste üle nii Juudas kui teiste rahvaste seas sõjaliste katastroofide, kannatuste ja pagenduse kaudu, jääb Issand oma rahva ustava jäägiga ja toob nad tagasi oma maale.

Miks räägib Jesaja oma poja nime ametlikust ülestähendamisest ja abielulistest suhetest oma naisega (“prohveti naisega”)? Js 8:1-3.

Selle poja sünniaeg omas tohutut tähtsust märgina. Sarnaselt Immaanueli märgiga – tema eostumise ja sündimise ajast kuni ajani, mil Assüüria vallutas Süüria ja Iisraeli, kulub vähem aega kui lapsel jõudmine oma arengu varasesse staadiumi, antud juhul ajani, mil ta oskab hüüda isa või ema (4. s). Kui Jesaja märkis poisi nime ametlikult tunnistajate juuresolekul juba enne lapse eostamist, muutis ta lapse ja tema nime avalikuks prohveti-kuulutuseks, mille paikapidavust tõendasid järgnevad sündmused.

Vaatamata oma rahva korduvaile vigadele oli Issand ikkagi valmis neid päästma. Kuidas võime seda põhimõtet kasutada oma isiklikus elus, eriti arvestades meie sagedasi eksimusi ja kukkumisi oma vaimulikul teel?

MEIL POLE KARTA MIDAGI, KUI ME KARDAME JUMALAT (Js 8:11-15)

Oma esimeses pöördumises rahva poole ametissepühitsemise tsere-moonial ütles Franklin D. Roosevelt suure majandusliku surutise ajal elavaile masendunud ameeriklastele: “Ainus, mida meil tuleb karta, on hirm ise.” – USA Kapitoolium, Washington, D.C., 4. märts 1933. Jesaja sõnum masendunud rahvale on: “Meil pole midagi karta, kui me kardame Jumalat.”

Jumal hoiatas Jesajat mitte kartma seda, mida kartis rahvas, vaid kartma Teda (Js 8:12, 13). See on Pühakirjas tähtis teema. Näiteks Ilm 14:6-12 kuulutavad kolm ingliti kogu maailmale: Kartke Jumalat ja andke Temale austust, mitte ärge kartke ega austage maist metsalist, keda kirjeldatakse 13. peatükis.

Mida tähendab sinu arvates Jumalat “karta”? Mida tähendab see eriti käsu valguses, mis käsib Jumalat armastada (Mt 22:37)?

Püha Jumala tõeline kartmine tähendab, et sa tunnustad Teda universumi ülima valitsejana. Armastad Sa teda või mitte, aga niisugune kartus ületab iga muu kartuse. Kui Tema on sinu poolt, siis ei tohi mitte keegi teine sind Tema loata puudutada. Kui Ta on sinu vastu, kuna oled Talle vastu hakanud, siis võid küll joosta, aga ei leia pelgupaika!

Kas pole mõte Jumala kartmisest vastuolus 1 Jh 4:18-ga: “Kartust ei ole armastuses, vaid täieline armastus ajab kartuse välja, sest kartuses on nuhtlust; aga kes kardab ei ole saanud täieliseks armastuses?”

On olemas mitut sorti kartust. Kui aukartustäratavat võimu omav inimene on sinu sõber, kellega sind seob vastastikune armastus, siis sa ei tunne tema ees hirmu nagu võiks ta sulle haiget teha. Sa tunned tema ees kartust selles mõttes, et tunned ning austad sellele inimesele kuuluvat võimu ja teievahelise suhte piire.

Kristlastena me ei tohiks armastada asju, mis on maailmas ja mida armastavad maailmas olevad inimesed (1 Jh 2:15). Tõmmates paralleeli – kas maailmas on asju, mida kardetakse ja mida meie kristlastena ei peaks kartma? Kui jah, millised need hirmud on ja miks me ei peaks neid kartma? Samas, milliseid asju peaksime kristlastena kartma, mida maailm ei kardab? Vt näit Mt 10:28.

TÄNAMATUD ELAVAD SURNUD (Js 8:16-22)

Ahas oli sügavalt seotud paganliku religiooniga (2 Ku 16:3, 4, 10-15; 2 Aj 28:2-4, 23-25), mis oli tihedalt seotud okultismiga (vrd 5 Ms 32:17 NRSV – “Nad ohverdasid deemonitele...”; 1 Kr 10:20). Kaasaegse nõiakunsti mitmed küljed omavad silmatorkavaid paralleele vana-aja Lähis-Ida rituaalidega, nagu annavad tunnistust iidseid kirjutised väljaspool Piiblit. Tõepoolest, isegi paljud tänased New Age'i rituaalid on vaid tollaste okultsete toimingute kaasaegsed väljundid.

Jesaja kirjeldus meeleheitest, mida kogevad vaimudele ja mitte Issandale toetuvad inimesed (Js 8:21, 22), sobib hästi Ahasele (vrd 2 Aj 28:22, 23). Ta viitab rahva raevule oma kuninga vastu ja tema needmisele inimeste poolt (Js 8:21). See pidanuks olema Ahasele hoiatavaks sõnumiks – rahvas neab nende juhatamise pärast okultismi juurde. Kui Ahas suri, tehti tema matmistavades erand. Kuna rahval polnud piisavalt austust tema vastu, siis “teda ei viidud Juuda kuningate hauda” (2 Aj 28:27).

Mida räägivad järgnevad kirjakohad okultismist? 3 Ms 20:27; 5 Ms 18: 9-14.

Okultsetest teadustest lahtiütlemine on Jumalale ustavuse küsimus. 1 Aj 10:13, 14 kinnitab seda tõde kuningas Sauli näitega: “Nõnda suri Saul oma truudusetuse pärast, mida ta oli osutanud Jehoova vastu, sellepärast et ta ei olnud tähele pannud Jehoova sõna, samuti sellepärast, et ta oli nõu küsinud surnuvaimult ega olnud nõu küsinud Jehoovalt. Seepärast laskis ta tema surra ja andis kuningriigi Taavetile, Iisai pojale.”

Vaata enda ümber tegureid, mis sinu elu mõjutavad. Millisel varjatud moel oled avatud okultismi ja spiritismi erinevate avaldumisvormide taga peituvatele põhimõtetele? Ja kui sa ka ei suuda läbinisti neid vältida, mida teha selleks, et viia nende asjade mõju sinu ja sinu perekonna juures miinimumini?

Edasiseks uurimiseks: Loe raamatust “Suur võitlus” peatükk “Kas surnud omaksed võivad meiega rääkida,” lk 413 - 422.

“Heebrealaste päevil leidus inimesi, kes väitsid, nii nagu kaasaegsed spiritistid, et nad suhtlevad surnutega. Kuid Piibel kinnitab, et need “surnute vaimud” ehk külalised teisest maailmast, on “kurjad vaimud” (vrd 4 Ms 25:1-3; L 106:28; 1 Kr 10:20; Ilm 16:14). Surnute vaimudega suhtlemist nimetatakse jälestusväärseks ning see oli surma ähvardusel keelatud (3 Ms 19:31; 20:27).

Nõiakunsti kui nimetust ennast peetakse tänapäeval põlastusväärseks. Väidet, et inimesed võivad suhelda kurjade vaimudega, peetakse pimedade keskaja väljamõeldiseks. Ent spiritism, mis loendab oma jüngreid sadade tuhandete, lausa miljonitega ja mis on leidnud endale tee teadusringkondadesse, tunginud kirikutesse ja leidnud heakskiitu seadusandlikes kogudes – see mõjuvõimas pettus pole midagi muud kui nõiakunsti elustumine uuel kujul.” GC 556 (e k lk 417, 418).

Küsimused aruteluks:

1. Arutle spiritismist, mida esineb filmides, raamatuis, telesaadetes ja popkultuuris. Kui seda pole mingil moel võimalik peatada, kuidas saaksime hoiatada teisi ohu eest, mida paljud peavad ei millekski enamaks kui süütaks meelelahutuseks? Miks on õige arusaam surnute olukorrast niivõrd oluline enese kaitsmisel sedalaadi pettuste eest?

2. Loe Js 8:20. Väljenda seda enda sõnadega. Lugege klassis üksteisele ette oma sõnadega väljendatud arusaama sellest kirjakohest. Mida ütleb Issand meile siin?

3. Mõtiskle veelgi Jumala samaaegsest armastamisest ja kartmisest. Mil moel võrsub meie armastus sellest kartusest? Või võrsub hoopis meie kartus meie armastusest? Arutlege.

Kokkuvõte: Jesaja tegude ja pere kaudu, nagu ka tema sõnade abil, võimendas Jumal hoiatus- ja lootuse sõnumit: ainus kindel kaitse on usaldada teadmist, et Jumal teab, mida Ta teeb. Temal on nii armastus kui vägi, millega juhtida, kaitsta ja hoolitseda nende eest, kes lubavad Tal seda teha. Neile, kes pöörduvad teiste võimude poole, jääb vaid meelega.

5. õppetükk — 24. - 30. aprill

ÜLLAS RAHUVÜRST

Hingamispäeva pärastlõuna

Rahu, rahu, kui rahu ei ole. “Dr Robert Oppenheimer, kes oli esimese aatomipommi loomise juht, pidi esinema Ameerika Ühendriikide Kongressi komitees. Temalt küsiti, kas selle relva vastu on olemas kaitsevahendid?”

“Loomulikult,” vastas tuntud füüsik.

“Ja see oleks?”

Dr Oppenheimer vaatas kahiseva, ootusäreva kuulajaskonna poole ja sõnas leebelt: “Rahu.”” – Paul Lee Tan, “Encyclopedia of 7,700 Illustrations: Signs of the Times”, lk 989.

Rahu on inimkonna kättesaamatu unistus. Võttes aluseks inimkonna kirjalikud ajalooallikad, on vaid 8% kogu ülestähedatud ajaloo vältel valitsenud täielik rahu. Kõigi nende aastasadade jooksul on murtud vähemalt 8000 poliitilist kokkulepet sõjast hoidumise osas. – Paul Lee Tan, lk 987, adapt. I maailmasõjale järgnenud poole sajandi jooksul, millest loodeti, et see sõda lõpetab kõik sõjad, oli iga sõja-aasta kohta kaks minutit rahu.

1895. aastal pani Alfred Nobel, dünamiidi leiutaja, aluse auhinnale inimestele, kes on teinud silmapaistvaid pingutusi rahu saavutamisel (Paul Lee Tan, lk 988, adapt). Ometi on mõned viimaste aastate Nobeli rahupreemia võitjad olnud ise kaasatud vägivallakonfliktidesse.

Sel nädalal loeme Temast, kes ainsana suudab tagada tõelise ja igavese rahu.

Pilk nädalale: Kes on Js 9. ptk-s ettekuulutatud Laps? Missuguse vabaduse Ta toob? Kuidas kujutatakse Js 11. ptk-s mõlemat Kristuse tulekut?

Meelespeetav tekst: “Sest meile sünnib laps, meile antakse poeg, kelle õlgadel on valitsus ja kellele pannakse nimeks: Imeline Nõuandja, Vägev Jumal, Igavene Isa, Rahuvürst” (Js 9:5).

LÕPP PIMEDUSELE GALILEAS (Js 8:23 - 9:1-4)

Miks algab Js 8:23 sõnaga (“aga”), mis viitab vastandamisele eelpoolöelduga?

Js 8:21, 22 kirjeldab nende lootusetut olukorda, kes pöörduvad okultismi, mitte aga tõelise Jumala poole: kuhu ka ei vaadata, nähakse “kitsikust ja pimedust, ahistuse süngust! Ollakse tõugatud pilkasesse pimedusse” (22. s). Seevastu tuleb aeg, mil “ei jää pimedusse, kes on ahastuses” (Js 8:23). Siin tuuakse välja Galilea rahvas, kes saab erilise õnnistuse “suure valguse” (9:1) näol. Rahvaarv mitmekordistub ja inimesed rõõmustavad, sest Jumal on murdnud “sundi ja vitsa” (3. s).

Siin räägitakse Galilea järve piirkonnast, kuna just see Iisraelile kuuluv ala vallutati esimesena. Vastuseks Ahase abipalvele hõivas Tiglat-Pileser III Galilea ja Jordanitagused maad, viis osa rahvast pagendusse ja muutis need alad Assüüria provintsideks (2 Ku 15:29). Seega ütleb Jesaja, et esimesena vallutatu saab esimesena vabaks.

Keda kasutab Jumal oma rahva vabastamiseks? Js 9:6, 7.

Millal ja kuidas täitus Js 9:1-5 prohvetikuulutus? Mt 4:12-25.

Mitte juhuslikult ei alanud Jeesuse maine teenistus Galileas, kus Ta jagas lootust, kuulutades häid sõnumeid Jumala kuningriigist ja parandades inimesi, sealjuures vabastades kurjadest vaimudest vaevatud okultismi võimu alt (24. s).

Siin näeme täiuslikku näidet sellest, kuidas Piibel kasutab Vana Testamendi ajal toimunud sündmusi eeltähendusena Uue Testamendi sündmustele. Issand seostab ühe ajastu kujundid teise ajastu sündmustega, nii nagu näiteks Mt 24. ptk-s liitis Jeesus Jeruusalemma hävitamise aastal 70 AD maailmalõpusündmustega.

Mida vastaksid küsimusele: millest on Jeesus sind vabastanud? Millise isikliku tunnistuse võid anda Kristuse väest enda elus?

MEIE LAPS (Js 9:6, 7)

Siin räägitakse Jesaja raamatu kolmandast erilisest sünnist, peale Immaanueli ja Maher-Saalal, Haas-Bas'i sünni mainimist.

Mida erilist räägivad need salmid Lapsest? Js 9:6, 7.

Pane tähele, et sellel Vabastajal on mitu nime/epiteeti, mis iseloomustavad Teda erinevatest külgedest. Iidses Lähis-Idas pandi kuningatele ja jumalaile mitu erinevat nime, et rõhutada nende vägevust.

Ta on “imeline”, nii nagu Issanda jumalik Ingel iseloomustas enda nime Simsoni isale, nimetades seda “imeliseks” (Ko 13:18; samast heebreakeelsest sõnajuurest) ja tõusis seejärel taevasse Maanoahi altari ohvritule leegis (20. s), sümboliseerides enda ohverdamist enam kui 1000 aastat hiljem.

Temale viidatakse kui jumalikele (“Vägev Jumal”) ja igavesele Loojale (“Igavene Isa”). Ta on Taaveti soost kuningas; Tema rahuriik püsib igavesti.

Milline ainus Laps vastab kõikidele eeltoodud iseloomustajatele? Vt Lk 2:8-14.

Mõnikord püütakse teda määratleda kuningas Hiskijana, kuid toodud iseloomustus ületab kaugelt iga tavalise inimolendi. Sellele kirjeldusele vastab vaid üks isik: Jeesus Kristus, Jumala jumalik Poeg ja Looja (Jh 1:1-3, 14; Kl 1:5-17; 2:9; Hbr 1:2), kes sündis selleks, et meid päästa ja anda meile oma rahu. Temal on kogu võimutäius taevas ja maa peal ning Tema on alati meiega (Mt 28:18-20). Säilitades oma jumalikkuse, on Ta samas saanud igavesti inimeseks, olles igavesti võimeline mõistma meie nõrkusi (Hbr 4:15). “Meile sünnib laps” ... igaveseks!

“Kui Kristus tuli meie maailma, asus Saatan sealsamas, vaidlustades iga Tema sammu teel sõimest Kolgatani. Saatan süüdistas Jumalat enesetsalgamise nõudmises inglitelt, samas kui Tal pole endal aimugi, mida see tegelikult tähendab ja Ta ise ei ole valmis end teiste nimel ohverdama. Niisugused süüdistused esitas Saatan Jumala vastu taevas ja kui kurjus taevast pagendati, süüdistas ta jätkuvalt Issandat selles, et Ta nõuab teistelt teenistust, mida Ta ise ei paku. Kristus tuli maailma, et astuda vastu neile valesüüdistustele ja ilmutada Isa.” – Ellen G White, 1 SM, lk 406, 407.

Mida räägib see tsitaat meile Jumala iseloomust?

JUMALA VIHA VITS (Js 9:7 – 10:34)

See osa selgitab Js 8:23 - 9:1-4, mis ennustab vabastamist meelegeitidele viidud, vaevatud rahvale, kes on usaldanud okultistlikke teadmisi ning langenud sõjalise vallutuse ja rõhumise ohvriks: “Tema sundija vitsa sa murrad nagu Midjani päevil” (3. s).

Loe Jumala rahva kannatustest, millest räägivad ülaltoodud kirjakohtad. Võrdle neid needustega 3 Ms 26:14-39-s. Miks karistas Jumal oma rahvast järkjärgult, mitte kogu karistust ühekorraga väljavalades? Mida räägib see Tema iseloomust ja eesmärkidest?

Kui Jumal tahtnuks oma rahvast hävitada, võinuks Ta anda neid kõiki korraga assüürlaste kätte. Kuid Tema on kannatlik ega “taha, et keegi hukkuks, vaid et kõik tuleksid meeleparandusele” (2 Pt 3:9). Nii nagu kohtumõistjate ajal, lubas Jumal Juudal ja Iisraelil kogeda oma vigade mõningaid tagajärgi, et nad mõistaksid, mida nad on tegemas ja saaksid võimaluse teha parema valiku. Kui nad aga jäid kurja juurde ja paadutasid oma südame Tema ning Tema poolt saadetud sõnumi suhtes, mille edastajaiks olid Tema saadikud, vähendab Ta oma kaitset veelgi. Ent rahvas jätkab sõnakuulmatuses. See tsükkel jätkub allakäiguspiraalina nii kaua, kuni Jumal ei saa enam midagi oma rahva heaks teha.

Loe Js 9:8 - 10:2. Millistes pattudes on rahvas süüdi? Kelle vastu on nad pattu teinud? Kes neist on süüdlased?

See, mida me siin näeme, on jälgitav kogu Piiblis – vaba valiku reaalne olemasolu. Jumal valmistas inimesed vabadeks (Ta pidi seda tegema, vastasel juhul poleks nad iial saanud Teda tõeliselt armastada) ning vabadus kätkeb endas ka võimalust käituda väärtalt. Ehkki ikka ja jälle püüab Jumal meid ravida, ilmutades oma armastust ja iseloomu, lubab Ta meil ka seista silmitsi oma valede otsuste tagajärgedega – valu, kannatuste, hirmu, meelegeitidega ja nii edasi – selleks, et aidata meil mõista, milleni Temast ärapöördumine viib. Ja ometi – kuivõrd sageli ei ajenda needki asjad inimesi patust loobuma ja Issanda juurde tulema. Vaba tahe on suurepärane asi – me ei saaks olla selleta inimesed. Ometigi häda neile, kes seda valesti kasutavad.

Kuidas on Jumal kasutanud kannatusi sinu elus, et ajendada sind valelt teelt pöörduma? (Või pole Tema sõnum siiani sulle päralt jõudnud?)

ÜHEAEGSELT NII JUUR KUI VÕSU (Js 11. ptk)

Kes on “Iisaist” põlvnev “võsu” Js 11:1-s? Vt ka Sak 3:8; 6:12.

Js 11:1 kasutab Js 10:33, 34-e langenud puu kujundit. “Iisai juur” tähistab arusaama, et Taaveti sugu (Iisai poeg) kaotab oma mõjuvõimu (Tn 4:10-17, 20-26). Ent ilmselgelt hukatusele määratud “kännust” tõuseb “võsu/vitsuke” ehk Taavetist põlvnev valitseja.

Miks nimetatakse uut Taavetist pärinevat valitsejat ka “Iisai juureks” (Js 11:10)? Millele see nimetus viitab? Ilm 22:16.

Iseloomustus sobib ainult Jeesusele, kes on mõlemad – “Taaveti juur ja sugu” (Ilm 22:16). Kristus põlvneb Taaveti soost (Lk 3:23-31), kes oli Aadama järeltulija, kes omakorda oli “Jumala poeg” (Lk 3:38), kuna Kristus oli tema loojaks (vrd Jh 1:1-3, 14). Seega oli Kristus nii Taaveti esivanem, kui ka tema järeltulija!

Kuidas parandab uus Taaveti soost pärinev valitseja patu ja ärataganemise negatiivseid tagajärgi? Js 11. ptk.

Ta mõtleb ja tegutseb kooskõlas Issandaga, mõistab õiglast kohut, karistab õelaid ja toob rahu. Kui Tema asub valitsema, toob Issand tagasi, taasloob ning liidab Iisraeli ja Juuda ustava jäägi (vrd Js 10:20-22). Rajatakse tugev ühinenud ainuvalitsus nagu kuningas Taaveti päevil, kes võitis ära nii vilistid kui teised rahvad. Kuid uus valitseja saab olema Taavetist suurem, sest Tema taastab rahu ka looduses eneses: kiskjad muutuvad rohusööjaiks ja elavad kõrvuti rahus oma varasemate saakloomadega (Js 11:6-9).

Kas Js 11. ptk räägib ainult Kristuse esimesest tulekust, ainult Teisest tulekust või mõlemast? Loe prohvetikuulutust ja märgi ära, milline kirjakoht, millisest tulekust räägib.

Js 11. ptk kujutab Jeesuse mõlemat tulekut ühe kujutluspildina. Nad on liidetud kokku, sest need moodustavad ühe terviku kaks eri osa, sarnaselt lennuki kahe tiivaga. Päästelennuk vajab selleks, et olla täielik, mõlemaid tulekuid: Esimest, mis on juba toimunud, ja Teist, mida me kristlastena ootame kui oma kõigi lootuste täitumist.

Mille viis Kristus oma esimesel tulekul lõpuni ja mis on Teise tuleku tagatiseks? Mis mõte olnuks Esimesel tulekul ilma Teiseta?

“SINA TRÖÖSTISID MIND” (Js 12:1-6)

Js 12. ptk on lühike kiituslaul Jumalale Tema halastusrikka ja võimsa tröösti eest. Taastatud jäägi hulka kuuluva inimese suhu panduna on see laul võrreldav heebrealaste väljatulekuga Egiptusest (vt Js 11:16), sarnanedes lauluga, mida Mooses ja ülejäänud iisraellased laulsid peale läbitulekut Punasest merest ning pääsemist vaarao sõjaväe käest (vt 2 Ms 15. ptk).

Võrdle Js 12. ptk-i laulu Moosese ja Talle lauluga Ilm 15:2-4-s. Mille eest mõlemad laulud Jumalat ülistavad?

Js 12:2 on väga lähedal tulevase Vabastaja määratlemisele Jeesusena. Siin öeldakse: “Jumal on mu pääste” ja “temast on saanud mu pääste” (NRSV). Nimi *Jeesus* tähendab “Issand on pääste” (vrd Mt 1:21).

Milline tähendus on Jeesuse nimes peituval tähendusel, et Issand on pääste?

Issand mitte üksnes päästab (Js 12:2), vaid Tema ise ongi pääste. Iisraeli Püha kohalolek meie keskel (6. s) tähendab meie jaoks kõike. Jumal on meiega! Jeesus mitte ainult ei teinud imesid, vaid Ta “*sai* lihaks ja elas meie keskel” (Jh 1:14, rõhk lisatud). Ta mitte ainult ei kandnud meie pattusid ristile, vaid sai ise patuks meie eest (2 Kr 5:21). Ta ei teinud mitte lihtsalt rahu, vaid Ta on ise meie rahu (Ef 2:14).

Ei ole siis ime, et “Iisai juur seisab rahvaile lipuks” (Js 11:10). Kui Ta ülendatakse ristile, tõmbab Ta kõik inimesed enda juurde (Jh 12:32, 33)! Jääk pöördub tagasi “vägeva Jumala poole” (Js 10:21), kes on meile sündinud Laps, “Rahuvürst” (Js 9:6)!

Mõtiskle veelgi sellest, et Jeesus on meie pääste. Loe Rm 3:24. Siin öeldakse, et pääste on Jeesuses – pääste on midagi Temaga toimunut ja Jumala armu ning halastuse kaudu võime samuti saada igavesti osa sellest päästest. Teisisõnu, pääste, mis oli Temas, võib saada meie omaks usu ja mitte tegude kaudu, sest me ei suuda teha ühtki piisavalt head tegu, mis võiks meid päästa. Üksnes Kristuse teod, mis loetakse meie omaks usu kaudu, saavad meid päästa. Kuidas kinnitab see tõde sinu lootust ja päästekindlust, eriti kui tunned end tohutult väärtusetuna?

Edasiseks uurimiseks: “Iga lihase isa süda muretsseb oma poja pärast. Ta vaatab oma väiksekese nägu ja väriseb elu ohtudele mõeldes. Ta tahab kaitsta oma kallist poega Saatana võimu eest, hoida teda kiusatuste ja konfliktide eest. Jumal lubas oma Pojal tulla palju kibedama võitluse ja hirmsaimate ohtude keskele, selleks et meie laste elutee võiks kulgeda turvaliselt. “Selles on armastus!” Imestage taevad ja hämmastu maa!” DA 49.

“Kristus oli see, kes nõustus täitma inimese lunastamiseks vajalikud tingimused. Ükski ingel ega inimene ei olnud sobiv selle tohutu töö kordasaatmiseks. Inimesepoeg peab olema see, kes üles tõstetakse, sest vaid piiramatu olemus suudab ellu viia lunastava protsessi. Kristus nõustus siduma end truudusetu ja patusega, osa saama inimolemusest, andma oma elu ja tegema oma hingest patuohvri. Taevastel nõupidamistel mõõdeti inimese süüd, hinnati patule määratud vihakaristuse suurust ja ometi kinnitas Kristus oma otsust, et Tema võtab enesele vastutuse täita kõik vajalikud tingimused, et ulatada langenud inimsoole lootusekiir.” Ellen G White, “Signs of the Times”, 5. märts 1896.

Küsimus aruteluks:

Nagu nägime Js 11. ptk-s, esitas Issand ühe pildiga Kristuse mõlemad tulekud. See aitab vähemalt mingilgi määral selgitada, miks üks osa juutidest ei võtnud Kristust vastu Tema esimesel tulekul – nad nimelt ootasid Temalt tegusid, mis sünnivad alles Teisel tulekul. Mida räägib see õige arusaama vajalikkusest Kristuse tulekut puudutavais küsimustes? Kuidas saavad valed arusaamad näiteks Tema teise tuleku kohta muuta inimesed vastuvõtlikuks Saatana suurimale lõpuaja pettusele? Vt Ellen G White'i “Suur võitlus”, 39. ptk. “Viletsusaeg”.

Kokkuvõte: Jesaja päevil, kelle nimi tähendab “Issandas on pääste,” töötas Jumal oma jäägile päästet rahvusliku ärataganemise tulemusel rahvast tabanud rõhumisest. See lootusküllane prohvetikuulutus täitub viimseni Jeesuses, kelle nimi tähendab “Issand on pääste.”

6. õppetükk — 1. - 7. mai

MÄNGIDES JUMALAT

Hingamispäeva pärastlõuna

Uhkus ja ettekujutus. ”Peale uhkuse-teemalise jutluse lõppu ootas seda kuulanud naine jutlustajat, et öelda, kui väga teda jutlus masendas ja et sellega seoses tahab ta üles tunnistada suure patu. Jutlustaja küsis, millisest patust on jutt.

“Uhkusest,” vastas naine. “Mõned päevad tagasi istusin terve tunni peegli ees ja imetlesin oma ilu.”

“Oi,” vastas jutlustaja, “aga selle patu nimi pole mitte uhkus, vaid ettekujutus.” – C. E. Macartney, koostanud Paul Lee Tan, lk 1100.

Alates ajast, mil patt sündis võimsa ingli südames, ei ole uhkus pidanud lugu reaalsuse piiridest (olgu tegu inglite või inimestega). Mitte kusagil aga ei ole probleem teravam, kui seal, kus toidetakse vaimulikku uhkust – äärmiselt kahetsusväärset iseloomujoont olendite juures, keda suudavad päästa vaid kellegi teise teod.

Käesoleval nädalal heidame muuhulgas pilgu kahe esimese patu – uhkuse ja eneseülendamise – päritolule.

Pilk nädalale: Milline saab olema Baabüloni tulevik? Miks karistatakse pattu nii rängalt? Mis põhjustas Lutsiferi langemise? Milline põhielement eristab tõelist religiooni valest? Kas Jumal tõepoolest hävitab öelad?

Meeslespeetav tekst: “Vaata, see on meie Jumal, keda me ootasime, et Ta meid päästaks! See on Jehoova, keda me ootasime, hõisakem ja tundkem rõõmu Tema päästest” (Js 25:9).

KOHUS RAHVASTE ÜLE (Js 13. ptk)

Js 13:1 nimetab taas Jesajat teksti kirjapanijana (vrd 1:1; 2:1). Samuti näib sellega algavat tema raamatus uus osa. 13.-23. peatükk kätkevad kohtumõistmist puudutavaid prohvetikuulutusi mitmetele rahvastele. Heidame neile pilgu.

Miks algavad prohvetikuulutused rahvastele Babülooniaga?

Js 10:5-34 oli juba kuulutanud kohtuotsusest Assüüriale, mis kujutas endast Jesaja päevil suurimat ohtu. Samal ajal kui Js 14:24-27 kordab lühidalt Issanda plaani murda Assüüria võim, käsitlevad 13.-23. ptk peamiselt teisi ohuallikaid, millest suurim on Baabülon.

Omades rikkalikku ja kauaaegset kultuuri-, religiooset- ja poliitilist pärandit, kujuneb Baabülonist hiljem välja üliiriik, mis vallutab Juuda ja pagendab tema rahva. Ent Jesaja-aegsest inimlikust vaatepunktist ei olnud sugugi ilmselge, et just Baabülon hakkab ohustama Jumala rahvast. Suurema osa Jesaja teenistuse ajast võimutses Assüüria ka Babüloonia üle. Alates 728. a. e Kr, mil Tiglat-Pileser III alistas Baabüloni ja kuulutati selle kuningaks Puul'i nime all (vt 2 Ku 15:19; 1 Aj 5:26), taasvallutasid Assüüria kuningad Baabüloni korduvalt (710 e Kr; 702 e Kr, 689 e Kr ja 648 e Kr). Sellegipoolest oli Babülooniast kujunemas selle piirkonna üliiriik, mis pidi tulevikus hävitama Juuda riigi.

Loe Js 13. ptk-i. Pööra tähelepanu selle karmile toonile. Miks teeb armastav Jumal niisuguseid asju või lubab neil sündida? Selliste sündmuste käigus saavad alati kannatada ka süüitud inimesed (vt 16. s)? Kuidas me sedalaadi Jumala tegevust mõistame? Mida peaksid need ja teised Piibli kirjakohtad, kus räägitakse Jumala vihast patu ja kurjuse vastu, kõnelema patu ja kurjuse kohutavast olemusest? Kas ei tunnista juba ainuüksi tõsiasia, et armastuse Jumal selliselt toimib, patu hukatuslikkusest? Me ei tohi unustada, et Jesaja kaudu hoiatab meid Jeesus – seesama, kes andestas, tervendas, kutsus ja manitses patuseid patukahetsusele. Kuidas sina mõistad armastava Jumala iseloomu seda külge? Samuti küsi endalt: Kas on võimalik, et see viha võrsub tegelikult Tema armastusest? Kui jah, siis miks? Või vaatle seda teisest küljest – vaata Ristile, kus Jeesus ise maailma pattusid kandes kannatas rängemini kui ükskõik, kes inimestest eal on kannatama pidanud, kaasa arvatud need “süüitud”, kes kannatasid oma rahva pattude pärast. **Kuidas aitavad Kristuse kannatused ristil vastata neile keerulistele küsimustele?**

SUURE BAABÜLONI HUKK (Js 13:2-22)

Aastal 626 e Kr taastas kaldealane Nabopolassar Babüloonia hiilguse, saades ise Baabüloni kuningaks, pannes aluse Uus-Babüloonia dünastiale ning võttes koos Meediaga osa Assüüria hävitamisest. Tema pojast Nebukadnetsar II-st sai kuningas, kes vallutas Juuda ja viis tema rahva vangistusse.

Kuidas hävis Baabüloni linn?

Aastal 539 e Kr, kui pärslane Kүүros alistas Baabüloni Meedia-Pärsia Impeeriumile (vt Tn 5. ptk), kaotas linn igaveseks oma sõltumatuse. 482. a. e Kr Xerxes I surus jõhkralt maha Baabüloni mässu Pärsia valitsuse vastu. Ta kõrvaldas Marduki, peajumala kuju, ja ilmselt kahjustas mõningaid kindlusi ja templeid.

Aleksander Suur vallutas Baabüloni pärslastelt 331. a. e Kr ilma võitluseta. Tema lühiajalise unistuse kiuste teha Baabülonist oma idapoolne pealinn, käis linn mitme järgneva sajandi jooksul alla. 198. aastal e Kr nägi roomlane Septimus Severus täielikult mahajäetud Baabüloni linna. Seega, selle suure linna lõpp saabus tema hülgamise läbi. Tänapäeval elavad vähesed Iraagi maaelanikud tolle linna iidse asukohas, kuid linna kui sellist pole tänaseni üles ehitatud.

Baabüloni saatus, nii nagu Js 13. ptk seda kirjeldab, vabastab Jaakobi järeltulijad, keda Baabülon rõhus (1:13). Selle sündmuse viib lõpule Baabüloni vallutamine Kүүrose poolt 539. a. e Kr. Ehkki ta ei hävitanud linna, sai see sündmus Baabüloni lõpu alguseks ja ta ei kujutanud edaspidi enam iialgi ohtu Jumala rahvale.

Js 13. ptk kirjeldab Baabüloni hukku jumaliku kohtuotsusena. Sõjamehed, kes linna vallutavad, on Jumala käsilased (2.-5. s). Kohtumõistmise aega nimetatakse “Jehoova päevaks” (6., 9. s.) ja Jumala võimas viha puudutab tähti, päikest, kuud, taevaid ja maad (10., 13. s).

Võrdle seda teksti Kohtumõistjate raamatu 5. peatükiga, kus Deboora ja Baaraki laul räägib Issandast, kelle tulekuga kaasneb maa värisemine ja vihmavalingud (4. s). 20. ja 21. salm kujutavad loodust, kaasa arvatud tähed, võitlemas võõra rõhu vastu.

Kujutle, et Baabüloni hiilguse ajal elav inimene luges Js 13. ptk-i sõnu, eriti 19.-22. salmi. Kui rumala ja võimatuna pidi see talle tunduma! Missugused täitumata prohvetikuulutused näivad meile täna rumala ja võimatuna? Miks oleksime ise rumalad, kui suhtuksime neisse kui võimatutesse?

KÕRGUSTIKE “KUNINGA” LANGEMINE (Js 14. ptk)

Vastuseks Baabülioni langemisele (Js 13. ptk), mis saab Jumala rahva vabastajaks (Js 14:1-3), räägib Js 14:4-23 kujundliku pilkelaulu kaudu (vt ka Mi 2:4; Ha 2:6) Baabülioni kuninga langemisest. Tegu on luulelise ja kindlasti mitte sõnasõnalt võetava tekstiga, sest siin kujutatakse surnud kuningaid tervitamas oma uut kolleegi surmavallas (9., 10. s), kus ussikesed ja vaglad on ta katteks (11. s). Niisugune on Issanda viis dramaatiliselt öelda ülbele kuningale, et ta lükatakse alla oma kõrgelt istmelt sarnaselt teiste enesekindlate ainuvalitsejatega enne teda ja ilmselgelt ei ole see kommentaar surnute olukorra teemal!

Millises mõttes kehtib Js 14:12-14 Baabülioni kuninga kohta?

Baabülioni kuningail ei puudunud ülikõrge enesehinnang (Tn 5. ptk). Ent püüe olla “Kõigekõrgema sarnane” (Js 14:14) ületas ka kõige mandu-numa egoisti jultumuse. Kuigi kuningad väitsid omavat tugevaid sidemeid jumalatega, olid nad sellegipoolest nendest alamal positsioonil. Seda demonstreeriti dramaatiliselt Baabülioni iga-aastastel uue-aastapidustustel, kus kuningas pidi ära võtma oma kuninglikud ametitunnused enne lähenemist Marduki kujule, kellelt paluti õnnistust kuninglikule valitsusele. Mõte isegi mõne väiksema tähtsusega jumalakuju ümbertõstmisest teise kohta olnuks hullumeelne ja ettepaneku tegijale eluohtlike tagajärgedega.

Sarnast vastuhakku taevale kujutatakse ka Hs 28. peatükis. Ka siin kujutatakse kaugelt enam kui maist ainuvalitsejat ja Jumala viited muutuvad konkreetsemaks: jultunu viibis Eedeni aias, oli võitu, kattev ehk kaitsev keerub Jumala pühal mäel, täiuslik päevast, mil ta loodi kuni päevani, mil temas leiti patt; kelle Jumal taevast välja heitis ja kes lõpuks tules hävitatakse (Hs 28:12-18). Kohandatuna inimesele, muutuvad selle teksti väljendid niivõrd kujundlikuks, et kaotavad oma tähenduse. Kuid Ilm 12:7-9 räägib võimsast olendist, kes koos oma inglitega taevast välja kihutatakse: see on “Saatan, kes eksitab kogu maailma” (9. s) ja kes pettis Eevat Eedenis.

Saatanal on kõrge enesehinnang: “...sa ütled: “Mina olen jumal, ma istun jumalate istmel merede südames!” sina aga oled inimene, mitte jumal” (Hs 28:2). Tema surm tõendab, et ta ei ole jumal. Erinevalt Kristusest häviv Saatan tulemeres (Ilm 20:10), et mitte iial enam universumi vaevata.

Võrdle Js 14:13, 14 Mt 11:29, Jh 13:5 ja Fl 2:5-8. Mida räägib see võrdlus Jumala iseloomust vastandina Saatana iseloomule? Mida räägib see võrdlus meile Issanda suhtumisest uhkusesse, ülbusesse ja eneseülendamisse?

TAEVAVÄRAV (Js 13. – 14. ptk)

Js 14. ptk-i pilkelaulu Saatanast, langenud “Koidutähest (“Lutsifer” KJV)” (Js 14:12) esitatakse pilkelauluna Baabüloni kuninga kohta. Miks? Võrdle Ilm 12:1-9, kus lohe samastatakse Saatanaga (9. s), kes üritab hävitada sündinud last. 5. salmi laps on selgelt Kristus. Ometi püüdis Jeesust lapsena tappa hoopis kuningas Herodes (Mt 2. ptk). Lohe on nii Saatan kui Rooma võim, mida esindab Herodes, sest Saatan tegutseb inimvahendajate kaudu. Samamoodi oli tema võim nii Baabüloni kuninga kui Tüürose vürsti selja taga.

Miks osutab “Paabel” edaspidi Roomale (1 Pt 5:13) ja kurjuse võimule Ilmutusraamatus (Ilm 14:8; 16:9; 17:5; 18:2, 10, 21)?

Sarnaselt ajaloolise Baabüloniga on Rooma ja Ilmutusraamatu “Paabel” uhked, halastuseta riigid, mis rõhuvad Jumala rahvast. Vaata eriti Ilm 17:6, sest ta on “joobnud pühade verest.” Nad astuvad Jumala vastu ja mässumeelsusele viitab ka nimi “Baabülön”. Babüloonia keeles kõlab see nimi “bab ili”, mis tähendab: “jumala(te) värav” viidates sissepääsule jumalate maailma. Võrdle 1 Ms 11. ptk-ga, kus inimesed ehtasid Paabeli (Baabüloni) torni, et omaenda kätega saavutada jumalik puutumatus ja pääseda vastutusest Jumala ees. Kui Jaakob ärkas oma unest, milles ta nägi taevast ja maad ühendavat redelit, hüüatas ta: “See pole muud midagi kui Jumala koda ja taeva värav!” (1 Ms 28:17). Pane tähele, et “Jumala koda” on “taeva värav”, see on sissepääs jumalikku maailma. Jaakob nimetas selle koha Peeteliks, mis tähendab “Jumala koda”.

“Taeva värav” Peetelis ja “jumala(te) värav” Baabülonis olid vastandteed jumalikku maailma jõudmiseks. Jaakobi redel pärines taevast ja oli Jumalalt antud märk suunaga ülalt alla. Baabülön aga oma tornide ja püramiidjate templitega oli inimkäte poolt rajatud suunaga alt üles. Need kaks vastandit iseloomustavad kaht vastandlikku päästmisteed: Jumalalt pärinevat vastandina inimese tegudele toetuvaile päästele. Kogu tõeline religioon põhineb alandlikul Peeteli mudelil: “Sest teie olete armust õndsaks saanud usu kaudu” (Ef 2:8). Kogu väär religioon, kaasa arvatud käsumeelsus ja sekulaarne humanism [kiriklikkusest vaba kõlblusõpetus], põhineb uhkusel ehk Baabüloni eeskujul. Seda kahte lähenemisviisi iseloomustab hästi Jeesuse tähendamissõna variserist ja tõlnerist (Lk 18:9-14).

Isegi peale kaht zen-budistlikus kloostriks veedetud aastat tunnistas Kanada helilooja ja laulja Leonard Cohen ajakirjanikule: “Ma ei ole päästetud.” Milline on sinu arvates tema probleem tänase osa kontekstis? Mida ta peaks teadma päästest?

SIIONI LÕPLIK VÕIT (Js 24.-27. ptk)

Peale erinevate rahvaste kohta käivaid ettekuulutusi Js 13.-23. ptk-s kirjeldatakse järgnevais peatükkides 24-27 ülemaailmset Jumala vaenlaste hävitamist ja Tema rahva vabastamist.

Miks sarnaneb Jesaja kirjeldus maa hävingust Johannese kirjeldusega sündmustest, mis on seotud Kristuse teisele tulekule järgneva 1000 aastase perioodiga (Ilm 20.ptk)?

Nii nagu Js 13.-14. ptk-s, kohandatakse ka siin ajaloolise Baabüloni iseloomuomadusi hilisematele riikidele ja "Paabeli kuningas" kujutab inimvalitsejate seotust nende taga seisva kurjuse vürsti, Saatana endaga. Seega, kuulutust sellest, et Baabülon on langenud (Js 21:9), saab korrata ka hilisemal ajal (Ilm 14:8; 18:2), ja Saatan hävitatakse lõplikult pärast Kristuse teist tulekut (Ilm 20:10). Samal ajal kui ajaloolise Baabüloni hävitamine kujutas endast "Jehoova päeva" kohtuotsust (Js 13:6, 9), on tulemas uus "Jehoova päev, suur ja kardetav" (Jl 3:4; Mal 4:5; vrd Sef 1:7). Sarnaselt jõuab Js 24.-s peatükis prohveti nägemus kaugemale asjadest, mis on talle tuttavad: mil "kuul on häbi ja päike häbeneb, sest vägede Jehoova on kuningas Siioni mäel ja Jeruusalemmas" (23. s). Jesaja oli kindel, et nägemus käib talle tuttava Jeruusalemma kohta, kuid Ilmutusraamat selgitab, et tegelikult täitub see prohvetikuulutus Uues Jeruusalemmas (Ilm 21:2): "Ja linnale ei ole tarvis päikest ega kuud, et need seal paistaksid; sest Jumala auhiilgus valgustab teda ja tema lamp on Tall" (23.s).

Kas Jumal tõepoolest hävitab õelad?

Loe Js 28:21, kus Jumala hävitustöö on Temale "võõrastav tegu." Tema jaoks on see võõrastav, kuna Ta ei taha seda teha, ometi teeb Ta seda. On tõsi, et patt kannab enesehävituse seemet (Jk 1:15). Ent kuna Jumalal on kogu võim elu ja surma üle ja Tema määrab lõpliku hävituse aja, koha ja viisi (Ilm 20. ptk), siis on mõttetu väita, et Ta teeb patu needusele lõpliku lõpu passiivsel moel, lubades lihtsalt põhjusel ja tagajärjel neile omane töö teha.

Js 24.-27. peatükis näeme seda, millest räägib kogu Piibel: vaatamata ka käesoleva aja kannatustele, valule ja üksildusele võidutseb lõppude lõpuks Jumal ja headus kurja üle. Mis on siis see ainus asi, mida meie teha saame, kui tahame olla selle lõpliku võidu osalised? Õp s 3:5-7; Rm 10:9.

Edasiseks uurimiseks: “Kas me saame päästetud tänu mingite tingimuste täitmisele? Me ei tule Kristuse juurde mitte mingitele tingimustele vastamise tõttu. Kui me Kristuse juurde tuleme, siis millisel ainsal tingimusel? Ainus tingimus on, et me toetume elavas usus kõiges ja täielikult ristilöödud ja ülestõusnud Lunastaja verega ostetud teenetele. Seda tehes teeme me õiguse tegusid. Sest kui Jumal kutsub meid maailmast enda juurde, siis ei sea Ta meile mitte mingeid tingimusi. Jumal tõmbab inimest enda poole Kristuse kutse kaudu ja see ei kõla mitte nii, et “Nüüd sa pead kohe vastama, selleks et Jumala juurde tulla.” Patune tuleb ja kui ta siis näeb Kolgata ristile ülendatud Kristust, mida Jumal talle südamele paneb, näeb ta armastust, mis ületab kõik selle, mida ta iial kalliks on pidanud.” Ellen G. White, “Manuscript Releases”, 6. kd, lk 32.

Küsimused aruteluks:

1. Loe ülaltoodud Ellen White'i tsitaati kolmapäevase osa valguses. Mida ta meile öelda tahab? Pööra tähelepanu tema sõnades esinevale kristliku elu mõlemale koostisosale: usule ja sellele järgnevatele tegudele. Kuidas ta neid üksteisest eristab?

2. Miks on uhkus ja ülbus niivõrd ohtlikud patud? Miks on neist nii raske vabaneda? Kas on võimalik, et oma olemusega teevad nad inimese pimedaks nägema vajadust neist vabaneda? Lõppude lõpuks, kui sa oled uhke, siis sa ju leiad, et sinuga on kõik korras ja kui sa leiad, et sinuga on kõik korras, miks peaksid sa vaevuma midagi muutma? Kuidas võib mõtisklemine Ristist ja kõigest, mida see endas kannab (ainus vahend iga inimese päästmiseks) kujuneda uhkuse ja ülbuse ülitõhusaks ravimiks?

3. Kas Jesaja näeb lootust teistele rahvastele? Vt näiteks Js 25:3, 6; 26:9 (vrd Ilm 19:9).

Kokkuvõte: Jesaja nägi, et pärast Assüüriat vallutab Babüloonia Juuda riigi. Aga ta nägi samuti seda, et seda maailma valitsevate pimeduse jõudude kiuste (Ef 6:12), kes tegutsevad Jumalale vaenulike inimkäte kaudu, püüdes Jumalat mängida, teeb Issand kurjusele otsustava lõpu ja toob igavese rahu meie vaevatud planeedile.

7. õppetükk — 8. - 14. mai

ASSÜÜRLASTE LÜÜASAAMINE

Hingamispäeva pealelõuna

KUNINGLIK PILDIALBUM. Kuivetu mees kõnnib paljajalu koos oma kahe pojaga. Üks perekond on laadinud kõik neile kuuluva kondise härja veetavale vankrile. Keegi mees talutab härja, kuna vankris istub kaks naist. Vähem õnnelikel pole vankrit, nii kannavad nad oma vara õlal.

Kõikjal on sõjamehi. Üks müürilõhkuja rammib linna väravat. Amburid sihivad kaitsjaid müüril. Kõikjal metsik kisa, hüüded, veri, armutu tapmine.

Kiiresti edasi. Üks kuningas istub suureliselt oma troonil, võttes vastu sõjasaaki ja vange. Mõned vangid lähenevad talle ülestõstetud kätega, paludes armu. Teised põlvitavad või roomavad. Kuninga kohale ilmuvad sõnad: “Sanherib, maailma kuningas, Assüüria kuningas... istub troonil ja sõjasaak Laakise linnast ülevaatuseks tema ees.” — John Malcolm Russell, *The Writing on the Wall* (Winona Lakc: Indiana: Eisenbrauns, 1999), p. 138.

See pildiseeria, mis kord kaunistas Sanheribi “Võrratu Palee” seinu, asub nüüd Briti Muuseumis — ja milline lugu on neil jutustada end Jumala omaks tunnistanud rahva lootusetust olukorrast.

Pilk nädalale: Kui lootusetu näib olukord Juuda riigis? Mil moel üritavad assüürlased nende vaimu maha kiskuda? Kuidas reageeris Hiskija? Ja kuigi ta käitus õnnetuses tublisti, mis toimus temaga heaolu kestel?

Meelespeetav tekst: “Vägede Jehoova, Iisraeli Jumal, kes istud keerubite peal! Sina üksi oled kõigi maa kuningriikide Jumal, sina oled teinud taevad ja maa” (Js 37:16).

KOORMAVAD TINGIMUSED**Mis toimus Juudaga? 2Ku 18:13; 2Aj 32:1; Js 36:1.**

Kui uskmatu Ahas suri ja tema järglaseks sai ustav Hiskija, päris too kuningriigi, mis oli kaotanud täieliku sõltumatuse. Olles Assüürialt ostnud abi Süüria ja põhjapoolse Iisraeli liidu vastu, nõuti Juudat jätkama “proteksiooni tasu” maksmist Assüüriale andamite näol (vt 2Aj 28:16-21). Kui Assüüria kuningas Sargon II suri kaugel lahinguväljal ja a. 705 eKr sai tema järglaseks Sanherib, tundus Assüüria nõrgana. Tõendusmaterjal Assüüriast ja Piiblitekstid osutavad, et Hiskija haaras kinni sellest võimalusest, et hakata vastu (vrd 2Ku 18:7), saades Assüüria vastase ülestõusu eestvedajaks oma piirkonna väikeste rahvaste hulgas.

Kahjuks oli Hiskija alahinnanud Assüüria jõu elastsust. A.701 eKr, kui Sanherib oli allutanud oma impeeriumi teised alad, asus ta laastava jõuga hoopi andma Süüriale-Palestiinale ning rüüstas Juudat.

Kuidas valmistas Hiskija vastamisi seismiseks Assüüriaga? 2Aj 32:1-8.

Kui Hiskija mõistis, et Sanherib kavatseb vallutada pealinna, Jeruusalemma, tegi ta ulatuslikke ettevalmistusi Assüüriaga silmitsi seismiseks. Ta tugevdas kindlustusi, varustas ja korrastas oma armeed ja suurendas Jeruusalemma varustamist veega (vt ka 2Ku 20:20; 2Aj 32:30). Raidkirjas ära märgitud silmapaistev Siiloa veetunneli ehitamine ajastub peaaegu kindlasti Hiskija ettevalmistusega võimalikuks piiramiseks.

Just sama oluliseks kui sõjaväelist ja korralduslikku juhtimist, pidas Hiskija ka vaimulikku juhtimist, kui ta üritas tõsta üles oma rahva vaimu sellel kohutaval ajal. Ta julgustas neid öeldes: “Olge vahvad ja tugevad, ärge kartke ja ärge kohkuge Assuri kuninga ees ja kogu selle jõugu ees, kes on ühes temaga! Sest see, kes on meiega, on suurem kui see, kes on temaga! Temaga on lihane käsivars, aga meiega on Jehoova, meie Jumal meid aitamas ja meie võitlusi võitlemas” (2Aj 32:7.8).

Kui Hiskija usaldas Issandat nii silmapaistvalt, miks pingutas ta siis nii palju oma jõudu? Kas tema tegutsemine eitas tema usku? Vt Fl 2:12.13 koostöö kohta Jumalaga, kes annab tõeliselt tõhusa jõu.

PROPAGANDA (Js 36:2-20)

Assüüria valitsejad polnud üksnes julmad, nad olid ka taibukad. Nende eesmärk oli rikkus ja võim, mitte lihtsalt hävitamine (vrd Js 10:13.14). Miks kasutada vahendeid mingi linna jõuga vallutamiseks, kui sa võid keelitada selle elanikke alistuma? Seega, kuna Sanherib oli hõivatud Laakise piiramisega, saatis ta oma *rabshakeh'i*, teatud kõrge ohvitseri Jeruusalemma propaganda abil alistama.

Milliseid argumente kasutas *rabshakeh* Juuda hirmutamiseks? Js 36:2-20; vaata ka 2Ku 18:17-35; 2Aj 32:9-19.

Rabshakeh esitas mõned küllaltki jõulised argumendid. Te ei või usaldada Egiptust teile appi tulevat, sest ta on nõrk ja mitteusaldatav. Te ei saa toetuda Issanda abile, sest Hiskija on Teda solvanud, kõrvaldades kogu Juudas Tema ohvrikünkad ja altarid, käskides rahval kummardada ühe altari juures Jeruusalemmas. Tegelikult on Issand Assüüria poolel ja käskis Sanheribil hävitada Juuda. Teil pole isegi 2000 hobuse jaoks väljaõppinud mehi. Vältimaks piiramist, mille jooksul teil pole midagi süüa ega juua, andke nüüd alla ja teid koheldakse hästi. Hiskija ei suuda teid päästa ning kuna kõigi teiste Assüüriale vastu hakanud maade jumalad ei ole neid päästnud, võite olla kindlad, et ka teie Jumal teid ei päästa.

Kas *rabshakeh* rääkis tõtt?

Kuna tema poolt öeldus oli palju tõtt, olid tema argumendid veenvad. Teda toetasid kaks väljendamata argumenti. Esiteks, ta oli just Laakisest tulnud, ainult 30 miili kauguselt, kus assüürlased näitasid, mis toimus tugevalt kindlustatud linnaga, kus sõandati neile vastu panna. Teiseks, tal oli kaasas suur assüürlaste väesalk (Js 36:2). Tundes teiste sõjavägede ja linnade saatust (ka Samaaria, Iisraeli pealinn: 2Ku 18:9.10), mis olid alistunud Assüüriale, poleks ühelgi Juuda inimesel olnud põhjust kahelda, et inimlikust vaatepunktist nähtuna Jeruusalemm hävitatakse (vrd Js 10:8-11). *Rabshakeh'il* oli õigus ka öelda, et Hiskija oli kõrvaldanud paljud ohvrikünkad, koondamaks jumalateenimise Jeruusalemma templisse (2Ku 18:4; 2Aj 31:1). Kuid kas see reform oli solvanud Issandat, kes oli ainus lootus, kes Tema rahvale oli jäetud? Kas Ta päästaks, kas Ta suudaks päästa? See küsimus pidi jääma Jumala vastata!

Kas oled kunagi olnud “samasuguses” olukorras, kus inimlikust vaatepunktist näis kõik kadunud? Mis on sinu ainus abiallikas? Kui oled nõus, valmistu oma klassiga seda kogemust jagama, kuidas sa toime tulid ja milline oli lõpptulemus.

VAPUSTATUD, KUID MITTE HÜLJATUD (Js 36:21-37:20)

Kuidas mõjutas targa *rabshakeh*'i kõneosavus Hiskijat ja tema ametnikke? 2Ku 18:37-19:4; Js 36:21-37:4.

Läbi ja läbi vapustatud ning kotiriides ahastades pöördus Hiskija Jumala poole, paludes alandlikult eestkostet Jesajalt, sellelt prohvetilt, kelle nõuandeid tema isa ignoreerinud oli.

Kuidas julgustas Jumal Hiskijat? Js 37:5-7.

Sõnum oli lühike, kuid sellest oli küllalt! Jumal oli oma rahva poolt! Jesaja ennustas, et Sanheribi rünnaku Juuda vastu peatab talle räägitud kuulujutt. See täitus koheselt.

Ajutiselt takistatuna, kuid kaugeltki mitte kauaks oma eesmärgist loobununa, saatis Sanherib Hiskijale ähvardava sõnumi: “Ära lase ennast petta oma Jumalast, kelle peale sa loodad, arvates, et Jeruusalemma ei anta Assuri kuninga kätte! ... Kas rahvaste jumalad päästsid neid?” (Js 37:10.12; vt ka 2Aj 32:17).

Sel korral läks Hiskija otsejoones templisse ja laotas kirja Vägede Issanda ette, kes istus “troonil keerubite peal” (Js 37:14-16).

Mil moel oli Hiskija palve lahutamatu seotud sellega, mis oli kaalul Jeruusalemma kriisis? Js 37:15-20.

Sanherib oli teravalt rünnanud Hiskija tugevaimat kaitset: usku oma Jumalasse. Alistumise asemel pöördus Hiskija Jumala poole, osutamaks, kes Tema on, “nii et kõik maa kuningriigid tunneksid, et Sina, Jehoova, oled ainus” (Js 37:20).

Loe palvemeelselt Hiskija palve (Js 37:15-20). Millistele Jumala aspektidele ta keskendub? Milline selle palve põhimõte saab meile julgust ja tugevust anda, et jääda ustavaks meie isiklikes kriisides?

LOO ÜLEJÄÄNUD OSA (Js 37:21-38)

Vastavalt Sanheribi aastaraamatute ülestähendustele alistas ta nelikümmend kuus kindlustatud linna, piiras Jeruusalemma ja tegi Hiskijast, juudist “vangi Jeruusalemmas, tema kuninglikus residentsis nagu linnu puuris.” — James B. Pritchard, editor, *Ancient Near Eastern Texts Relating to the Old Testament*, p. 288.

Kuid vaatamata tema kalduvusele teha propagandat oma tohutule egole, ei väida ta olevat vallutanud Jeruusalemma ei tekstis ega piltides. Inimlikust vaatepunktist on see vahelejätmine imestusväärne, arvestades Sanheribi halastamatut võimu ja fakti, et Hiskija juhtis teatud vastuhakku tema vastu. Assüüria vastu mässajail olid väljavaated lühikeseks eluks ja kohutavaks surmaks.

Õpetlased möönavad, et isegi kui meil poleks piibellikku aruannet, oleksime sunnitud tunnistama, et pidi leidma aset mingi ime. Fakt, et Sanherib vooderdas oma “Võrratu Palee” seinad reljeefidega, mis ilmekalt kirjeldavad tema edukat Laakise piiramist, näib olevat tungitud tema vajadusest mingi prestiiži säilitava võtte järele. Kuid kui poleks sekkunud Jumala arm, võinuksid need pildid näidata selle asemel Jeruusalemma! Sanherib ei rääkinud loo ülejäänud osa, kuid Piibel räägib.

Milline on selle loo lõpp? (Js 37:21-37).

Vastuseks Hiskija täieliku usu palvele saatis Jumal talle sõnumi täielikust kindlusest Juuda jaoks, mis pulbitseb õiglasest vihast uhke Assüüria kuninga vastu, kes oli julgenud lüüa näkku jumalikule kuningale Kuningale (Js 37:23). Seejärel täitis Jumal viivitamatult oma töotuse kaitsta Jeruusalemma (2Ku 19:35-37; 2Aj 32:21.22; Js 37:36-38).

Suur kriis nõuab suurt imet ja suur see oli! Surnukehade arv oli suur: 185 000. Nii ei jäänud Sanheribile mingit valikut — tuli minna koju, kus teda ootas tema enda surm (vt Jesaja ennustust 37:7.8).

Kui Sanherib oleks vallutanud Jeruusalemma, oleks ta viinud rahvastiku sundasumisele sel määral, et Juuda oleks kaotanud oma identiteedi, nagu see oli juhtunud põhjapoolse Iisraeliga. Ühest vaatevinklist, niisiis, poleks olnud mingit juudi rahvast, kellele Messias võinuks sündida. Nende ajalugu oleks lõppenud just siin. Kuid Jumal hoidis lootuse elavana.

Mida öelda kellelegi, kes veel ei usu Piiblit ega Piibli Jumalat ja esitab sellise küsimuse: Kas oli aus, et need assüüria sõdurid pidid surema selliselt mingi massina? Kuidas mõistad sina isiklikult Issanda tegusid siin?

HAIGUSES JAHÜVANGUS (Js 38. ja 39. ptk)

Jesaja 38. ja 39. peatüki sündmused (2Ku 20) leidsid aset väga lähedal ajale, mil Jumal vabastas Hiskija Sanheribist, kuigi see vabastamine, nagu kirjeldatud Js 37 (vt ka 2Ku 19), ei olnud veel toimunud. Tõepoolest näitavad Js 38:5.6 ja 2Ku 20:6, et nad ikka veel vaatasid silma Assüüria ähvardusele.

“Saatan oli otsustanud põhjustada nii Hiskija surma kui Jeruusalemma langemise, arutledes kahtlemata, et kui Hiskija oleks teelt ära, lakkaksid tema reformi pingutused ja Jeruusalemma langemine võiks hõlpsamini toimuda.” — 4BC 240.

Mida räägib toodud tsitaat meile hea juhtimise olulisusest Jumala rahva jaoks?

Millise märgi annab Issand Hiskijale tema usu kinnitamiseks? 2Ku 20:8-10; Js 38:6-8.

Jumala poolt pakutud märkide hülgamisega (Js 7) vallandas Ahas sündmuste seeria, mis viis tülini Assüüriaga. Kuid nüüd oli Hiskija palunud märki (2Ku 20:8) ja Jumal tugevdas teda, kohtamaks õnnetust, mille tema isa oli Juuda peale toonud. Tõesti, varju tagasimineku Ahase päikesekellal oli võimalik ainult ime läbi.

Babüloomlased uurisid taevakehade liikumist ja protokollisid seda hoolikalt. Seega võisid nad olla märganud päikese imelikku käitumist ja imestasid, mida see tähendab. Fakt, et kuningas Merodah-Baladan saatis käskjalad sel ajal, ei ole juhus. Babüloomlased olid kuulnud seosest Hiskija tervenemise ja imepärase märgi vahel.

Nüüd me teame, miks Jumal valis selle erilise märgi. Just nagu Ta hiljem kasutas Petlemma tähte, et tuua targad mehed Idamaalt, kasutas Ta imet päikesega, et tuua käskjalad Baabülonist. See oli nende jaoks unikaalne võimalus saada teavet tõelisest Jumalast. Merodah-Baladan kulutas kogu oma eluaja, saavutamaks kestva sõltumatust Assüüriast. Ta vajab võimsaid liitlasi, mis selgitab tema motivatsiooni kontaktiks Hiskijaga. Kui päike ise liikus Hiskija palve peale, mida võiks ta teha Assüüriale?

Mil moel kaotas Hiskija hindamatu võimaluse austada Jumalat ja tutvustada Teda babüloomlastele? Milline oli tulemus? Js 39. Hiskija, kes oleks pidanud tunnistama neile Issandast, suunas selle asemel nende tähelepanu oma isiklikule “aule.” Mida me sellest õpime?

Edasiseks uurimiseks: “Ainult Jumala otsese sekkumise tagajärjel võis vari päikesekellal kümne pügala võrra tagasi minna; see pidigi olema märgiks Hiskijale, et Jehoova tema palvet kuulnud oli. Niisiis, “prohvet Jesaja hüüdis Jehoova poole ja Tema laskis varju pügalalt, kuhu see Ahase päikesekellal oli laskunud, minna tagasi kümme pügalat.” Salmid 8-11.” – Ellen G. White, PK, p. 342.

“Nende kauge maa valitseja saadikute külaskäik andis Hiskijale võimaluse ülistada elavat Jumalat. Kui kerge oleks tal olnud jutustada neile Jumalast, kõige loodu ülalhoidjast, kelle armu tõttu oli ta enda elu päästetud, kui kõik muu lootus kadunud oli! ... Hiskija südant haaras aga uhkus ja tühisus ning eneseülenduses avas ta ahnete silmadele juurdepääsu varandustele, millega Jumal oma rahvast oli õnnistanud. Kuningas “näitas neile oma varaaita, hõbedat ja kulda, kalleid rohke ja parimat õli ja kogu oma sõjariistade kambrit ning kõike, mis leidis ta varanduste hulgas; Hiskija ei jätnud neile midagi näitamata oma kojas ja kogu oma valdkonnas.” Js 39:2. Hiskija ei teinud seda kõike Jumala austamiseks, vaid iseenese ülendamiseks võõramaiste vürstide silmis.” — Samas, orig. lk. 344, 345.

Küsimusi aruteluks:

1. Mil moel on Saatan nagu Assüüria *rabshakeh*? Kas ta räägib õigust, kui ütleb, et sa oled patustanud (Sk 3:1)? Kuidas reageeris Jumal? Vt Sk 3:2-5. Mis on meie ainus lootus nende süüdistuste puhul? Rm 8:1.

2. Kas Saatan lõpetab oma süüdistused, kui sulle on andestatud? Vt Ilm 12:10. Kui peale sulle andestamist jätkab Saatan sulle sisendamist, et kuulud oma pattude tõttu siiski temale — siis milline on tema süüdistuse iseloom? Vt 5Ms 19:16-21 (seadus valeliku, kuritahtliku tunnistuse korral).

Kokkuvõte: Vastuseks (ühe) ustava kuninga kibedale nutmisele päästis Jumal tema rahva ja näitas talle, kes on Tema: Iisraeli Kõigeväeline Kuningas, kes juhib maailma saatust; Ta mitte üksnes hävitab need, kes püüavad hävitada Tema rahvast, vaid Ta loob ka võimalusi teistele Tema rahvaks saamiseks, kui tahes “babüloonlane” ka ollakse.

8. õppetükk — 15. - 21. mai

“TRÖÖSTIGE MINU RAHVAST”

Hingamispäeva pealelõuna

SEE ON MÖÖDAS! II maailmasõda lõppes 1945. a. Samal ajal varjas üks Jaapani sõdur nimega Shoichi Yokoi ennast dzunglis kaugel Guami saarel. USA lennukitelt visatud lendlehed teatasid rahust, kuid Yokoi pidas seda mingiks riukaks. Keisri truud ja patriootliku sõdurina oli ta vandunud mitte kunagi alla anda. Kuna tal puudus kokkupuude tsivilisatsiooniga, elas ta dzunglis tõepoolest kasinat, rasket elu.

1972. a., 27 aastat peale sõja lõppu, möödusid õngitsevast Yokoist kütid, ja alles siis sai ta teada, et sõnum rahust oli olnud tõsi. Sellel ajal kui tema rahvas oli aastakümneid rahu nautinud, oli Yokoi aastakümneid kannatanud puudust ja stressi. — Roy Gane, *Altar Call* (Berrien Spring, Mich.: Diodem, 1999), p. 304, lüh.

Palju sajandeid varem kuulutas Jumal prohvet Jesaja kaudu, et tema rahva surve ja kannatuste aeg oli tõesti möödas: “Trööstige, trööstige minu rahvast, ütleb teie Jumal! Rääkige Jeruusalemma meele järgi ja kuulutage temale, et ta vaev on lõppenud, et ta süü on lepitatud, et ta on saanud Jehoova käest kahekordselt kõigi oma pattude eest” (Js 40:1,2).

Vaadeldgem põhjalikult, mida see tähendab.

Pilk nädalale: Millise töotusega algab Jesaja 40. ptk? Milline hea sõnum avaldatakse selles peatükis? Mil moel rakendab Uus Testament Jesaja 40. ptk? Miks on ebajumalakummardamine selline patt Jumala vastu?

Meelespeetav tekst: “Astu kõrgele mäele, Siioni sõnumiviija, tõsta valjusti häält, Jeruusalemma sõnumiviija, tõsta, ära karda; ütle Juuda linnadele: “Vaata, teie Jumal!” (Js 40:9).

TROOST TULEVIKU JAOKS (Js 40:1,2)

Js 40:1.2 trööstib Jumal oma rahvast. Nende karistuseaeg on lõpuks möödunud. Mis karistus see oli?

Sellele küsimusele on mitmeid vastuseid. Oli Assüüria kui Jumala viha vitsa korraldatud karistus (Js 10 ptk), millest Jumal päästis Juuda Sanheribi armee hävitamisega 701 eKr (Js 37). Oli nuhtlus Baabüloni näol, kes pidi Juudast ära viima aarded ja inimesed, sest Hiskija oli näidanud oma rikkust Merodak-Baladani saadikutele (Js 39). Ja oli karistus, juhitud ühe poolt neist rahvaist, kelle kohta Jesaja ennustusi kirjutas (Js 14.-23. ptk).

Muuseas, kuigi “Assüüriat” ja “assüürlasi” mainitakse Js 7:17-38:6 43 korda, viidatakse sellele rahvale Jesaja raamatu ülejäänud osas ainult ühel korral, kus Js 52:4 osutab möödunud rõhumisele Egiptuse ja siis “Assüüria” poolt. Jesaja raamatu hilisemas osas mainitakse vabastamist pagendusest Babülooonias (Js 43:14; 48:14.20) ja see on Kyros, pärslane, kes vallutas Baabüloni a. 539 eKr ja kes pidi vabastama Juuda pagulased (Js 44:28; 45:1; 45:13).

Js peatükid 1-39 rõhutavad assüürlastest a. 701 vabastamiseni viinud sündmusi, kuid 40. peatüki alguses hüppab see raamat poolteist sajandit edasi Baabüloni lõpu juurde aastal 539 eKr ja juutide tagasipöördumisele peagi pärast seda.

Kas Babülooniast tagasipöördumise teema seondus millegi varasemaga Jesaja raamatus? Kui, millega?

Jesaja 39. ptk. on üleminekuks järgmistele peatükkidele, ennustades Baabüloni vangipõlve, vähemalt mõningatele Hiskija järeltulijaist (s. 6,7). Veel enam, ennustused Jesaja 13., 14. ja 21. ptk. kuulutavad ette Baabüloni langemist ja sellest johtuvat vabadust Jumala rahvale: “Sest Jehoova halastab Jaakobi peale, valib taas Iisraeli ja asustab nad nende omale maale Ja sel päeval, mil Jehoova annab sulle rahu vaevast ja ässitusest ning raskest tööst, mida sa pidid tegema, sa hakkad laulma seda pilkelaulu Paabeli kuningast” (Js 14:1,3). Pane tähele tihedat seost Js 40:1,2-ga, kus Jumal töötab oma rahvale nende kannatamise lõppemist.

Mida tähendavad Piibli töötused kannatuste lõppemise kohta sinu jaoks praegu, keset su käesolevat kannatust? Mis kasu oleks meie usust ilma nende töötusteta? Miks on siis nii oluline kõigele vaatamata neist kõvasti kinni hoida?

JUURESOLEK, SÕNA JA TEETÖÖ (Js 40:3-8)**Kuidas trööstitakse Jumala rahvast? Js 10:1-8.**

Nimetu sõnumitooja kuulutab, et Jumal tuleb ilmutama oma au (s.3-5). Teine hääl teatab, et kuigi inimesed on kaduvad nagu rohi, “meie Jumala sõna püsib igavesti” (s.8).

Peale pagendust saab Jumala rahvas tagasi selle, mille nad olid Siinai mäe juures vastu võtnud ja siis kaotanud mässu läbi, mille eest neid karistati — Jumala ligioleku ja Tema sõna. Need on põhilised koostisosad Jumala lepingus Iisraeliga, mida säilitati Tema pühamus nende keskel (2Ms 25:8.16). Kuna nad olid üle astunud Tema sõnast, oli Jumal hüljanud oma templi (Hs 9.-11. ptk), kuid Ta tuleb tagasi. Tema ligiolek ja Tema igavesti usaldatav Sõna toob troosti, vabastuse ja lootuse.

Milline ettevalmistus on vajalik Issanda tulekuks? Js 40:3-5.

Ei ole sobiv lasta kuningal rappuda konarlikul teel. Niisiis peab tema tulekule eelnema korralik teeremont. Seda enam kuningate Kuninga jaoks! Tema tulek, ilmselt idast, kus Ta on olnud pagenduses koos oma rahvaga, olles neile pühamuks (Hs 11:16), nõuaks suuremat maa-ala ümberkorraldamist. Tegelikult, tasase kiirtee ehitamine läbi konarlike mägede ida pool Jeruusalemma oleks tohutu töö isegi dünamiidi ja buldooseri abiga. Vaid Jumal suudab teha selle töö: See on Tema, kes muudab “konara tasaseks” (Js 42:16). Kuid Ta ei vaja tegelikku maanteed liiklemiseks, sest Tal on keerubitest õhutõld (Hs 1:9-11).

Uus Testament rakendab Jesaja prohvetikuulutuse otsesõnu vaimuliku teetöö kohta, teostatuna Ristija Johannese jutluste kaudu (Mt 3:3). Tema sõnum oli: “Parandage meelt, sest taevariik on lähedal” (s.2), ja tema poolt sooritatud ristimine oli “meeleparanduse ristimine pattude andekssaamiseks” (Mk 1:4). Seega oli *teetöö* meeleparandus, valmisolek pöörduda patust, võtmaks vastu Jumala andestuse ja ligioleku troosti.

Jeremija (31:31-34) kuulutas sama vaimulikku sõnumit küllalt pika aja jooksul Juuda pagulastele, et nood mõistaksid Jumalale teevalmistamise vaimulikku olemust. Selles lõigus töötab Issand neile, kes selleks valmis, uue alguse – “uue lepingu,” millega Ta paneb nende südamesse oma käsuõpetuse ja töötab olla nende Jumal. Nad tunnevad Teda ja Tema iseloomu, sest Ta on neile andestanud.

Loe hoolikalt Js 40:6-8. Millise lootuse saad sina, kes närtsid nagu rohi, ammutada nende salvide sõnumist? Millele lootmast peaks nende sisu meid hoiatama?

EVANGELISMI SÜND (Js 40:9-11)**Mislaadi sündmust kirjeldatakse Js 40:9-11?**

Edasi räägitakse Jesaja raamatus meessoost rõõmusõnumitoojast Jeruusa-lemmale (41:27; 52:7). Kuid Jesaja 40:9 esinev sõnumitooja, kes kuulutab kõrgelt mäelt “Vaata, teie Jumal,” on naissoost, mis selgub heebrea keelest.

68. Laulus ülistab Taavet Jumalat, sest Ta “paneב üksildased elama majadesse ja viib välja vangid jõukale elujärjele” (s. 7). Kuigi need sõnad siin viitavad Egiptuse orjusest väljaminekule, kasutab Jesaja samu mõtteid viitega ühe teise “väljamineku” kuulutamisele, milleks oli tagasipöördumine Babüloonia vangipõlvest.

Kas Jesaja prohvetikuulutusel on ka hilisem rakendus? Kui, siis, milline see on?

Uus Testament kohandab jesaja 40:3-5 Ristija Johannesele, kes valmistas teed Kristuse igavese Sõna jaoks, kes sai Jumala ligiolekuks lihas oma rahva seas (Jh 1:14).

Isegi Johannesest varem rääkisid teised Tema tuleku rõõmusõnumist. Esimeste hulgas neist olid eakad Siimeon ja Anna, kes kohtusid beebi Jeesusega, kui Ta toodi pühitsemiseks templisse (Lk 2:25-38). Sarnaselt Jesaja sõnumitoojaile esindasid nemadki mees- ja naissugu. Siimeon vaatas ettepoole Iisraeli Troostile Messia näol (Lk 2:25.26).

Jesaja prohvetikuulutuse valgel ei näi kokkusattumusena, et naisprohvet Anna pidi päris esimesena *avalikult* kuulutama templi *mäe juures Jeruusalemma rahvale*, et Issand oli tulnud: “Tema tuli sinna samal tunnil ja ülistas Jumalat ning kõneles Temast kõikidele, kes ootasid Jeruusalemma lunastust” (Lk 2:38).

See oli kristliku evangeeliumi sünn, nagu me seda tunneme: evangeeliumi, rõõmusõnumi kuulutamine, et Jeesus Kristus on tulnud tooma päästmist. Hiljem usaldas Kristus teisele naisele, Maarja Magdaleenale, esimese teate Tema võidukast ülestõusmisest (Jh 20:17.18), mis kinnitas, et Tema evangeelne missioon planeedil Maa oli täidetud. Liha on nagu rohi, aga jumalik Sõna, kes sai lihaks, on igavene (vrd Js 40:6-8)!

Loe Jesaja 40:11. Mislaadi kujundlikkust siin kasutatakse? Kirjuta enda jaoks lõiguke selle kohta, kuidas sina isiklikult oled kogenud Issanda kui Karjase hoolitsust. Miks on kasulik oma meeles taas elustada Issanda juhitud teed sinu elus?

ARMULINE LOOJA (Js 40:12-31)**Kuidas arendab Jesaja 40. ptk teemasid Jumala armust ja väest?**

Terves selles peatükis on Jumala arm ja vägi ühte põimitud (vt tabel) ja isegi ühte sulanud, sest need mõlemad on Jumalale vajalikud, päästmaks Tema rahvast. Ta soovib neid päästa, sest Ta on armuline; Ta on võimeline neid päästma, sest Ta on võimas.

Arm (s. 1-5): troost, tulles vabastamiseks Issandalt.
Vägi (s. 3-8): au, püsivus inimliku hapruse vastu.
Arm (s.9-11): rõõmusõnum päästmisest, oma rahva Karjane.
Vägi (s. 12-26): võrratu Looja.
Arm (s. 27-31): Loojana annab jõudu rammetule.

Olles tutvustanud Jumala väge Tema au ja püsivuse terminites, arendab Jesaja edasi Tema väe ja ülima tarkuse teemat, mis laseb maal ja selle asukail näida armetutena (s.12-17). Siin kõlab Jesaja stiil oma retooriliste küsimuste ja kujukate analoogidega maailmale ja selle osadele Jumala vastusena Iiobile (Ii 38.-41. ptk.).

Milline on vastus Jesaja retoorilisele küsimusele: “Kellega te siis võrdlete Jumalat” (Js 40:18)?

Jesaja, nagu ka Iiobi jaoks on vastus endastmõistetav: ei kellegagi. Jumal on võrreldamatu. Kuid Jesaja esitab oma küsimuse ja viitab vastusele, mille andsid paljud muistsed rahvad oma tegevusega: et Jumal on nagu mingi ebajumal (s. 19.20). See ärritab teda. Juba küllalt rumal näib kohelda mingit ebajumalat Jumala sarnasena, aga olemaks kindel, et inimesed mõistavad asja tuuma, tõstab ta esile Jumala ainulisuse ja esitab vastustamatu väite, et Tema on püha Looja (s.21-26).

Kuidas avaldab 27. salm Jesaja sõnumi adressaatide hoiaku? Mil viisil oleme süüdi sama hoiaku omamises?

Jumala sõnumi eesmärk on trööstida inimesi, kes seda vajavad! Nagu Iiobi, oli nende kannatus muutnud nad hämmeldunuks ja heidutatuks Tema iseloomu suhtes.

Vaata läbi tänased salmid. Need räägivad mitte ainult Jumala armust ja Tema väest, vaid ka faktist, et Tema on Looja. Miks on see tõde nii oluline mõista? Mil moel aitab hingamispäev, igal nädalal, tugevdada seda otsustavat arusaama?

PROBLEEM EBAJUMALAKUMMARDAMISEGA**(Js 40:19.20)**

Ebajumalakummardamine hävitab ainulaadse, lähedase suhte Jumalaga, asendades Tema millegi muuga (2Ms 20:4.5; Js 42:8). Seepärast viitavad prohvetid ebajumalakummardamisele kui vaimulikule “abielurikkumisele” (Jr 3:6-9; Hs 15-19).

Loe Jesaja 41:29. Kuidas iseloomustab Jesaja ebajumalaid? Mida ta sinu arvates siin nende kohta ütleb? Miks on see nii täpne ebajumala kujutamine, ükskõik, mis see on?

Muistsed ebajumalakummardajad uskusid, et nad kummardavad nende kujude või sümbolite läbi võimsaid taevaseid olendeid. Mingit muud jumalat esitava ebajumala kummardamine rikub esimest käsku. Kui aga mingi ebajumal on mõeldud kujutama tõelist Jumalat, nagu kuldvasika puhul (2Ms 32:4.5), hülgab Issand selle kujutisena iseendast, sest keegi ei tea, kuidas Teda kujutada (5Ms 4:15-19), ja miski ei saa kujutada Tema võrreldamatut au ja suurust. Järelikult funktsioneerib mingi ebajumal iseenesest muu jumalana ja selle kummardamine rikub esimest ja teist käsku.

Jumala rahvas ei vaja ebajumalaid, sest nendega on Tema tõelise Auhiilguse kohalolek Tema pühamus. Kummardada mingit ebajumalat tähendab Tema asendamist ja seetõttu Tema tõelise juuresoleku eitamist.

Mingil ebajumalal mitte ainult ebaõnnestub kujutada Issandat, vaid see kujutab tegelikult olematust, sest kõik muud jumalad ei eksisteeri (Js 44:6). Sarnaselt Jesajas öelduga, on sarkastiline ka L 115:8: need, kes ebajumalaid teevad, “saavad nende sarnaseks ja kõik, kes nende peale loodavad.”

Mislaadi ebajumalakummardamise vormidele meie tänapäeval kogudusena näkku vaatame? Kas ebajumalakummardamine ilmneb tänapäeva koguduses kavalamal kujul? Kui, milliselt?

Muistsetest kirjutistest on teada, et ebajumalakummardamine oli ligitõmbav. Kummardajad austasid jõude, mis nende uskumist mööda võisid anda neile viljakust ja õitsengut. See oli *oma-abi* religioon. Kas kõlab tuttav?

Just enne Issanda taastulekut, kui Tema tee on ette valmistatud lõpuaja Eelija *teetöö* läbi sõnumiga lepitusest (Ml 4. ptk.), on valik sama kui Jesaja päevil: kas sa kummardad Loojat või kummardad sa midagi muud (Ilm 13., 14. ptk.), sest, lõppeks, kummardame me alati midagi.

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G. White'i raamatust "Prohvetid ja kuningad" peatükk "Vaata, teie Jumal!", orig. lk. 311-321.

"Jesaja päevil oli inimkond vaimulikus pimeduses, kuna Jumalat mõisteti vääriti. Kaua oli Saatan püüdnud inimesi mõjutada pidama Loojat patu, kannatuste ja surma algatajaks. Need, keda tal selliselt petta oli õnnestunud, kujutlesid, et Jumal on karm ja nõudlik. Nad arvasid, et Ta otsib pidevalt võimalust hukka mõista, ega ole tahtlik patust seni vastu võtma, kuni on olemas mingigi vormilik põhjus teda mitte aidata. Armastuse seadust, mis taevas valitseb, oli peapetja esitanud vääriti kui inimese õnne piiramist, koormavat iket, millest kõik rõõmuga vabaneksid. Ta väitis, et selle nõuetele pole üldse võimalik kuuletuda ning et ülekohut karistatakse meelevaldselt." — Ellen G. White, PK, p. 311.

"Paljud, kes kannavad kristlase nime, teenivad Issanda kõrval teisi jumalaid. Meie Looja nõuab meie ülimat pühendumist, meie täielikku truudust. Mis tahes püüab vähendada meie armastust Jumala vastu või segab Temale kuuluvat teenimist, muutub seeläbi ebajumalaks." — Ellen G. White, Comments, 2BC 1011.

Küsimused aruteluks:

1. Võta oma sõnadega kokku Js 40:12-31 sõnum. Kasuta kirjutades nüüdisaja kujundeid, näiteks tänapäeva teaduslikke avastusi, mis näitavad isegi kujukamalt meie Jumala aukartust sisendavat väge. Jaga oma kokkuvõtet klassis.

2. Mil moel puudutab Jesaja kirjeldus Jumala Sõna püsimisest võrreldes inimelu kaduvusega sinu surmakartust? Kuidas seondub see sinu ülestõusmise lootusega (Ii 19:25-27); Tn 12:2; 1Kr 15:51-57; 1Ts 4:13-18)?

3. Mil moel ravib Js 40:12-31 südamesse võtmine terveks uhkusest ja kõrkusest?

Kokkuvõte: Jesaja kaudu tõi Jumal troosti neile, kes kannatasid. Nende raskuste aeg oli lõppenud ja Jumal pöördus taas nende juurde. Selle asemel, et olla masendunud või hämmingus, võisid nad pigem usaldada Jumalat, kes kasutab oma loovat väge nende heaks.

9. õppetükk — 22. - 28. mai

ET TEENIDA JA PÄÄSTA

Hingamispäeva pealelõuna

KOOPAD JA PÜHADUS. Põhja-Iraagis on vana kristliku kloostri lähedal maa sees väikesed koopad, kuhu erakud jäid sealt väljumata aastakümneteks, selleks et võiksid paremini Jumalale keskenduda.

Ema Teresal Kalkuta räpastes agulites oli teistsugune lähenemine keskendumisele Jumalale. “Jeesus tuleb meiega kohtuma,” ütles ta. “Et Teda rõõmuga tervitada, mingem Talle vastu.

Ta tuleb meie juurde näljases, alasti olijas, üksildases, alkohoolikus, narkosõltlases, prostituudis, tänava kerjustes...

Kui me need hülgame, kui me ei lähe välja nendega kohtuma, hülgame me Jeesuse enda.” — Ema Teresa: *In My Own Words*, Comp. by Jose Luis Gonzales-Balado (New York: Gramery Books, 1996), p. 29.

Jesaja kõneles samasuguse halastuse missiooniga Issanda sulasest: “Rudjutud pilliroogu ta ei murra katki ja hõõguvat tahti ta ei kustuta ära.” Ta tuleb “avama pimedate silmi, vabastama vange vangistusest, pimedas istujaid vangikojast.” (Js 42:3.7).

Vaadeldgem põhjalikult seda sulast. Kes Ta on? Mida Ta teostab?

Pilk nädalale: Mil moel kujutatakse ennustavalt Kristust Jesaja raamatus? Miks peetakse Kyrost teatud “Messiaks”? Kuidas on mõnes neist prohvetikuulutustest põimunud Jeesuse esimene ja teine tulek? Mida õpetab Jesaja meile Jumala väest ennustada tulevikku?

Meelespeetav tekst: “Vaata, see on mu sulane, kellesse ma olen kiindunud, mu valitu, kellest mu hingel on hea meel! Ma olen pannud oma Vaimu tema peale, tema toob rahvaile õiguse” (Js 42:1).

SULASEST RAHVAS (Js 41 ptk)

Jesaja 41:8 ütleb Jumal “Iisrael, mu sulane,” ja 42:1 tutvustab Ta väljendi “mu sulane” tausta. Kes on see sulane?

Kas on see Iisrael/Jaakob, iisraellaste esivanem? Iisraeli rahvas? Messias/Kristus, Uues Testamendis määratletud Jeesusena?

Jesaja peatükkides 41-53 on põimunud kahte laadi viited Jumala sulastele. Üht sulast nimetatakse “Iisrael” või “Jaakob,” nagu 41:8; 44:1.2.21; 45:4; 48:20. Kuna Jumal kõnetab Iisraeli/Jaakobit olevikus, on selge, et Ta esitab siin tollest põlvnenud rahvast. See leiab kinnituse faktis, et Issanda “sulase Jaakobi” lunastamine teostatakse seoses selle väljatulemisega Baabülonist (Js 48:20).

Teistel juhtudel, nagu Js 42:1; 50:10; 52:13; 53:11, on Jumala sulane anonüümne. Kui teda esmalt Js 42:1 mainitakse, ei ole tema määratlus koheselt ilmne. Ometi, hilisemates lõikudes Jesaja käsituse arenedes saab selgeks, et ta on isik, kes kogub Jaakobi (Iisraeli) suguharud tagasi Jumala juurde (Js 49:5.6) ja sureb ohvrina patuste eest (Js 52:13-53:12; vt ka 49:5.6). Sellepärast ei saa ta olla samastatud rahvaga. Seega on selge, et Jesaja räägib kahest Jumala sulasest. Üks on korporatiivne (rahvas) ja teine üksikisik.

Mis on sulane-rahva ülesanne? Js 41:8-20.

Jumal väidab Iisraeli olevat üha Issanda sulane: “Ma valisin sind ega põlanud sind mitte” (Js 41:9). Edasi annab Jumal Iisraelile ühe võimsaimaist töötusist Piiblis: “Ära karda, sest mina olen sinuga; ära vaata ümber, sest mina olen su Jumal: ma teen sind tugevaks, ma aitan sind, ma toetan sind oma õiguse parema käega” (s.10). Siin ja järgnevates salmides ilmneb Iisraeli ühe põhirollina pigem uskuda, et tõeline Jumal nad päästab (mida kuningas Ahas ei teinud), kui uskuda teisi jumalaid ja nende kujusid sarnaselt teistele rahvastele (Js 41:7.21-24.28.29).

Pane tähele, et Js 41:14 nimetab Issand rahvast ussikeseks. Mida Ta sellega rõhutab? Parema vastuse saamiseks vaata kogu teksti. Mida peaks see meile õpetama ka meie vajadusest toetuda täielikult Jumalale?

NIMETU SULANE (Js 42:1-7)

Milline on Jumala nimetu sulase roll ja iseloom, kelle Ta valib ja kelle peale Ta paneb oma Vaimu? Js 42:1-7.

Vali parim vastus või vastuste kombinatsioon:

1. Ta toob rahvaile õiguse.
2. Ta teostab oma eesmärgid rahulikult ja leebelt, kuid tagajärjekalt.
3. Ta on õpetaja.
4. Ta täidab lepingu otstarvet Jumala ja rahva vahel.
5. Ta annab pimedate tervendamise ja vangide vabastamise läbi valguse ja lootuse.
6. Kõik ülalpool mainitu.

Mil moel võrdsustub selle sulase ülesanne ja iseloom “Jesse kannust tõusva võsuga,” kelle peal samuti hingab Issanda vaim (Js 11)?

Sarnaselt Js 42 sulasega tegutseb 11. ptk taavetlik valitseja kooskõlas Jumalaga, mõistes õigust ja vabastust rõhutuile, ilmutades ühtlasi Jumala tarkust ja tundmist. Me leiame, et see Jesse “võsu” ja “juur” on Messias, Jumalik laps Js 9:6,7-st, kes samuti loob “rahu Taaveti aujärjel ja tema kuningriigi üle” “kohtu ja õiglusega” (s. 7). Js 42. ptk sulane on endastmõistetavalt Messias.

Kuidas kirjeldab Uus Testament Js 42:1-7 õiglust toovat sulast? Mt 12:15-21.

Matteus tsiteerib Js 42. peatükki ja kohandab selle vaikselt tervendavale Jeesusele, Jumala armastatud Pojale, kellest Temal on hea meel (Js 42:1; Mt 3:16.17; 17:5). See on Tema, kelle teenistus kinnitab Jumala lepingulise vahekorra Tema rahvaga (Js 42:6; Tn 9:27).

Jeesus ja Tema jüngrid teenisid inimesi, vabastades neid kannatusest, teadmatuses Jumala suhtes ja kurjade vaimude orjusest, mis kõik oli põhjustatud Saatana survest (Lk 10:19). Siis suri Jeesus, kinnitamaks “uue lepingu” (Mt 26:28) ja võitmaks õiguse maailma jaoks, heites välja Saatana, kes võõrana oli anastanud “selle maailma valitseja” positsiooni (Jh 12:31-33).

Vaatle Kristuse kirjeldust Js 42:1-4. Mõtiskle Jeesuse elu üle. Millised Tema teenistuse erilised aspektid täitsid väga täpselt selle prohvetikuulutuse? Milliseid õppetunde saame meie omandada selle kohta, mil viisil peaksime ka meie teenima teisi?

PÄRSLASEST “MESSIAS” (Js 44:26-45:6)**Milline rabav ettekuulutus esineb Js 44:26-45:6?**

Jesaja teenistus kestis ca a. 745-685 eKr. Olles maininud teatud võitjat tulemas idast ja põhjast (Js 41:2:3.25) ja vihjates, et see pidi olema rõõmusõnum Jeruusalemma jaoks (s. 27), ennustas Jesaja nimepidi Kyroset ja kirjeldas tema tegevust. Ta tuli põhja ja ida poolt Baabüloni ja vallutas selle a 539 eKr; ta teenis Jumalat, vabastades juudid nende pagendusest Babülooonias; ja ta andis välja seaduse Jeruusalemma templi taastamiseks (võrdle Esra 1).

Aseta see ennustus õigesse perspektiivi. Kuna Jesaja surmast Baabüloni langemiseni on umbes 146 aastat, oli tema ennustus poolteist sajandit ajast ees. See sarnaneb Georg Washingtoni ettekuulutusega, et mees nimega Dwight Eisenhower aitab vabastada Euroopa a. 1945!

Kuna Kyrose tegevus on hästi tõendatud mitmesuguste muistsete allikatega, kaasa arvatud Babüloonia kroonikad, tema enda isiklik aruanne “Kyrose Silindris” ja Piibel (2Aj 36:22.33; Esra 1; Tn 5; 6:28; 10:1), on Jesaja prohvetikuulutuse täpsus vaieldamatu. See kinnitab inimeste usku, et tõelised prohvetid saavad täpseid ettekuulutusi Jumalalt, kes teab tulevikku kaugelt ette.

Miks nimetab Jumal Kyrost oma “võituks” (Js 45:1)?

Heebrea sõnast tähendusega “võitu” tuletame me sõna “Messias.” Mujal Vanas Testamendis võis see viidata võitnud ülempreestrile (3Ms 4:3.5.16; 6:22), võitnud Iisraeli kuningale (1Sa 16:6; 24:6.10; 2Sa 22:51), või Messiale, tuleviku ideaalsele Taaveti soost kuningale ja vabastajale (L 2:2; Tn 9:25.26). Jesaja lähtepunktist oli Kyros tuleviku kuningas, saadetud Jumala poolt, et vabastada Tema rahvas. Kuid ta oli ebatavaline messias, sest ta ei olnud iisraellane. Ta võis teha mõningaid asju, mida tegi Messias, näiteks Jumala vaenlaste võitmine ja Tema vangistatud rahva vabastamine, kuid ta ei saanud olla seesama Messias, sest ta ei põlvnenud Taavetist.

Ettekuulutusega Kyroset tõendas Jumal oma jumalikkust, näidates, et Tema üksi tunneb tulevikku (Js 41:4.21-23.26-28; 44:26). Kyrosole ütles Ta: “Ma annan sulle varjatud varandusi ja peidupaikadest rikkusi, selleks et sa teaksid, et see olen mina, Jehoova, Iisraeli Jumal, kes sind on kutsunud nimepidi” (Js 45:3).

Mõtle teistele Piibli prohvetikuulutustele, mis on täitunud vastavalt ennustusele (näiteks kõik Taanieli 2. ptk kuningriigid, v.a. viimane; Taanieli 7. ptk või Kristuse aega puudutav kuulutus Tn 9:24-27). **Millist lootust pakuvad need prohvetikuulutused meile üksikisikutena?**

ENNATLIKULT ANTUD LOOTUS

Tõsiasi, et Jesaja ennustas Kyrorest täpselt ja nimepidi, häirib inimesi, kes ei usu, et prohvetid saavad ettekuulutused Jumalalt. Et edukalt võidelda, tunnustavad nad teooriat, et üks “teine Jesaja,” teine prohvet, kes elas Kyrose ajal, kirjutas Jesaja raamatu peatükid 40-66. Seega “saetakse kaheks” Jesaja raamat — sama saatus, mis traditsiooni kohaselt sai osaks prohvetile endale (vrd Hb 11:37).

Siiski pole olemas mingit ajaloolist tunnistust teise “Jesaja” olemasolust. Kui ta eksisteerinuks, oleks kummaline, et Piibel teda ei maini, sest tema sõnum on sügavalt oluline ja tema kirjanduslik keel on harukordne. Isegi vanim Piibli käsikiri – Qumrami Jesaja kirjarull – ei ilmuta mingit murdekohta Jesaja 39. ja 40. peatüki vahel, mis osutaks üleminekule teisele autorile.

Jesaja põhisõnum jääb läbi kogu tema raamatu ühesuguseks: usalda pigem tõelist Jumalat, kaasa arvatud Tema messialikku Vabastajat, kui teisi jõude. Õpetlased rõhutavad õigustatult fookuse nihet Assüüria perioodilt Js 1-39 Babüloonia perioodile peatükkides 40 ja edasi. Kuid me oleme leidnud, et juba Jesaja 13-14 ja 39 näevad vaimus ette Babüloonia vangipõlve. On tõsi, et Js 1-39 rõhutab kohtumõistmist ja 40-66 rõhutab troosti. Kuid ka varasemates peatükkides on jumalik troost ja kinnitus külluslik ja hilisemad lõigud, näiteks Js 42:18-25; 43:22-28; 48:1-11, räägivad Jumala kohtumõistmistest Juuda üle Tema hülgamise eest. Tegelikult vihjavad Jesaja ettekuulutused *tuleviku* troostist vahepealsele kannatusele.

Kuigi rahvale sai osaks kohutav viletsus nende pattude tõttu, ei loobunud paljud inimesed lootusest. Nad toetusid Jumala töotustele, näiteks nagu 3Ms 26:40-45. Loe need salmid hoolega. Aseta ennast nende juutide asemele, kes jäid ellu peale rahva alistamist Baabülioni poolt. Millise lootuse leiad neis sõnades?

Milline vaimulik põhimõte toimib neis 3Ms salmides? Mida ütleb seal Issand neile? Mil moel toimib sama põhimõte meie enda elus?

KAASTUNDLIK JAKANNATAV SULANE (Js 49:1-12)**Kes on Js 49:1-12 Jumala sulane?**

Jumal kutsub ja nimetab teda enne tema sündimist, teeb tema suu mõõga sarnaseks ja ilmutab temas oma au. Jumal kasutab seda sulast, toomaks Iisraeli rahva tagasi enese juurde, olemaks pääste valguseks kogu maailmale, olemaks lepinguks ja vabastamaks vangid. Selle kirjelduse juures esineb rohkesti kattumisi Js 42. ptk kirjeldusega, kus me määratlesime selle sulase Messiana. Uus Testament leiab selle sulase tunnused Jeesuses Kristuses, Tema mõlemas tulekus: Mt 1:21; Jh 8:12; 9:5; 17:1-5; Ilm 1:16; 2:16; 19:15.

Kui see sulane on Messias, miks annab Jumal Talle siin nime “Iisrael” (Js 49:3)?

Varem leidsime, et selles Jesaja raamatu osas viitab Jumala sulane “Iisrael/Jaakob” rahvale. Kuid siin kohaldub nimi “Iisrael” (ilma paralleelse viiteta “Jaakobile”) selgesti üksikisikust sulasele, kes toob rahva tagasi Jumala juurde (Js 49:5). See sulane on saanud selle rahva ideaalseks kehastuseks või esindajaks, kelle ebaõnnestumine kompromiteeris nime “Iisrael” kasutamist (Js 48:1).

Milline uus element ilmneb siin? Js 49:4.7.

Siin on esimene vihje sulase ülesandega kaasnevale raskusele. Ta kurdab: “Ma olen asjata vaeva näinud, ma olen kulutanud oma jõudu kasutult ja tühja” (s.4) – mõte, mis kaikus Tn 9:26: “...kaotatakse võitu ja teda ei ole enam.” Kuid ta klammerdub usu külge: “Ometi on mu õigus Jehoova käes ja mu töötasu on mu Jumala juures” (Js 49:4). J. Alec Motyer tähendab: “Selliselt nägi Jesaja vaimus tõelise inimolemusega Sulast, läbikatsutud meie sarnaselt ja tõestades, et Ta on usu alustaja ja täiusele viija — tõelise, isikliku usu, mis saab alati öelda *minu Jumal*, kui miski ei näi enam tähtsust omavat.” — *The Prophecy of Jesaja*.

Js 49:7 on hämmastav. Sulane on “täiesti põlatud, rahvaste poolt järelestatud, valitsejate sulane,” kuid Issand ütleb talle: “Kuningad näevad seda ja tõusevad püsti ja vürstid kummardavad Jehoova pärast, kes on ustav, Iisraeli Püha pärast, kes sind on valinud.”

Vaata tagasi Issanda teenistusele, päris kuni lõpuni. Kas Tal ei olnud põhjusi masendumiseks? Ometi jäi Ta ustavaks, hoolimata välistest olukordadest. Kas pole siin meile õppetund talitada samuti – vaatamata välistele olukordadele!

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G. White'i raamatust "Ajastute igatsus" tema kirjeldus Jeesuse tervistamise ja õpetamise teenistusest peatükis "Kapernaumas," orig. lk. 252-261.

"Hingedevõitmise töös vajatakse sügavat taktitunnet ja tarkust. Õnnistegija ei surunud iialgi tõde peale, vaid tutvustas alati armastuses. Suhtlemises kaasinimestega ilmutas suurimat taktitunnet, oli alati lahke ja mõistev. Ta ei olnud kunagi ebaväärikas, ei öelnud vajaduseta karme sõnu ega valmistanud asjatut valu tundlikule inimhingele. Ta ei mõistnud hukka inimlikke nõrkusi, kuid mõistis avalikult hukka silmakirjalikkuse, uskmatused ja ülekohtu, aga väljendades oma tabavaid noomitusi, olid Tal silmis pisarad. Tema silmis oli iga inimene väärtuslik. Teda kattis jumalik väärikus; siiski kummardus Ta õrnima kaastunde ja osadusega iga Jumala perekonna liikme poole. Ta nägi kõigis neid, keda päästa oli Tema missioon." — Ellen G. White, Gospel Workers, orig. lk. 117.

Küsimused aruteluks:

1. Lugege klassis toodud tsitaat ja vestelge selles leiduvate põhimõtete üle, samuti rääkige sellest, kui hästi teie kogudus tervikuna neid põhimõtteid peegeldab.

2. Kas sina tunnend mõnda "rudjutud pilliroogu" või "hõõguvat tahti" (Js 42:3)? Kuidas saad seda inimest ilma "murdmata" või "kustutamata" aidata? Mil viisil saad sa neid Issanda juurde juhtida? Mida sa soovitaksid neil praktilises mõttes teha, saamaks paranemist ja abi?

3. Väide Jesaja raamatu erinevate kirjutajate suhtes tulenes eeldusest, et inimene ei saa ennustada tulevikku sel moel nagu Jesaja seda tegi. Mis on nende väitjate peamine probleem ja miks tuleb meil kristlasena see eeldus täielikult hüljata?

Kokkuvõte: Vabastamine nõuab Vabastajat. Jumala sulane-rahvas pidi vabastatama kahe vabastaja läbi: Kyrose läbi, kes vabastas vangid pagendusest Babüloonia, ja nimetu Sulase läbi, kelle identiteet Messiana progresseeruvalt avaldatakse. See Sulane taastab õiguse ja toob ellujäänute kogukonna tagasi Jumala juurde.

10. õppetükk — 29. mai - 4. juuni

TEOSTADES MÕELDAMATU

Hingamispäeva pealelõuna

ET SAAVUTADA SAAVUTAMATUT. Lough Fook, keegi Hiina kristlane, tundis sügavalt kaasa neile oma kaasmaalastele, kes olid saanud orjadeks Aafrika kaevandustes. Ta tahtis viia neile evangeeliumist saadavat lootust, kuid mil moel võis ta nendeni jõuda? Tema lahendus oli müüa end viieks aastaks orjaks. Ta toimetati Demerarasse, kus ta rügas kaevandustes ja rääkis oma kaaslastele Jeesusest.

Lough Fook suri, kuid enne oli 200 inimest vabanenud lootusetusest Jeesuse vastuvõtmise läbi oma Päästjaks.

Vestelge eneseohverdusest teiste heaks. Milline eeskuju!

Teostades mõeldamatu, st alandlikult “võttes orja näo” (Fi 2:7), oli ka Jeesus jõudnud mõeldamatuni — sinuni ja minuni ning kogu maailmani ligunenuna ja kadununa patu kuristikus.

Sel nädalal vaatleme seda uskumatut, sadu aastaid enne selle toimumist ettekuulutatud sündmust.

Pilk nädalale: Mil moel valmistab Jesaja meid ette tulevikus Jeesuse surmaga seonduvale? Kuidas esitatakse Jeesus neis salmides? Mis on võtmeteema Js 53: peatükis? Mil moel esitatakse siin mõiste asendavast lunastusest?

Meelespeetav tekst: “Ent teda haavati meie üleastumiste pärast, löödi meie süütegude tõttu! Karistus oli tema peal, et meil oleks rahu ja tema vermete läbi on meile tervis tulnud” (Js 53:5).

JESAJA LÄBIKATSUV TÕDE (Js 50:4-10)

Kui Jesaja kavatses edastada üksnes informatsiooni, oleks ta esitanud korraga kõik Messiat puudutavad detailid. Kuid selleks, et õpetada, veenda ja pakkuda oma kuulajaskonnale ootamatu kohtumine Issanda Sulasega, arendab ta rikkaliku kudumi korduvatest teemadest sümfoonilisel kujul. Ta avab Jumala sõnumi astmetena, nii et iga aspekt on haaratav seoses pildi ülejäänud osaga. Jesaja on kunstnik, kelle lõuendiks on tema kuulajate hing.

Loe Js 50:4-10. Võta kokku nende salmide sisu. Mil moel näed sa siin Jeesust?

Jesaja 49:7 leidsime, et Jumala sulane on põlatud, jälestatud ja “valitsejate sulane,” kuid et “kuningad näevad seda ja tõusevad püsti ja vürstid kummardavad.” Siin, 50. peatükis saame teada, et org on sügavam tasase õpetaja jaoks, kelle sõnad toetavad väsinut (s. 4); teerada õigluse viib läbi füüsilise väärkohtlemise (s. 6).

See “väärkohtlemine” kõlab halvasti neile meie hulgast, kes elavad tänapäeva Lääne kultuuriruumis. Kuid muistses Lähis-Ida kultuuris oli au mingi isiku ja tema sugukonna jaoks elu ja surma küsimus. Kui sa solvasid ja kohtlesid neist kedagi väärsti, oli parem eemale hoida: kui vähegi võimalik, maksis ohver ja tema sugukond kindlasti kätte.

Kuningas Taavet ründas ja võitis Ammoni maa (2Sa 1-12 ptk.), sest selle kuningas oli lihtsalt “võtnud kinni Taaveti saadikud, ajas neil poole habet maha, lõikas neil riided istmikust saadik pooleks ja saatis nad ära” (2Sa 10:4). Kuid Jesaja 50. peatükis peksid inimesed seal mainitud sulast, katkusid talle piina valmistavalt karvu tema habemest ja sülitasid talle näkku. Mis muudab need teod rahvusvaheliseks, lausa kosmiliseks, on see, et ohver on jumaliku Kuninga saadik. Tegelikult, kõrvutades Js 9:6.7 ja 11:1-16 teiste “sulase” lõikudega, leiame, et sulane on Kuningas, võimas Vabastaja! Kuid kogu selle võimu ja auga ei päästa Ta mingil arusaamatul põhjusel iseennast! On nii kummaline, et inimesed seda ei uskunud. Jeesuse risti juures pilkasid juhid Teda: “Muid ta on aidanud, aidaku iseennast, kui ta on Jumala Võitu, see äravalitu” (Lk 23:35); “Astugu ta nüüd ristilt maha, siis me usume temasse” (Mt 27:42).

Loe uuesti Jesaja 50:4-10. Kirjuta üles kirjeldatud vaimulikud põhimõtted, mis peaks rakenduma meie isiklikus elus. Vaata iseennast kirjutatud loendi valguses. Millises valdkonnas võiksid toimida paremini? Kui oled masendunud, siis loe edasi nädala ülejäänud osa.

KANNATAVA SULASE POEEM (Js 52:13-53:12)

Jesaja 52:13-53:12, tuntud “Kannatava Sulase Poemina,” kinnitab Jesaja reputatsiooni “evangeeliumi prohvetina.” Kooskõlas evangeeliumi suurusega kõrgub see poeem muu kirjanduse kohal.

Kuigi hämmastavalt lühike, kätkeb iga fraas sügavat tähendust, mis ilmutab Jumala mõeldamatut püüet päästa patust immutatud ja kadunud inimkonda.

See ei ole mitte Jesaja sõnumi “piim.” Ta on oma kuulajad ette valmistanud, arendades messialikku teemat oma raamatu varasemast osast alates. Järgides üldist Messia elukäiku maa peal, alustas prohvet Tema eostamise ja sünniga (Js 7:14), tutvustas Tema määratlust jumaliku Taaveti soost kuningana (Js 9:6.7), järgneb viimistletud lõik Tema soost Iisraeli taastamisest (Js 11:1-16) ja tasasest teenistusest ebaõiglusest ja kannatusest vabastamisel (Js 42:1-7). Edasi näitas Jesaja, et Messia suur draama sisaldab enne ülendamist kontrastina tragöödia (Js 49:1-12; 50:6-10). Nüüd uurib Kannatava Sulase Poeem tragöödia sügavusi.

Vaata üle äsja mainitud lõigud ja pane tähele, mida räägivad need meile Messiast, Jeesusest. Mil moel aitavad need meid ette valmistada Jesaja 52. ja 53. peatükis toimuvale? Või muudavad need seal toimuva lihtsalt rabavamaks?

Jesaja 52:13 - 53:1 juhatab poemi sisse jalustrabavat kontrasti sisaldava eellooga: Sulast ülistatakse ja ülendatakse, kuid Tema välimus moonutatakse tundmatuseni. Kes suudab seda uskuda?

Salmid 2 ja 3 algavad Sulase valuliku allalaskumisega Tema lähte-kohtadest ja senisest välimusest Talle osakssaava valu ja hülgamiseni. Salmid 4-6 peatuvad, selgitamaks, et Tema kannatus on tegelikult Tema poolt kantav meie karistus, et meid parandada. Salmid 7-9 jätkavad süütu Sulase laskumisega kuni hauani. Salmides 10-12 tõuseb Sulane üles kõrge hüvituseni, mis oli ennustatud poemi alguses Js 52:13 ja millele lisandub arusaam, et Tema teiste päästmiseks toodud ohver on Jumala tahe.

Võrdluseks kõrvuta Fi 2:5-11 “oru” kujund, kus Jeesus alustab Jumalana, kuid loobudes iseenese olust laskub alla, võtmaks endale inimkuju ahelad, alandades iseennast surmani, pealegi madalaimani kõigist surma võimalustest — surmani ristil. Sellepärast ülendab Jumal Ta kõrgeimale, nii et igaühel tuleb tunnistada Teda Issandana (vrd Js 49:7).

Loe Jesaja 52:13-53:12. Kirjuta üles kõik, mida Jeesus on selles poemis öeldu põhjal meie jaoks teinud. Mõtiskle selle üle, mida need teod meile tähendavad.

KES ON USKUNUD? (Js 52:13-53:12)

Jesaja 52:13 on Jumala Sulane kõrgesti ülendatud – kuid ilma hoiatuseta kirjeldab järgmine salm Tema välimust nii moonutatuna, et Teda on raske pidada ühena “inimlastest.” Uus Testament kirjeldab tegureid, mis Jeesuse välimuse rikkusid, sealhulgas piitsutamine, okaskroon, ristilöömine, kuid eelkõige – inimkonna patu kandmine. Patt ei olnud iial mõeldud olema inimeste jaoks loomupärane; selle kandmine muutis “Inimese Poja” välimuse ebainimlikuks.

Vaata võrdluseks Iiobi lugu, kes äkki langes suure jõukuse, au ja võimu positsioonilt haletsusväärse, tuha peal istuva õnnetu seisukorda, kes kraapis oma valulikke paiseid potikilluga (Ii 1. ja 2. ptk.). Kontrast oli nii suur, et isegi Iiobi sõbrad ei tundnud teda esmapilgul ära (Ii 2:12). Küsimus on: Miks Iiob kannatab? Miks peab kannatama Jumala Kristus? Kumbki neist ei olnud seda ära teeninud? Mõlemad on süütud. Miks siis kannatus?

Loe üle tänased salmid ja kirjuta üles kohad, kus tuleb esile süütu kannatamise teema süüdlase eest. Milline on seal oluline sõnum meie jaoks?

Vaata küsimusi Js 53. ptk. 1. salmis. Need küsimused esitavad väljakutse uskuda uskumatut (vrd 12:37-41) ja hoiatavad ükskõiksuse eest. Küsimused vihjavad ka teatud otsustamise vajadusele. Selles kontekstis viitab paralleel kahe küsimuse vahel, et Issanda käsivars/päästev vägi (vrd Js 52:10) ilmutatakse neile, kes usuvad kuulutust. Kas sina tahad kogeda Jumala päästvat väge? Siis usu kuulutust.

Uuri hoolikalt Js 53:6. Milline on eriline sõnum selles? Mida ütleb see tekst sulle isiklikult sellist, mis peaks andma sulle lootust, vaatamata su mineviku pattudele ja ebaõnnestumistele?

KÄTTESAAMATU ON MEIE! (Js 53:3-9)

Nagu nõrk taim, näiliselt ilma mingi erilise väärtuseta ja põlatud (Js 53:2.3) — selline kirjeldus antakse meile siin Kannatavast Sulasest. Isegi varem antud tausta arvestades, ei ole me ettevalmistatud sel määral, et lepiksime Sulase saatusega. Vastupidi! Jesaja on õpetanud meid kalliks pidama seda meile sündinud Last, ülimat Rahuvürsti. Teised põlgavad Teda, kuid meie teame, kes Ta tegelikult on.

See Sulane ei ole esimene, keda on põlatud, hüljatud, või kes on kannatanud. Kuningas Taavet oli seda kõike, kui ta põgenes oma poja Absalomi eest (2Sa 15:30). Kuid selle Sulase poolt talutav kannatus ei ole Tema oma ega tulene Tema isiklikust patust. Ka ei talu Ta seda ainult ühe isiku eest: “Jehoova laskis *meie kõigi* süüteod tulla tema peale” (Js 53:6).

Vastus küsimusele “Miks?” kujutab endast suurimat tõde: *Jumala armastuse tõttu valib Tema Messias kannatada*. Kuid miks? Jesaja avaldab üle mõistuse käiva tõe: *Ta valib kannatada, selleks et saavutada kättesaamatu – ja see kättesaamatu oleme meie!*

Need, kes seda ei mõista, peavad Sulast “Jumalast pekstuks” (Js 53:4). Just nagu Iiobi sõbrad mõtlesid, et tema enda patud on põhjustanud ta kannatuse, ja just nagu Jeesuse jüngrid küsisid Temalt: “Kes on pattu teinud, kas tema, või ta vanemad, et ta on sündinud pimedana?” (Jh 9:2), eeldasid need, kes nägid Jeesust ristil, samuti halvimat. Kas ei öelnud Mooses, et “[puusse] poodu on Jumalast neetud” (5Ms 21:23; vrd 4Ms 25:4)?

Ometi oli see kõik Jumala tahe (Js 53:10). Miks? Kuna “Kristus on meid lahti ostnud käsu needusest, kui ta sai needuseks meie eest” (Ga 3:13). Kuna Jumal “on tema, kes ei teadnud mingist patust, meie eest teinud patuks, et meie saaksime Jumala õiguseks tema sees” (2Ko 5:21). “Kujutlege seda! Teatavas mõttes, Kristus *sai* patuks! Ta kandis miljardite millal iganes meie planeeti asustanud inimeste iga kurja kirge ja isekat soovi. Selle rabava hulga Tema peale korjunud viletsusega, mis samastus Temaga, nagu Tema oleks kogu kurja kehastus, andis Ta iseenese hävitada, selleks et hävitada kogu patt ja kõik selle tagajärjed.” — Roy Gare, *Altar Call*, p. 77.

Raskus, süü, karistus kogu maailma pattude eest — iga patuse iga patt langes Kristuse peale Ristil, korraga, ainsa abinõuna meid päästa! Mida räägib see meile patust, et sellest lunastamiseks tuli meie eest maksta selline hind? Mida räägib see meile Jumala armastuse kohta, mis pani Ta seda meie eest tegema, isegi sellise tohutu hinnaga?

HÜVITAV JA ÜMBERKUJUNDAV OHVER (Js 53:10-12)

Mida tähendab see, et Sulase elu on “ohver patu eest” (s. 10).

Heebrea sõna viitab “süü/hüvituse ohvrile” (3Ms 5:14-26; 7:1-7), mis võis lepitada kogemata tehtud ülekohtu teise inimese suhtes (3Ms 5:21.22). Just sellised patud valis Jesaja teiste hulgast välja (Js 1.-3. ptk; 10:1.2; 58. ptk). Samuti tuli patustajal heastada kahjusaanult võetu ja lisada teatav trahv enne ohvri toomist, et saada andestuse Jumalalt (3Ms 5:24-27; vrd Mt 5:23.24). Teadmatult millegi Jumalale kuuluva kõrvaldamise puhul läheb hüvitus preestri kaudu Jumalale (3Ms 5:16).

Nüüd oskame mõista Js 40:2, kus Jumal lohutab oma pagendatud rahvast, öeldes neile, et nad on maksnud küllaldase hüvituse oma pattude eest.

Kuid hüvitusele peab järgnema ohver. Siin see on: Js 53, Jumala Sulane, kes jäära asemel viiakse tallena tappa (Js 53:7) inimeste eest, kes on läinud eksiteele” (s. 6).

Kuigi “lõigatud ära elavate maalt” (s. 8; vrd Tn 9:26), täielikult põletatud ohvris, mis läidab meis lootuse leegi, tuleb Sulane tagasi surmast – maalt, kust pole tagasipöördumist – võtmaks vastu ülendamise, nägemaks oma “järglasi” ja oma päevade jätkumist (Js 53:10-12).

Otsi üles järgnevad salmid. Mil moel peegeldab neist igaüks sedasama Js 53 põhilist sõnumit?

L 32:1.2 _____

Ro 5:8 _____

Ga 2:16 _____

Fi 3:9 _____

He 2:9 _____

1Pe 2:24 _____

Kui keegi paluks sult lühikese kokkuvõtte Js 52:13-53:12 röömusõnumist, mida kirjutaksid?

Edasiseks uurimiseks: “Milline hind maksti meie eest! Silmitse risti ja sellele tõstetud Ohvrit. Silmitse karedatest naeltest läbistatud käsi. Silmitse Tema naeltega puu külge kinnitatud jalgu. Kristus kandis oma ihus meie patud. See kannatamine, see surmaheitlus on meie lunastamise hind.” — Ellen G. White, *God’s Amazing Grace*, p. 172.

“Kristus kandis meie patud oma ihus ristipuule. ... Mida peab küll patt endast kujutama, kui ükski surelik olevus ei võinud seda lepitada? Milline peab olema selle needus, kui Jumal üksi sai selle tühistada? Kristuse rist tunnistab igale inimesele, et patu palk on surm. ... Miks peab eksisteerima mingi tugev vastujõud, mis valdab inimese moraaltaju, muutes selle teraskõvaks Jumala Vaimu mõjutuste suhtes?” — Ellen G. White, *Our High Calling*, p. 44.

“Jumala valitsuse seadus ülendati Jumala ainusündinud Poja surma läbi. Kristus kandis maailma patusüü. Meie kõlblikkus tuleneb ainult Jumala Poja lihakssaamisest ja surmast. Tema suutis vastu pidada, sest Ta oli ühegi ustavusetuse või patu plekita. Kristus võitis inimese heaks, kandes seega õiglase karistuse. Ta kindlustas inimestele igavese elu, kuna Ta ülendas käsu seaduse ja tegi selle austusväärseks.” — Ellen G. White, *Selected Messages*, book 1, p. 302.

Küsimused aruteluks:

1. Js 53. ptk. salmid 7-9 laskuvad kuristiku sügavikeni: Sulase surm ja matmine. Kui palju nende salvide aspektidest täitusid Jeesuse maapealse elu lõpul? Mt 26:57-27:60; Mk 14:53-15:46; Lk 22:54-23:53; Jh 18:12-19:42.

2. Vaata Ellen White'i viimast tsitaati selle kohta, kuidas Kristuse surm ülendab käsku. Mida ta sellega mõtleb? Mil moel mõistame meie Tema surma tõestusena käsu püsimisest?

Kokkuvõte: Olles rääkinud Jumala Vabastaja sünnist, identiteedist, elukäigust, avaldab Jesaja lõpuks ülima, meile lootust andva tragöödia: saavutamaks, päästmaks ja parandamaks kadunud inimesed, k.a. meie, kannab Jumala Sulane vabatahtlikult meie kannatamise ja karistuse.

11. õppetükk — 5. - 11. juuni

TEENIV ARMASTUS

Hingamispäeva pealelõuna

ARMASTUS EI JÄTA KUNAGI HÄTTA. Keegi juudist kantor (jumalateenistuse juhtija) ja tema abikaasa, kes elasid Lincolnis, Nebraskas, hakkasid saama ähvardavaid ja rõvedaid telefonikõnesid. Nad said teada, et kõned tulid ühelt Ameerika valgete rassistide rühmituse Ku Klux Klani juhilt. Teinud kindlaks tema isiku, võinuksid nad temast politseisse teatada. Kuid nad valisid radikaalsema mooduse. Kui neile selgus, et ta on vigane, ilmusid nad ta ukse taha kanaroaga! Ta oli äärmiselt hämmastunud. Tema viha sulas nende armastuse ees. Abielupaar jätkas tema külastamist ja arenes sõprus. Too mees kaalutles isegi juudiusuliseks saamist!

“Eks ole ju mulle meeldiv paast niisugune: päästa valla ülekohtused ahelad, teha lahti ikke jutad, lasta vabaks rõhutud ja purustada kõik ikked? Eks see ole murda oma leiba näljasele? (Js 58:6.7). Iroonia on siin selles, et see abielupaar Lincolnis pidas sellist paastu oma pidusöögi jagamisega näljase *rõhujaga*, vabastades tolle seeläbi tema ülekohtuse eelarvamuse köidikuist!

Pilk nädalale: Mis maksis päästmine? Miks oli Issand õnnetu oma rahva jumalateenistuse üle? Mil moel ootab Issand meid kohtlevat vaeseid ja puudustkannatajaid meie hulgas? Milles seisneb üldse tõeline religioon? Millised on õnnistused, mis saavad osaks neile, kes annavad iseendid teistele?

Meelespeetav tekst: “Kui sa pakud näljasele sedasama, mida sa ka ise himustad, ja toidad alandatud hinge, siis koidab sulle pimeduses valgus ja su pilkane pimedus on otsekui keskpäev” (Js 58:10).

OSTA MIDAGI TASUTA? (Js 55:1-7)

Millist vastuolu näed sa piiblitekstis: “Hoi! Kõik janused, tulge vee juurde! Ka see, kellel ei ole raha, tulgu, ostku ja söögu!” (Js 55:1).

Oleta, et sa võtsid kaasa toitu ja seisad suure linna tänaval, kuulutades seal näljastele ja kodututele: “Hei, teie, kellel pole raha, tulge, ostke ja sööge!” Kuidas saavad nad osta, kui neil pole raha?

Kuid lisades Jesaja öeldud sõnad “ilma rahata ja ilma hinnata” (s.1), muutub mõte selgemaks. Jesaja pöördub rahva poole palvega, et nad võtaksid vastu andestuse (s.7) – tasuta. Ent sõna *ostma* rõhutab, et see, mida Jumal inimestele pakub rahuldamiseks nende vajadused ja soovid, on kallihinnaline, nii et selle vastuvõtmine nõuab teatud tehingut (millegi väärtusliku üleandmist). Jumal pakub tasuta andestuse taastatud lepingusuhte raamides oma rahvaga, kuid mitte seetõttu, et see Tema jaoks tasuta oli: Tema ostis selle oma Sulase verest hinnaga. Kuigi pakutud tasuta, maksis see Temale endale määratu hinna.

Milline oli hind meie päästmise eest? Vt 1Pe 1:18.19.

Kuidas kõrvutub Jesaja lähenemisviis päästmisele Uue Testamendi omaga? Ef 2:8.9.

Jesaja asetab evangeeliumi Vanas Testamendis ümbrisesse, mis on samasugune kui evangeeliumil Uues Testamendis. Pole olemas mingit tegude läbi pääsemise (vana lepingu ajal) asendamist armust päästmisega (uue lepingu ajal). Alates Jumala töotusest Vabastaja kohta Aadamale ja Eevale (1Mo 3:15), on olnud ainult üks tee päästmiseks: armust usu läbi (Ef 2:8); “Jumala armuand on igavene elu Kristuses Jeesuses meie Issandas” (Rm 6:23). Muistsest Gilgameshist, kes tegi kangelaslikke vägitegusid asjatul igavese elu otsingul, tänapäeva näitlejannadeni, kes usuvad taaskehastumisse, on inimesed katsetanud kõikvõimalikke teid päästmiseks, kuid kõik need on tagajärjetud. Nad vajavad teadmisi Jeesusest ja selle kohta, mida Ta on teinud nende heaks ristil.

Päästmine on tasuta; me ei saa selle pälvimiseks midagi teha. Meie teod ei saa iial olla küllalt head, et meid päästa. Kuid samal ajal võib see meile maksma minna kõik. Mida see tähendab? Vaata näiteks Mt 10:39; Lk 9:23; 14:26; Fi 3:8.

KÕRGED MÕTTED JA TEED (Js 55:6-13)

Miks ütleb Jumal, et Tema mõtted ja teed on kõrgemad kui meie omad, “nagu taevad on maast kõrgemal” (s. 8.9)? Mida see sinu arvates tähendab?

Pole kahtlust, et Jumal, kes lõi universumi, milles isegi paljud lihtsaimaist asjust sisaldavad saladusi, mille põhjani meie meeled ei suuda tungida, on Jumal, kelle teid meie ei saa iial hakata täielikult mõistma. See teadmine Tema tohutust üleolekust peaks tegema meile kergemaks alanduda vastu võtma Tema abi. Vt Js 57:15.

Loe Js 55:6-9. Millises kontekstis ütleb Issand, et Tema teed ja mõtted on kõrgemad kui meie suudame kujutleda? Mida ütleb Ta end tegevat sellist, mida meil on nii raske mõista?

Pole kahtlust, et kõigist universumi suurtest saladustest suurim on lunastusplaan – saladus, mida me ainult vaevu suudame mõistma hakata. (Vt Ef 6:19). Et universumi Looja pidi alanduma, rüütama iseenese inimlikkusesse, elama vaeva- ja kannatusterohket elu, et siis surra meie heaks ohvrina patu eest, kõik selleks, et Ta võiks meile andestada ja halastust osutada — on tõde, mis läbi igaviku erutab Jumala loodute südameid.

“Lunastuse teema on see, millesse igatsevad inglidki vaadata; see on lunastatute teadus ja laul läbi lõputute igaviku ajastute. Kas ei vääri see hoolikat mõtisklemist ja uurimist juba praegu? ...

See teema on ammendamatu. Kristuse lihakssaamise, Tema lepitava ohvri ja vahendava teenistuse uurimine hõivab hoolsa uurija mõistuse niikaua, kui kestab aeg; ja mõteldes igavesti kestvale taevale, hüüatab ta: “Suur on jumalakartuse saladus!” — Ellen G. White, *My Life Today*, p. 360.

Mõtle kõigele sinu poolt tehtud halvale: inimestele, keda oled haavanud, öeldud lahkuseta sõnadele, kordadele, mil oled valmistanud pettumust teistele, iseendast rääkimata. Ja ometi võid sa Jeesuse läbi saada andeks kõik selle ja seista just praegu Jumala silmis täiusliku ja õigena. Kui see pole mõistatus, mis seda siis on?

SUURED PAASTUJAD (Js 58:1-8)**Milline on salmis 3 viidatud “paast”?**

See peab olema lepituspäeva paast, ainus Jumala käsul sisse seatud paast (3Mo 16:29.31; 23:27-32). Seda kinnitatakse Js 58:3 paralleelse väljendiga “alandama oma hinge,” mis järgib 3Mo terminoloogiat. Iseenda alandamine viitas erinevatele enesesalgamise vormidele, kaasa arvatud paastumine (vrd L 35:13; Tn 10:2.3.12).

Lepituspäeva tagapõhi teeb selgeks Jumala käsu: “Tõsta oma häält otsekui pasun!” (Js 58:1). Sellist jäära sarvest pasunat, mida nimetati shotar, pidi puhutama meeldetuletusena kümme päeva enne Lepituspäeva (3Mo 23:24). Peale selle tuli iga viiekümnennda aasta Lepituspäeval sarvehäälega teatavaks teha vabakslaskmise juubeliaasta algamine (3Mo 25:9.10; vrd Js 27:13).

Loe Js 58:3-7. Mille üle kurdab Issand nende puhul? Mis on viltu nende “paastuga”?

Näib, et inimesed ootasid Issandat neid kiitvat nende “vagaduse” eest. Muidugi olid nad kõik pea peale pööranud. Enesesalgamise praktiseerimine Lepituspäeval pidi väljendama nende tänu ja ustavust Temale päeval, mil ülempreester läks Jumala ette, et puhastada pühamu ja seeläbi puhastada nad pattudest, mis olid neile juba andestatud (3Mo 16; vrd ptk. 4). Nende teod pidanuks olema tehtud tänulikkuses Jumalale, kes päästis nad kohtupäeval, ja mitte selleks, et saada Jumalalt kiita nende “vagaduse” ja “pühendumise” eest. Peale kõige olid need ju rahva patud, mis olid määrinud Jumala pühamu. See tuli puhastab verrega, mis oli valatud nende poolt tehtu pärast.

Üks olulisi õppetunde neis tekstides puudutab erinevust religiooni ja tõeliselt Kristuse järgija olemise vahel. Mil moel näeme seda erinevust siin? Kuidas meie üksikisikuina kohtume sama ohuga uskuda, et meie usulised rituaalid mingil moel näitavad, et me tõepoolest järgime Issandat Tema soovikohaselt?

PÜSIV VÕITLUS (Js 58:1-12)

Kümme päeva peale seda, kui pasunahelid on Jumala rahvale meenutanud, et Issandat tuleb tervitada nende Kuningana, ja Lepituspäeval, mil nende alandlikkus enesesalgamise läbi peab kinnitama nende truudust Temale Kuningana, tõstab prohvet oma hääle nagu pasun, kuulutamaks, et nad mässavad Tema vastu (Js 58:1).

Loe läbi Js 58:6-12. Milliseid tegusid arvestab Issand tõeliste enesesalgamise tegudena? Lõppeks, mis on raskem, kas vahele jätta mõned vähesed söögikorrad, või kasutada oma isiklikku aega ja raha, toitmaks kodutuid oma linnas? Milline on neid tegusid ajendav põhimõte? Kuidas moodustavad need teod tõelise religiooni?

Igaüks võib olla religioosne; igaüks võib järgida religioosseid rituaale, isegi õigeid rituaale, õigel ajal, kõigis õigeis väljendusvormides, kuid Issand ei soovi üksnes seda. Vaatle Jeesuse elu. Kui ustav iganes oli Ta oma aja usulistele rituaalidele, keskendusid evangeeliumide kirjutajad palju enam Tema halastuse, tervendamise ja toitmise tegudele ning andestamisele kui Tema ustavusele rituaalides.

Issand otsib kogudust, rahvast, kes jutlustab tõde maailmale. Kuid mis tõmbab inimesi paremini tõe juurde nagu see on Jeesuses: täpne kinnipidamine toitumise reeglistest või valmisolek aidata näljaseid? Täpne puhkamine hingamispäeval või valmidus kulutada oma aega ja energiat, aitamaks abivajajaid?

Loe Mt 25:40 ja Jk 1:27. Mida need tekstid meile räägivad?

Vaatle Js 58. peatükis töötatud Jumala õnnistusi neile, kes püüavad teenida neid, kel on olnud vähem õnne. Mida Issand sinu arvates meile siin ütleb? Kas need töötused kujutavad endast üleloomulikku sekkumist meie ellu, kui me neid asju teeme? Või räägib Ta loomulikust õnnistusest, mille osalisiks saame enda omast äraandmise tõttu, vastandina isekusele, ahnusele ja enesekesksusele?

ERILINE AEG MEIE JAOKS (Js 58:13.14)

Miks arutleb Jesaja hingamispäeva üle Js 58:13.14? Milline seos on sellel varasemate salmide Lepituspäeva taustaga?

Iga-aastane Lepituspäev oli hingamispäev. See eriline tseremoniaalne hingamispäev sarnanes nädala hingamispäevaga selles, et igasugune töö oli keelatud (3Mo 23:27-32). Seetõttu, nagu seda tunnustasid juba varajased seitsmenda päeva adventistid, reegel Lepituspäeva puhkeperioodi kestusest õhtust õhtuni (3Mo 23:32) peab kehtima ka iganädalase hingamispäeva kohta. Järelikult, kuigi Js 58:13.14 primaarne kontekst puudutab tseremoniaalset Lepituspäeva hingamispäeva, rakendub selle sõnum ka iganädalasele hingamispäevale.

Loe Js 58:13. Milline peaks olema hingamispäev? Kuidas saame muuta oma hingamispäeva kogemuse sarnaseks siin kirjeldatule? Kui sa mõtiskled selle üle, mida hingamispäev endast kujutab, miks peaks see olema selline, nagu siin tekstis kirjeldatud?

Jesaja 58 käsitleb kolme peamist teemat: enesesalgamine, sotsiaalne hoolitsus ja hingamispäev. Millised on seosed nende vahel?

Esiteks, kõik kolm sisaldavad keskendumist Jumalale ja Temast sõltuvuse tunnistamist. Teiseks, kõigi kolme järgimisega taotlevad inimesed pühadust Jumala matkimise läbi (vt 3Mo 19:2), kes Kristuse isikus alandas iseennast (Fi 2:8), kes demonstreeris ennastohverdavat armastust (Jh 3:16), kes loomisnädala lõpul lakkas hingamispäeval töötamast (1Mo 2:2.3; 2Mo 20:11).

Pane tähele teisi sidemeid enesealandamise, sotsiaalse hoolivuse ja hingamispäeva vahel, nagu kirjeldatud Js 58: hingamispäevane vabadus nädalasest tööst on inimeste jaoks hea, sest see laseb neil saada värskendust (2Mo 23:12; Mk 2:27); Jeesus näitas, et lahked teod on kohased hingamispäeval (Mk 3:1-5; Jh 5:1-17); tõeline hingamispäevapidamine toob rõõmu (Js 58:14), mida toob ka teiste aitamine (s.10.11). Mis peab muutuma sinu isiklikus elus, et sa võiksid kogeda neid õnnistusi isiklikult?

Edasiseks uurimiseks: “Mitte keegi ei saa praktiseerida tõelist heategevust ilma enesesalgamiseta. Ainult lihtsa, enastsalgava ja säästliku elu juures on meil võimalik teostada meile määratud töö Kristuse esindajatena. Uhkus ja maailmalik võimuiha tuleb meie südamest kõrvaldada. Kogu meie tegevuses peab Kristuse elus ilmutatud isetuse põhimõte nähtavale tulema. Meie kodu seintelt, piltidelt, mööblilt tuleb meil lugeda: “Too oma koju viletsad kodutud!” Meie riietuselt tuleb meil lugeda nagu Jumala sõrmega kirjutatud teksti: “Riieta alastioliijaid!” Söögitoas, küllusliku toiduga kaetud laual peaksime nägema tähistust: “Eks see ole murda oma leiba näljasele? (Js 58:7)” — Ellen G. White, *The Ministry of Healing*, p. 206.

Küsimused aruteluks:

1. Vaata Jesaja küsimust tema aja rahvale: “Miks vaete raha selle eest, mis ei ole leib, ja oma vaevatasu selle eest, mis ei toida?” (Js 55:7). Küsi iseendalt, mil moel, kui üldse, teeme me sedasama, nähes vaeva selle pärast, mis ei rahulda? Miks on nii kerge saada püütud just samasse lõksu?

2. Kui enesealandus, sotsiaalne hoolivus ja hingamispäev olid olulised Lepituspäeval Jesaja päevil, kas on need just sama olulised lõpuaja Lepituspäeval (Tn 8:14), mille keskel annab Jumala Juubeli-pasun märku lõplikust vabadusest Kristuse teisel tulekul (1Ko 15:52; vrd 3Mo 25:9.10)? Põhjenda oma vastust.

3. Algata vestlus hingamispäeva pidamise üle. Mida Jesaja sinu arvates mõtled, kui ta ütleb, et peaksime loobuma hingamispäeval tegemast meile isiklikult meelepärast ja ometi samal ajal nimetame seda päeva “rõõmuks” (Js 58:13)? Kuidas saame teha mõlemat? Pea meeles Js 58 peatüki konteksti.

Kokkuvõte: Js 55. ja 58. peatükkides pöördub prohvet oma rahva poole sooviga, et nad loobuksid oma mõtetest ja teedest ning pöörduksid tagasi Jumala juurde, kelle ideaal nende õnne suhtes on väga palju kõrgem nende endi omast. Ta armastab armuliselt, oodates seejärel, et andeksaanud oleksid armulised, kooskõlas Lepituspäeva ja hingamispäeva vaimuga, sest Jumala andestuse and muudab ümber südame, juhul kui see andestus tõeliselt vastu võetakse.

12. õppetükk — 12. - 18. juuni

RAHVASTE IGATSUS

Hingamispäeva pealelõuna

"Vaid teie süüteod on teinud vahe teie ja teie Jumala vahele, teie patud varjavad tema palge teie eest, sellepärast ta ei kuule. Sest teie käed on rüvetatud verega ja teie sõrmed süüga, teie huuled väidavad valet, teie keel kõneleb kõverust! Ükski ei süüdista õiglaselt ja ükski ei lähe kohtusse teie nimel: loodetakse tühja peale ja räägitakse ilmaaegu; ollakse rasedad vaevast ja sünnitatakse nurjatust! ... Issanda Jehoova Vaim on minu peal, sest Jehoova on mind võidnud; ta on mind läkitanud viima rõõmusõnumit alandlikele; parandama neid, kel murtud süda, kuulutama vabastust vangidele ja avama pimedate silmi; kuulutama Jehoova meelepärast aastat ja meie Jumala kättemaksu päeva; trööstima kõiki leinajaid; tasuma Siioni leinajaile, andes neile laubaehete tuha asemele, rõõmuõli leina asemele, ülistusrüü kustuva vaimu asemele, et neid võidaks nimetada "õigluse tammedeks," "Jehoova istanduseks," et tema saaks austatud" (Js 59:2-4; 61:1-3).

Sel nädalal vaatame, kuidas Issand kavatses viia oma rahva ühelt vaimulikult tasandilt teisele.

Pilk nädalale: Kuidas eraldab patt meid Jumalast? Mis on lunastuse ainuke alus? Milline oli Jumala plaan heebrea rahva jaoks? Mil moel ilmutatakse Js 61:1-3 Jeesust? Millisena mõistame meie Jumala kättemaksu?

Meelespeetav tekst: "Ja rahvad tulevad su valguse juurde ning kuningad paistuse juurde, mis sinust kumab" (Js 60:3).

PATU TAGAJÄRJED (Js 59)

Js 58:3 küsis rahvas Jumalalt: “Miks me paastume, kui Sa seda ei näe, alandame oma hinge, kui sa seda ei märka?”

Kontrastina vihjab Js 59:1 teistsugusele küsimusele, näiteks: “Miks me hüüame, et Issanda käsi meid päästaks, aga Ta ei tee seda? Miks me kisendame Tema poole, aga Ta ei kuule?” Jesaja vastab, et Jumal on võimeline nii päästma kui kuulma (s. 1). Tema tõrge mõlema tegemiseks on sootuks teine küsimus.

Loe Js 59:2. Milline siin toodud sõnum vastab 1. salmi küsimusele?

Jumal otsustab “ignoreerida” oma rahvast mitte sellepärast, et see on Tema soov, vaid kuna “teie süüteod on olnud barjäärideks teie ja teie Jumala vahel” (s. 2, NKJV). Siin on üks selgemaid Piibli väiteid selle kohta, kuidas patt mõjutab Jumala ja inimese vahelist suhet. Jesaja kasutab peatüki ülejäänud osa selle väite olemuse üksikasjalikuks kirjeldamiseks, nähtuna läbi kogu inimkonna ajaloo: patt saab hävitada meie suhte Issandaga ja seega viia meid igavesse hävingusse — ja mitte seetõttu, et patt viib Jumala meie juurest ära, vaid et see viib meid ära Jumala juurest.

Loe 1Mo 3:8. Mil moel selgitab see näide eelmises lõigus väljendatud põhimõtet?

Patt on eelkõige Jumala hülgamine, Temast eemaldumine. Patu tegu toidab tegelikult iseennast, nii et mitte üksnes see tegu pole teatud eemaldumine Jumalast, vaid ka selle teo tagajärg paneb patuse üha enam eemalduma Jumalast. Patt lahutab meid Jumalast, mitte seetõttu et Jumal ei sirutuks välja patuse poole (tegelikult pole kogu Piibel peaaegu midagi muud kui jutustus Jumala väljasirutumisest, päästmaks patuseid), vaid kuna patt paneb meid hülgama Tema jumalikud ettepanekud meile. Seetõttu on väga oluline, et me ei salliks oma elus mingit pattu.

Mil moel oled sina kogenud patu tekitatud lahusolu Jumalast? Mis on sinu kogemuse põhjal ainus lahendus sellele probleemile?

KELLELE ANDESTATAKSE?

Jesaja 59 esitab rabava kirjelduse patu probleemist. Õnneks esitab Piibel ka lootuse lunastusest.

Esimene küsimus on: kui paljud meist on patustanud? Piibel on ühemõtteline: kõik. Seetõttu ei saa lunastus põhineda patu puudumisel; see peab põhinema andestusel (Jr 31:34). Paulus nõustab — kõik on pattu teinud (Ro 3:9-20.23), niisiis ei saa selle alusel olla mingit eristamist (Ro 3:22). Need, kes mõistetakse õigeks, arvatakse õigeks ainult seetõttu, et nad võtavad usu läbi vastu Jumala õiguse anni Kristuse ohvri kaudu.

Loe Ro 3:21-24. Mida räägivad need salmid meile sellest, kuidas meid päästetakse? Millise lootuse peaksid need andma meile kohtus?

Enamus inimesi arvavad, et küsimus on: kes on patustanud? Kuid selline küsimus on tarbetu, sest patustanud on igaüks. Selle asemel on küsimus: kellele andestatakse? Jumal on õiglane, kui Ta mõistab õigeks “selle, kes on Jeesuse usust” (Ro 3:26). Otsustav tegur kohtus on: kes on võtnud vastu andestuse ja jätkab andestuse vastuvõtmist usu läbi Jeesusesse?

Ometi, on õige, et meid mõistetakse õigeks tegude alusel, kuid mitte selles mõttes, et teod meid päästavad. Kui oleks nii, siis muudetaks usk kehtetuks (Ro 4:14). Selle asemel ilmutavad meie teod, kas me oleme tõeliselt päästetud (Jk 2:18).

Miks ei saa teod meid päästa, ei praegu ega kohtus? Vt Ro 3:20.23.

Head teod või kuulekus käsule on jäänud liiga hiljaks, et kedagi lunastada. Käsü eesmärk patuses maailmas ei ole päästa, vaid osutada patule. See-eest näitab “armastuse läbi töötav usk” (Ga 5:6) – armastus, mis valatakse Jumala Vaimu läbi südamesse (Ro 5:5) – et inimesel on elav usk Jeesusesse (vrd Jk 2:26).

Teod on väline väljendus päästvast usust. Järelikult väljendub tõelises kristlikus kogemuses usk igapäevases Issandale pühendumises ja see omakorda avaldub kuulekuses käsule. Kohtus kasutab Jumal tegusid tõenditena oma loodute heaks, kes ei suuda lugeda usu mõtteid nagu Tema. Kuid usuinimese juures arvestab kohus vaid nende tegudega, mis on tehtud peale pöördumist, mil elus on töötanud Kristuse ja Püha Vaimu vägi. Pöördumisele eelnenud patune elu on juba ära pestud Talle vere läbi (vt Ro 6).

UNIVERSAALNE ÜLESKUTSE (Jh 60:1.2)

Millest räägib Js 69:1.2? Milline kogu Piiblit läbiv põhimõte siin väljendub? Millise lootuse see pakub?

Neis kahes salmis antakse meile pilt Jumalast, kes vabastab oma rahva pagendusest. See on väljendatud valguse loomisega pimeduses, mis lõplikult täitub päästmises Kristuse läbi.

Kelle valguse juurde tulevad rahvad ja kuningad 3. salmi alusel?

Heebrea keeles kasutatud sõna on naissoost ja ainsuses (vt ka s.1.2). See peab olema naisena isikustatud “Siion,” keda mainitakse eelmise peatüki lõpuosas (Js 59:20). Nii et pimedusega kaetud maailma rahvad tulevad Siioni juurde. Neid tõmbab Jumala auhiilguse valgus, mis on tõusnud Siioni kohale (Js 60:2).

“Siion kutsutakse sisenema sellesse valgusesse ja siis tähele panema ja avanema rahvastele, kui need kogunevad sellesama valguse juurde.” — J. Alec Motyer, p. 494. Pane tähele, et kuigi Siion on Jeruusalemm, on rõhk rohkem rahval kui linna geograafilisel asukohal.

Jesaja 60. peatüki ülejäänud osa arendab salmides 1-3 sissejuhatatud teemat: maailma rahvad tõmmatakse Jeruusalemma poole, mis on õnnistatud Jumala auhiilguse kohaloleku läbi.

Kuidas kõrvutub see prohvetikuulutus Jumala lepingutõotusega Aabrahamile? 1Mo 12:2.3. Kas nad ei väljenda sama asja?

Jumalal oli Aabrahami ja tema järglaste valimisel kõikehaarav eesmärk: Aabrahami kaudu pidi õnnistatama kõiki suguvõsasiid maa peal (1Mo 12:3; 18:18; 22:15). Seega kavandati Jumala leping Aabrahamiga olema leping kogu inimsooga Aabrahami kaudu. Tema ja ta järglased pidid olema Jumala ilmutamise kanaliks maailmale.

Jesaja püüdis juhtida oma rahva tagasi Jumala algse plaani juurde. Tõelise Jumala esindajatena ei vastutanud nad üksnes iseendi, vaid ka maailma eest. Nad peaksid rõõmuga tervitama võõraid, kes otsivad Jumalat (vrd Js 56:3-8), sest Tema templit “nimetatakse palvekojaks kõigile rahvastele” (Js 56:7).

Kuidas mõistad sa selles kontekstis Adventkoguduse rolli või kitsamalt – sinu isiklikku rolli selles koguduses?

“JUMALAMEELEPÄRANE AASTA” (Js 61)**Kes on kõneleja Jesaja 61:1?**

Jumala Vaim on selle võitnud isiku peal, kes määratleb end olevat teatav messias või Messias. Tema on määratud “viima rõõmusõnumit alandlikele, parandama neid, kel murtud süda, kuulutama vabastust vangidele ja avama pimedate silmi” (s.1). Keda see meelde tuletab? Võrdle 42:1-7, kus Jumala Sulast kirjeldatakse väga sarnastes terminites.

Js 61:2 kõneleb “Issanda meelepärast aastast.” See Messias, kes on võitnud Taaveti soost Kuninga ja Vabastajana, kuulutab erilist jumaliku soosingu aastat sel ajal, mil Ta kuulutab vabanemist. Võrdle 3Mo 25:10, kus Jumal käsib iisraellasi kuulutada vabadust pühitsetud viiekümnenadal aastal: “See olgu teile juubeliaastaks: igaüks teist saab tagasi oma pärisosale ja igaüks pöördub oma suguvõsa juurde.” See tähendab, et isikutele, kes olid sunnitud müüma oma pärisosa või saama orjadeks, elamaks üle raskeid aegu (s. 25-55), tuli tagastada nende maa ja vabadus. Sellepärast algas juubeliaasta pasunapuhumisega Lepituspäeval (s. 9). Mainisime seda lõiku varem ühenduses Js 58. peatükiga.

Samal ajal, kui Js 61:2 “Issanda meelepärane aasta” on teatud laadi juubeliaasta, ei ole see lihtsalt mingi 3Mo 25. peatüki sõnumi kordamine. Seda aastat kuulutatakse Messia, Kuninga poolt, kui Ta ilmutab iseenast päästva teenistuse kaudu. See sarnaneb mõningate muistsete Mesopotaamia kuningate tavale, kes oma valitsuse algaastail kuulutasid sotsiaalse heaolu edendamiseks välja vabastuse võlgadest. Messia teenistus läheb palju kaugemale 3Mo 25. ptk. seadusest. Ta mitte üksnes “kuulutab vabadust vangidele,” vaid Ta ka parandab murtud südamed, trööstib kõiki leinajaid ja taastab heaolu (Js 61:1-11). Edasi, lisaks “Issanda meelepärasele aastale,” kuulutab Ta “meie Jumala kättemaksu päeva” (s. 2).

Millal täitis Jesaja prohvetikuulutuse? Lk 4:16-21. Mil moel täitis selle Jeesuse teenistus? Nüüd küsi endalt: meie pole loomulikult Jeesus. Kuid meil tuleb esitada Teda maailmale. Millised on need Js 61:1-3 väljendatud tegevused, mida teostab Messias ja mida meiegi oma piiratud võimetega samuti tegema peaksime? Ja millised on mõningad praktilised võimalused nende tegemiseks?

“MEIE JUMALA KÄTTEMAKSU PÄEV” (Js 61:2)

Miks kuulutab Messias kõigi nende heade sõnumite hulgas Jumala kättemaksu? Millal täitub see prohvetikuulutus?

Kui Jeesus, Messias, luges Naatsaretis Js 61. peatükki, lõpetas Ta fraasiga: “kuulutama Issanda meelepärast aastat” (s. 2; Lk 4:19). Siis Ta peatus ja ütles: “Täna on see kiri täide läinud teie kuuldes” (Lk 4:21). Seega vältis Ta teadlikult sama salmi järgmise fraasi “ja meie Jumala kättemaksu päeva” lugemist. Samal ajal kui Tema rõõmusõnumi, vabaduse ja troosti teenistus juba algas vangide vabastamisega Saatana hirmuvalitsuse alt, ei pidanud kättemaksupäev veel tulema. Mt 24 (vrd Mk 13; Lk 21) ennustas Ta oma jüngritele, et jumalikud nuhtlused saavad tulevikus.

Jumala kättemaksupäev Js 61 on tõesti “Jehoova päev, suur ja kardetav” (Js 3:4; Ml 3:23), saabudes Kristuse taastulekul, mil Ta vabastab planeet Maa ülekohtust, võites oma vaenlase ja vabastades oma rahva rõhutud ülejäägi (Ilm 19; vrd Tn 2;44.45). Nii et kuigi Kristus kuulutas “Issanda meelepärase aasta” algamist, saabub selle kulminatsioon Tema teisel tulekul.

Mil moel sobitad sa arusaama armastavast Jumalast kättemaksu töotava Jumalaga? Kas need mõisted on ühtesobimatud? Või mõistad sa kättemaksu selle armastuse teatava ilminguna? Kui nii, kuidas? Põhjenda oma vastust?

Kuigi Jeesus on käskinud pöörata teine põsk (Mt 5:39), ilmutab Ta teistes kohtades väga selgesti, et õiglus pannakse maksma ja karistus jagatakse välja (Mt 8:12). Kuigi Paulus käsib meil kurja mitte kurjaga tasuda (1Te 5:15), ütleb ta ka, et kui Issand ilmub taevast tuleleegis, maksab Ta “kätte neile, kes ei tunne Jumalat” (2Te 1:8).

Erinevus seisneb loomulikult selles, et Issand üksi Tema lõpmatus tarkuses ja halastuses suudab mõista õigust ja maksta kätte täielikus aususes. Inimlik õiglus, inimlik kättemaks sisaldab kõiki inimkonna vigu, nõrkusi ja vastuolusid. Jumala õiglus on loomulikult vaba kõigist neist piiranguist.

Kummale järgnevaist kurjategijaist soovid sa kõige tõenäolisemalt kättemaksu? 1) Isikule, kes kahjustab kedagi, keda sa ei armasta, või 2) isikule, kes kahjustab kedagi, keda sa armastad? Kuidas aitab see meil paremini mõista seost Jumala kättemaksu hoiatuste ja Tema inimesearmastuse vahel?

Edasiseks uurimiseks: Vaata ka Ellen G. White, “Patriarhid ja prohvetid”, orig. lk. 376-378; samuti “Ajastute igatsus”, orig. lk. 236-243.

“Jeesus seisis rahva ees, et tõlgendada Temast kõnelevat prohveti-kuulutust. Seletades loetud teksti, rääkis Ta Messias kui rõhutute, seotute, haigusest vaevatute vabastajast – Temast, kes annab pimedatele nägemise ja toob maailmale tõe valguse. Tema mõju ja sõnade hämmastamapanev sügavus erutas kuulajaid väega, mida nad polnud varem tundnud. Jumalik hoovus purustas tõkked – ning Moosese sarnaselt nägid nad Nähtamatut. Püha Vaim mõjutas südameid ning kuulajad vastasid innukate aamenite ja Jumala kiitmisega.” — DA 237.

“Jumala kättemaksu päev tuleb — Tema viha raevu päev. Kes jääb püsima Tema tuleku päeval? Inimesed on paadutanud oma südamed Jumala Vaimu suhtes, kuid Tema viha nooled tungisid sinna, kuhu süüdimõistmise nooled ei suutnud. Jumal tuleb varsti patustega tegelema. Kas valekarjane kaitseb sellel päeval üleastujaid? Kas saab andestuse see, kes läks suurte hulkadega sõnakuulmatuse teele? Kas populaarsus või arvukus muudavad kellegi süütuks? Need on küsimused, mille üle hoolimatud ja ükskõiksed peaksid mõtisklema ja endi suhtes otsustama.” — Ellen G. White, *Faith and Works*, p. 33).

Küsimus aruteluks:

Keegi adventistist pastor teatas mõtlikult, et tema teenistuse probleem number üks on ligipääsmatud koguduseliikmed, kes ei taha teisi nendega liituvat. Kuidas saavad “kristlased” viia armastust, lootust ja Kristuse kuningriigi rõõmusõnumit kogu maailmale, nii et teised saavad võimaluse olla päästetud enne lõpu saabumist (Mt 24:14), kui nad isegi ei soovi vastu võtta inimesi, kes tulevad nende kirikusse?

Kokkuvõte: Jumal puhastab ebaõiglase ühiskonna, eemaldades mässajad ja taastades ülejäägi, kes pöörduvad pattudest, mis neid Temast on lahutanud. Tänu Jumala ligioleku õnnistustele tõmmatakse inimesi teistest rahvustest Jumala ja Tema rahva juurde, nii et ka nemad saavad rõõmu tunda Jumala soosingu ajast, mida kuulutatakse ja võimaldatakse Messia läbi.

13. õppetükk — 19. - 25. juuni

PLANEET MAA TAASSÜND

Hingamispäeva pealelõuna

Ühel päeval keegi 12-aastane poiss, olles just lugenud mingit raamatut astronoomiast, keeldus kooli minemast. Tema hüsteeriasse sattunud ema viis poisi perekonna arsti juurde, kes küsis: “Billy, milles küsimus? Miks ei taha sa enam üldse õppida ega kooli minna?”

“Sellepärast, doktor,” ütles poiss, “et ma lugesin sellest astronoomia raamatust, et ühel päeval päike kustub ja kogu elu maa peal lakkab. Ma ei näe mingit põhjust millegagi tegelda, kui lõpuks kõik välja sureb.”

Hüsteeriline ema karjus: “See pole sinu asi! See pole sinu asi!”

Arst, olles rahustanud ema, pöördus poisi poole, naeratas ja ütles: “Aga Billy, sul ei pruugi muretseda, sest selle toimumise ajaks oleme meie kõik niikuinii surnud.”

Muidugi, see on osa probleemist: lõpuks sureme me kõik niikuinii.

Õnneks ei pea meie eksistents lõppema surmas. Vastupidi, meile pakutakse elu, igavest elu uuendatud maal.

Pilk nädalale: “Millise lootuse esitab meile Jesaja? Mil moel saavad paganad preestriteks ja leviitideks? Kuidas vastandab Jesaja õelate saatuse lunastatute omaga?”

Meelespeetav tekst: “Vaata, ma loon uued taevad ja uue maa! Enam ei mõelda endiste asjade peale ja need ei tulegi meelde” (Js 65:17).

UUED TAEVAD JA UUS MAA (Js 65:17-25)**Loe Js 65:17-25. Mislaadi taastamise Issand siin töötab?**

Jumal töötab uue loomise, alustades sõnadega: “Sest ma kavatsen luua uued taevad ja uue maa; endisi asju ei meenutata ega tule meelde” (Js 65:17; NRSV). Selles märkimisväärses prohvetikuulutuses töötab Issand “luua Jeruusalemma rõõmuks ja selle rahva rõõmustuseks” (s.18). Selles linnas ei ole enam nutmist (s. 19). Inimesed elavad reeglipäraselt tunduvalt kauem kui sada aastat, enne kui nad sureva (s. 20). Nende töö ja lapsed jäävad neile rõõmuks (s. 21-23). Jumal vastab neile isegi enne kui nad hüüavad (s. 24).

Kui tahes meeldiv — miks pole see kirjeldus meie lõplikust ennistamisest, meie lõplikust lootusest?

Siiani oleme saanud pildi rahulikust kauakestvast elust Töötatud Maal. Kuid kuigi inimesed elavad kauem, nad ometi surevad. Kus on see radikaalne ümberkujundus, mida me ootame koos “uute taevaste” ja “uue maa” loomisega? Järgmine salm ütleb meile: “Hunt ja tall käivad ühes karjas, lõvi sööb õlgi nagu veis ja mao toiduks on põrm: ei tehta paha ega kahju kogu mu pühal mäel, ütleb Jehoova” (s. 25).

Lihaseõjate, nagu lõvide jaoks, nõuab taimetoitlaseks muutumine kaugelt enam kui taimetoidu valmistamise kursust. Maailma ennistamine selle ideaalolukorda, nagu see oli enne, kui patt tõi Eedenisse surma, nõuab taasloomist.

Siin, Jesaja 65. peatükis näeme Jumalat esitamas “uute taevaste” ja “uue maa” loomist protsessina, astmete reana, mis algab Jeruusalemma taasloomisega. Võrdluseks kõrvuta Jesaja 11, mille kohaselt Messias pidi tooma õigluse (s. 1-5). Siis, lõpptulemusena valitseb rahu Jumala ülemaailmsel “pühal mäel”; Jesaja 11. ptk. kasutatud kujundid sarnanevad Js 65 tooduga: “Siis elab hunt tallega üheskoos ... ja lõvi sööb õlgi nagu veis ...” (Js 11:6.7). Kuigi Issanda “püha mägi” pidi algama Siioni mäega Jeruusalemmas, oli see ainult teatav eelkäija, sümbol sellest, mida Jumal töötab lõplikult teostada uues maailmas koos Tema lunastatud rahvaga.

Oleta, et 60, 70, 90 või isegi 100 aasta asemel elaks enamus inimestest miljon või enam aastat. Miks siiski ei oleks inimkonna põhiline probleem veel lahendatud? Miks on igavene elu ainuke vastus meie sügavaimatele inimlikele vajadustele?

JUMALIK “MAGNET” (Js 66:1-19)

Loe Jesaja 66:1-19. Pidades meeles aega, mil Jesaja kirjutas, millise põhilise sõnumi ta siin edastab?

Jumal kordab prohveti kaudu seda üleskutset ja hoiatust, mis läbib kogu raamatut: Jumal päästab ja taastab alandliku, kes väriseb Tema sõna ees (s. 2.5). Nagu Js 40:1, trööstib Ta neid (s. 13). Kuid Ta hävitab need, kes Tema vastu mässavad. Nende hulka kuuluvad rituaalide silmakirjalikud järgijad, kelle ohvreid Ta põlgab (Js 66:3.4; vrd Js 1:10-15), samuti need, kes vihkavad ja hülgevad Tema ustavaid (Js 66:5). Ka kuuluvad sinna need, kes praktiseerivad paganlikke jäledusi (s. 17), nagu nad tegid Jeruusalemma templis (Hs 8:7-12).

Vaata Js 66:3. Mida ütleb see tekst? Millised võimalikud põhimõtted siin avaldatakse? Mil moel võiks samu mõisteid väljendada kaasaegse kristluse ja teenimise kontekstis?

Mil moel toimib Jumal magnetina, tõmmates rahvaid enese juurde? Js 66:18.19.

Peale oma vaenlaste hävitamist (s. 14-17) ilmutab Jumal oma auhiilgust, nii et Ta muutub teatud magnetiks, tõmmates inimesi Jeruusalemma (vrd 2:2-4). Ta seab nende keskele teatava “märgi”, mida siin täpsemalt ei määratleta, kuid mis ilmselt viitab Jesaja poolt viimsena mainitud märgile: Jumal annab oma rahvale rõõmu ja rahu ning taastab nende maa (Js 55:13). Kui Ta ilmutab peale hävitamist oma au oma rahva taastamise läbi, on see märk Tema taastatud soosingust, just nagu Ta andis Noale märgi vikerkaare näol pärast veeuputust (1Mo 9:13-17).

Loe Js 66:5. Mida tähendab väriseda Tema sõna ees? Miks soovib Issand meid Tema sõna ees värisevat? Kui sa ei värise, mida võiks see rääkida sinu südame seisundi kohta?

MISJONÄRID JA TEENISTUSE JUHID (Js 66:19-21)

Jumal saadab peale oma hävitustööd ellujäänud välja maailma äärteni – inimeste juurde, kes ei ole kuulnud Jumalast, “ja need kuulutavad rahvaste keskel minu auhiilgust” (s. 19). See on üks selgemaid Vana Testamendi väiteid välismisjoni teemal. Teisisõnu, inimesi ei tõmmata üksnes heebrea rahva juurde, vaid paljud heebrea rahva seast lähevad teiste rahvaste juurde ja tutvustavad neile tõelist Jumalat — musternäidis sellest, mis on täielikult väljendatud Uues Testamendis. Kuigi eksisteeris juutide misjonitöö pagendusest naasmise aja ja Kristuse aja vahel (Mt 23:15), olid varased kristlased need, kes levitasid evangeeliumi kiiresti ja üha laienevas ulatuses (Kl 1:23).

Just nagu iisraellased tõid Issandale Tema templisse viljaohvreid, nii pidid misjonärid tooma Temale ohvrianni. Kuid nende ohvriand pidi olema “kõik teie vennad kõigi rahvaste keskelt” (Js 66:20). Just nagu viljaohvrid Jumalale ei olnud tapetuist, nii pidid ka Issandale toodud pöördunud esitatama Temale “elavate ohvritena” (vrd Ro 12:1). Mõte, et inimene võiks olla esitatud Jumalale teatud laadi ohvrina, on leida palju varasemas leviitide pühendamises Issandale “Iisraeli laste kõigutusohvrina, et nad võiksid toimetada Jehoova teenistust” (4Mo 8:11).

Milline tähendus on Jumala töotusel võtta mõningad nende hulgast preestriteks ja leviitideks (Js 66:21).

Sõna “nende” salmis 21 viitab “teie vendadele kõigist rahvaist” (NKJV) eelnevas salmis. Need on paganad, kelle hulgast pidi Jumal valima paljud teenistuse juhtideks koos preestrite ja leviitidega. See on revolutsiooniline muutus. Jumal oli varem volitanud teenima preestritena ainult Aaroni järeltulijaid ja nende abilisteks võisid olla ainult teised Leevi suguharu liikmed. Paganad ei võinud tegelikult muutuda Aaroni või Leevi järeltulijaiks, kuid Jumal pidi volitama teatava hulga neist teenima ameteis, mis olid varem olnud keelatud isegi enamikule juutidest.

Loe 1Pe 2:9.10. Kellele kirjutab Peetrus? Mida ta ütleb? Milline sõnum on tal meist igaühele tänapäeva “püha rahva” liikmena? Kas me toimime üldse mingil määral paremini kui Jumala algne rahvas (2Mo 19:6)?

USU ÜHISKOND (Js 66:21)

Iisraellased olid “preesterlik kuningriik ja püha rahvas” (2Mo 19:6) eriliste neid esindavate eraldatud preestrite kui teenistuse juhtidega. Kuid tulevikus pidid teenistuse juhtideks saama paljud paganad (Js 66:21).

Kuidas mõjutab see muutus uuendatud usu-kogukonda? Vt Mt 28:19; Ap 26:20; Ga 3:28; Kl 3:11; 1Ti 3:16.

Jumala “uues maailmakorralduses” pidid paganad mitte üksnes ühinema Jumala rahvaga; nad pidid olema ka võrdväärsed partnerid juutidele ühendatud usu ühiskonnas, mis pidi olema teatav “kuninglik preesterkond.” Sellepärast pidi ka lakkama vahetegemine juutide ja paganate vahel.

Millal täitus see Jesaja prohvetikuulutus?

Paulus, paganate misjonär, kuulutas: “Ei ole siin juuti ega kreeklast ... sest te kõik olete üks Kristuses Jeesuses. Aga kui te olete Kristuse omad, siis olete ka Aabrahami sugu ja pärijad töötuse järgi” (Ga 3:28.29).

Töötuse pärijaiks ja seega ühendatud “kuninglikuks preesterkonnaks” saamine ei olnud volitus endaga rahuloleva eliidi hulka kuulumiseks, vaid volitus ühineda juutidega, kuulutamaks “tema aulisi tegusid, kes teid on kutsunud pimedusest oma imelise valguse juurde” (2Pe 2:9; vrd Js 66:19).

Paganate ülendamine ei õigustanud juute nurisema, et Jumal on ebaaus nende samasuguse tasu andmisel. Ka ei õigustanud see paganaid kohtlema nende juutidest vendi ja õdesid lugupidamatusena, nagu ei võinud päeva lõpul palgatud töölised vaadata ülalt alla varem palgatutele, kuna said nendega võrdse tasu (vrd Mt 20:1-16). Juutidele oli esmalt Jumala ilmutuse kanalina “usaldatud, mis Jumal on rääkinud” (Ro 3:2). Paulus kirjutas paganatele: “Kui nüüd okstest mõned on ära murtud ja sina, kes olid metsõlipuu, oled jätkanud nende asemele ja oled ühes nendega osa saanud õlipuu mahlakast juurest, siis ära kiitle okste vastu” (Ro 11:17.18).

Miks on Risti valguses, evangeeliumi misjonikäsu valguses igasugune vaimulik või etniline või isegi poliitiline paremaks pidamine nii vastik Jumala silmis? Vaata hoolega iseennast: Kas sina hellitad endas mingit vaimulikku või etnilist üleoleku tunnet? Kui nii, siis paranda meelt!

NÕNDA PÜSIB TEIE SUGU JA TEIE NIMI (Js 66:22-24)

Loe Js 66:22. Mida see tekst meile ütleb? Millise lootuse siin leiame?

Üks imelisemaid töotusi Jesaja raamatus on Js 66:22. Loe see hoolikalt. Uutes taevastes ja uuel maal meie sugu ja meie nimi püsib — igavesti. Ei enam mingit mahakustutamist. Meil on siin töotus igavesest elust uueks muudetud maailmas — maailmas ilma patu, surma, kannatuseta. Uus taevas ja uus maa on meie kristliku usu lõplik ja täielik täitumine – selle täiusele viimine, mis Kristus on meie eest Ristil saavutanud.

Miks on Jesaja 66:23 uute taevaste ja uue maa kirjelduses koos hingamispäevaga mainitud noorkuupäevad?

Kuigi on hulk erinevaid võimalusi selle raske teksti vaatlemisel, on üks lähenemisviis selline: Jumal lõi hingamispäeva enne ohvrisüsteemi eksisteerimist (1Mo 2:2.3). Niisiis, kuigi hingamispäevi rituaalse süsteemi läbi austati, ei olnud need sellest sõltuvad. Seega, need jätkuvad katkestamatult läbi taastamise perioodi edasi uuele maale. Piiblis pole mingit viidet, et noorkuupäevad olid omaette seaduslikud jumalakummardamise päevad väljaspool ohvrisüsteemi. Kuid võib-olla on need jumalateenimise päevad (aga mitte tingimata puhkepäevad nagu iganädalased hingamispäevad) uuel maal, võimalik, et ühenduses elupuu igakuise tsükliga (Ilm 22:2).

Milline tahes on Js 66:23 eriline tähendus, näib oluline tähtsus olevat sellel, et Jumala rahvas kummardab Teda läbi kogu igaviku.

Miks lõpetab Jesaja oma raamatu negatiivse pildiga päästetutest vaatamas Jumala poolt hävitatud uskmata laipu (s. 24)?

Kujuka hoiatusena tema aja inimestele avab Jesaja kontrasti Babüloonia hävingus ellujäänute ja mässajate vahel, kes tuli hävitada. See ei ole igikestev piin: mässajad on surnud, tapetud “tule” poolt – hävitus, mis ei kustus enne, kui selle töö on tehtud, nii et Jeruusalemma taasloomine võis alata.

Jesaja hoiatus osutab ettepoole Ilmutuse raamatus ennustatud lõpliku täitumiseni: patuste, Saatana ja surma hävitamine tulejärves (Ilm 20), mille järel saabub “uus taevas ja uus maa,” püha “Uus Jeruusalemm” ja ei enam nuttu või valu, “sest endised asjad on möödunud” (Ilm 21:1-4; vrd Js 65:17-19), uus eksistents, igavese eluga kõigile, kes on maa pealt lunastatud.

Edasiseks uurimiseks: Planeet Maa lõpliku puhastamise kohta patust loe Ellen G. White'i raamatust "Suur võitlus" peatükk "võitlus on lõppenud", lk. 513-525.

"Iga järgnev aasta igavikus toob esile ikka rikkalikumaid ja aulisemaid ilmutusi Jumalast ja Kristusest. Seda mööda, kuidas kasvavad teadmised, suureneb ka armastus, aukartus ja Jumala laste õnn. Mida rohkem inimesed Jumalast teada saavad, seda enam imetlevad nad Tema iseloomu. Kui Jeesus avab nende ees lunastuse rikkused ja hämmastavad saavutused suures võitluses Saatanaga, värisevad lunastatute südamed veelgi tulisemas pühendumises ja veelgi suurema vaimustusega mängivad nad kuldsetel kannedel. Kümme tuhat korda kümme tuhat ja tuhat korda tuhat häält ühinevad võimsaks kiituselauluks.

"Ja kõike loodut, mis taevas ja maa peal ja maa all ja meres, ja kõike mis nendes on, kuulsin ma ütlevat: "Sellele, kes istub aujärjel ja Tallele olgu kiitus ja au ja austus ja vägi ajastute ajastuteni!" (Ilm 5:13).

Suur võitlus on lõppenud. Pattu ja patuseid ei ole enam. Terve universum on puhas. Läbi kogu loodu tuksub üks kooskõla ja rõõmu pulss. Temast, kes on loonud kõik, voogab elu, valgus ja rõõm läbi lõputu maailmaruumi. Kõige väiksemast aatomist kuni suurima maailmani kuulutab kõik — nii elus kui elutu oma varjamatus ilus ja täiuslikus õnnes, et "Jumal on armastus!" — Ellen G. White, "Suur võitlus," lk. 525.

Küsimused aruteluks:

1. Miks on tõotus igavesest elust uues taevas ja uuel maal meie kristliku usu jaoks nii oluline? Mis head oleks meie usust ilma selle tõotuseta?

2. Loe 2Pe 3:10-14. Mil moel kajastavad need salmid Js 66 esitatud mõtet?

Kokkuvõte: Jesaja esitab hämmastava ulatusega nägemuse. Jumal mitte üksnes puhastab ja ennistab oma usu-ühiskonna; Ta ka avardab selle piirid ümbritsema kõiki rahvaid. Lõppkokkuvõttes viib Tema ühiskonna ennistamine planeet Maa taasloomiseni, kus Tema ligiolek on Tema rahva ülilm troost.

